

38368, IV, N. f

Indijska Talija.

Zbirka indijskih gledaliških iger.

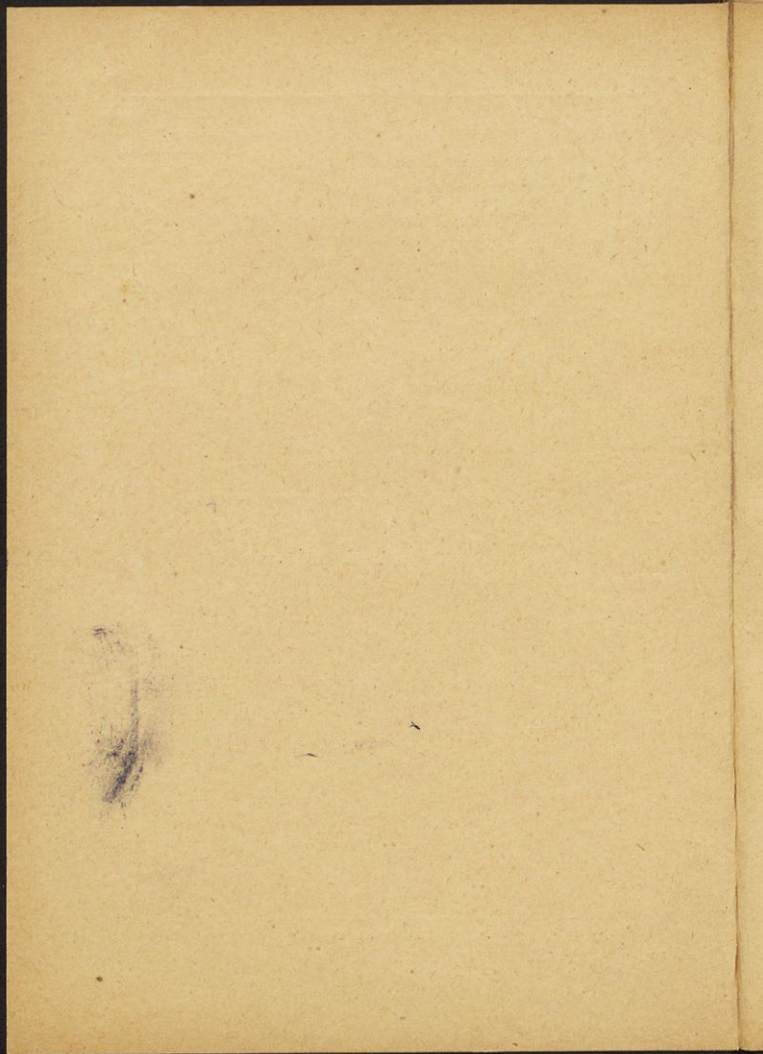
III. zvezek.

SAKUNTALÂ

Maribor, 1908.

Založil dr. Karol Glaser.
Tisk tiskarne sv. Cirila.

Sakuntalâ

ali

„Prstan spoznanja“.

Drama v sedmih dejanjih.

Sanskrtski spisal Kâlidâsa.

Po R. Pischelovi izvirni izdaji 1877. l.

poslovenil

dr. Karol Glaser.

MARIBOR 1908.

Založil dr. K. Glaser. — Tisk Cirilove tiskarne.

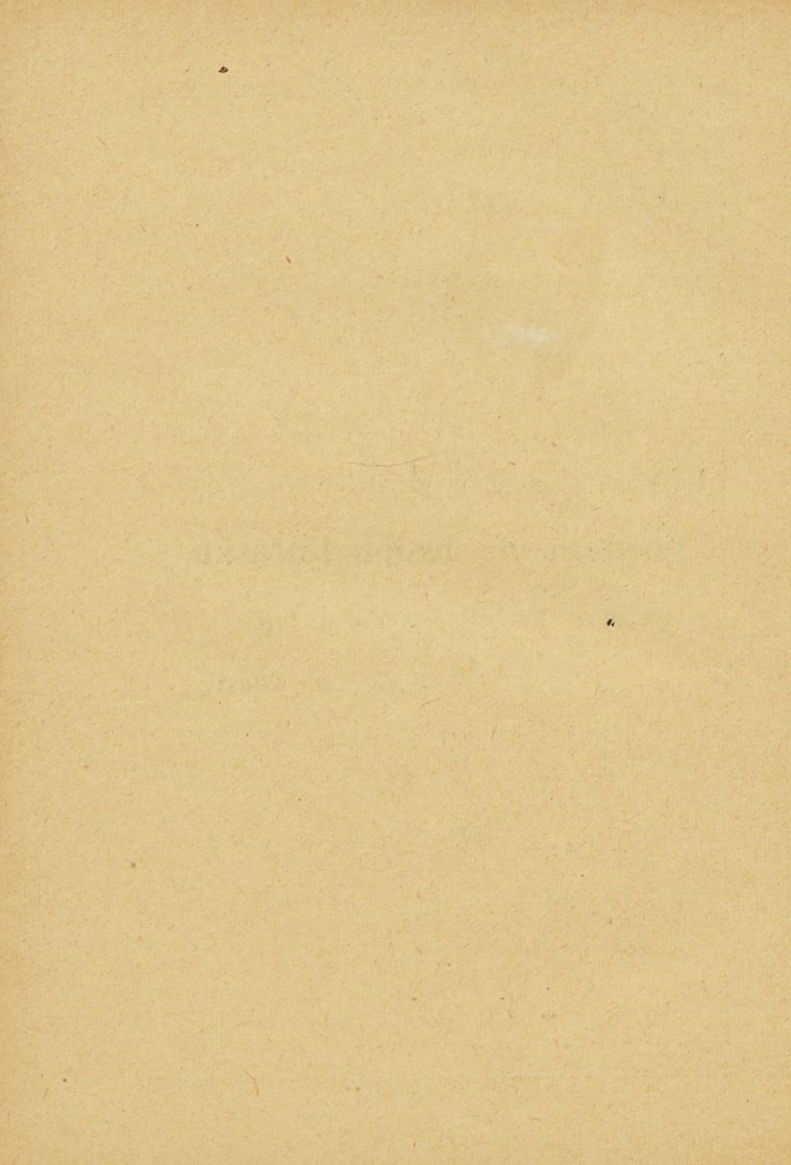

Češkemu pisatelju in prijatelju

gospodu dr. Josipu Karásku,

posvečuje v hvaležni spomin to knjigo

dr. Glaser.

Uvod.

Kâlidâso¹ so Indi šteli med „devet biserov“ na dvoru kralja Vikramaditje v Udžajini; vsled tega so indologi pesnika postavljali v prvo stoletje pred Kristom; nemški indolog Lassen ga je uvrstil v drugo stoletje po Kristu; Holanec Kern trdi, da je astronom Varâhamihira, tudi jeden izmed „devet biserov“, po zanesljivih astronomskih računih živel v prvi polovici šestega stoletja po Kristu; tudi druga dejstva potrjujejo to: zatoorej zdaj Kâlidâso stavljajo v šesto stoletje po Kristu.

¹ Huth, Über die Zeit des Kâlidâsa, Berlin 1890; — M. Müller, Indien in seiner weltgeschichtlichen Bedeutung, Leipzig 1884. p. 245 seq. — L. v. Schröder, Indiens Literatur und Cultur 1887 p. 607 seqq. — Kielhorn, Nachrichten der Götting. Gesellschaft d. Wissenschaft 1890. p. 251 seqq. — Bühler, Indische Inschriften und das Alter der indischen Kunstpoesie. — G. Meier, Essays und Studien II. 1895. — Lévi, Le théâtre Indien, Paris. — Chakraverti, Journal of the Royal Society 1905. — Seneviratue, The life of Kâlidâsa, Colombo 1901, Journal of the Asiatic Society 1903. — Pisatelj teh vrstic v Ljublj. Zvonu 1902, 617—23; 683—89; 734—39.

Ker so se Indi splòh malo brigali za zgodovino, se o njih slavnih možeh vè malokaj zanesljivega; gotovo je samo to, da je Kâlidâsa bil brahmanec in da je živel na kraljevskem dvoru. Bajke pripovedujejo, da je govedo prignal v mesto Benares, ko si je princesa Vâsantî izbirala moža v zakon, izjavivši, da vzame samo tistega junaka, ki se bo odlikoval v vednostih in umetnostih. O vsem tem ni vedel Kâlidâsa ničesar, pa je bil izredno lep mladenič. Minister ga je dal lepo obleči in mu pridružil nekaj dečkov za spremstvo, ki bi naj bili na videz njegovi učenci, njemu samemu pa je ukazal, naj lepo molči. Princesa si ga je izvolila za moža; pred podobo nekega bika pa se je izdal. Soproga se je razjezila zavoljo te prevare, pa mu je odpustila. Na njen svet se je posvetil boginji Kâli in se je zaradi tega imenoval Kâlidâsa — sužnik Kâli-je. V zahvalo za to mu je boginja podelila dar vednosti in pesništva; iz veselja radi tega si je svojo ženo vzel za učiteljico in ji je na ta način po indijskih nazorih vzel pravico do zakonskega življenja. Zopet se je razljutila in odločila, da ga naj uničijo ženske roke in to se je baje zgodilo, ker ga je umorila neka deklica, ker si je hotela prisvojiti darilo, ki ga je dobil on, ko je rešil neko pesniško nalogo poprej nego ona. Poleg Sakuntale je še spisal gledališčni igri: Urvašî, Mâlavikâgnimitra ter epske pesmi: Meghadûta (Posel megle), Rtu-samhâra (Krog letnih časov), Raghuvansa

(Pleme Raghujidov) in Kumârasambhava (Rojstvo knezeviča).

Izvirno besedilo te igre se nahaja v dveh recenzijah, v obsirniši bengalski in krajši devanagarski. Anglež William Jones jo je prevêl najpoprej na latinski in potem na angleški jezik; angleški prevod je prišel na svetlo 1789. l. Izvirno besedilo je 1830. l. izdal Francoz Chézy. Angleški prevod je prevel na nemški jezik Jurij Forster 1791. l. katerega je 1803 zopet izdal Herder. Nov prevod je oskrbel 1833 Bernhard Hirzel. Na novo pot je krenilo prevajanje z letom 1842, ko je izvirno besedilo oskrbel Otto Böhrling, ki je pridjal dobesedni prevod (vezane dele v nevezani obliki); na to se naslanja Ernst Meier, ki je v prvem prevodu 1852. l. ravnal gledé vezanih in nevezanih delov po izvirniku, v drugem pa 1867. l. je podal vso igro v vezani besedi; tudi Edmund Lobedanz 1854 se je držal Böhrlingovega načina; njegov prevod se je prikupil tako, da je izšel osemkrat.

Po bengalski recenziji je izdal igro na uzorni način Rihard Pischel 1877. l. v Kielu z angleškim naslovom: Kâlidâsa's Çakuntala. The bengâlî recension. With critical notes edited by — — V istem letu je izšel najboljši nemški prevod Ludwig Fritze-ja, ki je bil vadniški učitelj v Drossena na Brani-borskem. Njegova posebnost je ta, da podaje vso igro v vezani besedi. Jaz sem tudi porabil Pischelovo izdajo, držal sem se pa

strogo izvirne oblike. Izvirne oblike sta se držala tudi Rus Putjaka Moskva 1879 in Hrvat Budmani 1879. Poljakom je priskrbel prevod neznani pisatelj na podlagi Forsterjevega dela, ki ga je spravil na svitlo H. J. Grabowski 1861. l. in Adolf Strzelecki 1905. na podlagi nemškega prevoda H. C. Kellnerja, ki je v stoletni spomin prvega Forsterjevega dela svoj prevod — vsega v nevezani besedi — objavil. Čehe je s Sakuntalo zeznanil Ceněk Vyhnis 1872. vse v vezani besedi. Lahko bi še dalje zasledovali novejšje izdaje indijskih učenjakov in prevode na druge evropske jezike, pa to bi nas privedlo predaleč, samo hočemo navesti navdušeno izjavo Goethejevo:

Willst du die Blüthe des früheren, die Früchte
des späteren Jahres,
Willst du, was reizt und entzückt, willst du,
was sättigt und nährt,
Willst du den Himmel, die Erde mit einem
Namen begreifen,
Nenn' ich Sakuntala, dich, und so ist alles
gesagt.

Indijske gledališčne igre so močno vplivale na zapadne pesnike in skladatelje, posebno Sakuntalâ. W. Gerhard je izdal 1810: Sakuntala, metrisch für die Bühne bearbeitet, Höpl jo je priredil 1854. l. Wolzogen 1869. l.; v tej prireditvi se je predstavljala večkrat. Neki Anonymus jo je priredil za balet v dveh dejanjih in petih slikah; muziko je zložil S. Bachrich in insceniral jo je K. Telle na Dunaju 1884; istotako K. Wittkowsky: Sa-

kuntalā. Dichtung; in Musik gesetzt von Ph. Scharwenka, Berlin. Najnovejše delo je: Sakuntala. Indisches Schauspiel von Kalidasa. Freibearbeitet von P. Schmilinsky. Dresden. 1900. V podrobnosti teh prireditev se ne spuščamo.

Morda je na vse te pisatelje in skladatelje vplival R. Wagner, ker se v svoji knjigi: „Erinnerungen und Dichtungen“ na nekem mestu izražuje blizu tako-le: „Buddha, Luther — Indien, Deutschland. Dort an den Ufern des Ganges milde Entsagung, hier ein schwerer Kampf. Wir müssen Fleisch essen, Gebranntes trinken, warm uns kleiden; wir können ohne Wein, Weib und Gesang nicht auskommen.“ V Gradcu bivajoči skladatelj dr. Wilh. Kienzl (porojen v Weizenkirchnu na Gorenjem Avstrijskem 1857. l.) je bil v Baireuthu in Wagner ga je nagovarjal, naj upošteva indijske snovi, ker je on sam v Parsivalu izrazil Buddhovo naziranje. Kâlidâsovo gledališčno igro Urvašījo so 1886. l. bavarskemu kralju samemu predstavljali. Kienzl nov prijatelj, dr. Goedel, je priredil besedilo, Kienzl pa muziko; igrala se je opera Urvašī tudi v Linzu, v Gradcu in v Pragi; za Čehe jo je priredil Novotný. 1890. (Več o tem podaja moj spis v „Ljublj. Zvonu“ 1902. str. 738.)

Osebe.

Duhšanta, kralj.

Sakuntalâ, puščavnica, varovanka Kanve,
puščavniškega poglavarja.

Anasûjâ,
Prijamvada, } njeni prijateljici.

Kanva, poglavar puščavnikov.

Gautamî, starejša puščavnica.

Dve puščavnici.

Kraljev domači duhovnik.

Mâdhavja, imenovan tudi Vidušaka, kar
pomeni v sanskrtu „dvorski šalež“.

Rajvataka,
Dârvatâjana, } kraljevska dvornika.

Kraljev voznik.

Karabaka, kraljičin odposlanec.

Sarngarava,
Saradvata, } puščavnika.

Harita, puščavniški mladenič.

Vetravatî, dvorna vratarica.

Čaturikâ, dvorna hišna.

Gledališčni ravnatelj.

Igralka.

Svak kraljev, kakor policijski načelnik.

Cam. Kellner (Reclam's Bibl. št. 2751) je pre-
vajal po devanagarske recenziji, ki je starejša in
nekoliko krajša.

Sûčaka, 1. }
Dšânuka, 2. } birič.
Parabhrtikâ, 1. }
Madhukarikâ, 2. } vrtnarica.
Ĵavanakâ, lokostrelka.
Prvi, }
Drugi, } glasnik.
Brahmanski učenec.
Sarvadamana, deček, sin Sakuntalin.
Ribič.
Aditi, mati bogu Indre.
Mârîči, oče boga Indre.
Misrakesî, zračna vila.
Mâtali, voznik boga Indre.

Prva štiri dejanja se vrše v puščavi, peto in šesto na dvoru kralja Duhšanta in sedmo v ozračju.

Predigra.

Molitev.

Glej, stvarniku je prvo delo voda,
In drugo ogenj, vidne žroč darove;
Duhovnik, ki žrtvuje, pa je tretji.
Četrto, peto sta nam luna, solnce,
Odmerjajoča časom večne meje.
Kar vse prešinja in prinaša glase
Ušesom našim, se nazivlje zrak.
Vsem bitjem mati zemljica je rodna.
Kar dihamo mi, smrtniki, je vzduh.
Bog Siva,¹ kateri žije v teh podobah,
Je blagohotni bog, ki nas podpiraj!

(Na zvršetku te molitve je nastopil gledališčni ravnatelj.)

Ravn. Nisem prijatelj dolgemu obotavljanju. (Gleda v riznico.²) Ti draga, pridi, če si vže pripravljena.

Igralka. Gospod, tukaj sem; povej, kaj mi je opraviti.

Ravn. Občinstvo, sestojече iz učenih brahmanov, bi rado videlo novo gledališčno igro, ki jo je spisal Kâlidâsa; ime ji je Sakuntalâ; vsak igralec se torej naj potruđi, da častno izvrši svojo nalogo.

¹ Brahmâ, Siva, Višnu se imenujejo „Trimurti“ „trojica“, katero so še le v 12. stoletju po Kristu ustvarili indijski bogoslovci; v posameznih krajih obsežne Indije se je samo po eden iz te trojice častil za najvišjega boga.

² Garderobe.

Igralka. Ker ste vi sam tako izborno uredil vse, gotovo ne bo nedostajalo ničesar.

Ravn. Resnico ti pravim, prečastna;

Umetnost je popolna samo takrat,
Kadar ustreza znalcev vsem potrebam;
Igralci sami, dobro poučeni,
Zanašajo se malokdaj le nase.

Igr. Tako je; povej torej, kaj bodi zdajci.

Ravn. Kaj drugega, prečastna deva, nego:
Da nam zapoješ pesemco premilo.

Igr. Kateri čas leta mi daje povod za to?

Ravn. Gotovo ta, ki je začel nedavno, in ki nas vabi na počitek; opevaj poletni čas:

Poletne dni krepča nas kopelj hladna,
Bignonije po gozdih nam dihtijo;
Počiva v sencih svežih se prijetno,
Ugajajo večeri zdaj nam hladni.

Ravn. Prečastno, lepo si pela. Kakor slika nepremično strmi v te vse občinstvo, ker je tvoja pesem vsem poslušalcem vnela misli in srca. S čim razveselimo občinstvo?

Igr. Saj si ukazal sam, da bode predstavljati jako lepo igro Sakuntalo.

Ravn. Tako je; prav si me spomnila; kajti:

Močno me pesem tvoja je razgrela,
Saj divne si glasove njej ubrala;
Prav kakor kralja srna je razvnela
Bilâ, ki mu pred strelom je bežala.

(Zvršetek predigre).

Prvo dejanje.

(Nastopila sta kralj, vozeč se s puščico in z lokom v rokah ter voznik.)

Vos. (opazujoč kralja in srnico)

Ti vekovečni, če tu gledam srno
In tebe, kako nanjo streljaš z lokom,
Se mi dozdeva, da si ti bog Siva,
Ki z nami vlada v srcu blagohotnem.

Kr. Ta srna me je daleč zavedla od
prave poti, kajti:

Glej, bojazljivo tam vzdiguje tilnik,
In gleda voz, ki urno teče za njo.
Glej glej, kako si telo stiska v klopčič
Boječ se, da je hitec ne zadene.
Ogrižena rastline darbhe¹ stebila
Iz gobca padajo ji pred nožice;
Po sinjem zraku bega tako naglo,
Da jedva se dotika zemlje plodne.

Vosn. „Pot ni gladka, gospod“, tako
sem mislil, in sem nategoval povodce, da bi
vozil počasneje, in tako je divjačina vzletela
toliko naprej. Ker pa zdaj leti po plani zemlji,
jo gotovo lahko upleniš.

Kr. Zdaj pa le izpusti povodce.

Vosn. Kakor veleva gospod. (Z mimiko
izražuje hitro vožnjo.)

Glej, konjem tvojim zrahljal sem povodce,
Zdaj vspenjajo teles se sprednji deli,

¹ Darbha (*Saccharum cylindricum*) se rabi za
omelo na svečanostnih opravilih.

Da niti prah jih več zdaj ne dohaja,
Pahljače¹ konci so jim nepremični,
Ušesa kar po konci jim stojijo;
Ne vëm, teko li, ali kar beže.

Kr. (vesel)

Pretekajo srnice konji brzi,
Kar nam na prvi vid je bilo drobno,
Polagoma se dviga in narašča;
Razdeljeno združuje se v celoto.
Kar pa zrbančila je tu narava,
Očem pokaže se na ravno plat.
Ker hitro vozim se, ni za trenutek
Nobena stvar mi blizu, daleč ni.
(Za kulisami.)

Ta zver je iz puščavniškega loga; zato
je ne streljati, ne.

Vosn. (poslušáje in gledáje) Vekovečni,
dva puščavnika² sta stopila med te in srnico,
ki se nahaja vže v oblasti tvoje pušice.

Kr. (v strahéh.) Nategni za to svoje
povodce.

Vosn. Kakor zapoveduješ, gospod.
(Storil je tako.)

(Nastopil je puščavnik z učencem.³)

¹ V pahljačo je Indom rabil rep goveda „Bos gruniens; nosili so ga kralji za znak dostojanstva.

² Puščavnik — tapasvin — je mož, ki gre v puščavo, da bi premišljeval o ničnosti tega sveta in da bi zatajeval posvetne strasti, ne da bi pokoro delal za storjene grehe. Bogovom ne ugaja preostro samozatajevanje; zato puščavnikom včasih pošiljajo v skušnjava lepe gozdne deklice — apsarase.

³ Indovo življenje se deli v štiri dobe; naj poprej je Ind šišja = učenec, ki si ima prisvojiti svete knjige in navade ali obrede; potem je grhaspati = hišni gospodar; na to se napoti v gozd, kakor tapasvin = puščavnik; na zadnje je bikšu = berač ali menih.

Pušč. (z vzdigneno roko.)

Lastnina naša je ta antilopa;
Braniti treba, streljati pa ne
Teh stvaric nežnih, prostih vsakih grehov.
I ogenj se ne meče med cvetlice.
Pa kaj je revno žitje to begoče
Živalic teh nasproti tvojim strelam?
— Utrjene so zadej, ostre spodej —
No, pušico ti hitro snami z loka;
V obrambo imaš le orožje svoje,
In ne, da bi ubijal ti nedolžnost.

Kr. (poklonivši se) Snel sem jo. (Storil je tako.)

Pušč. To je dostojno tebe, ki si vzniknil iz Purovega¹ pokolenja, ti si prava kraljevska luč! Porodi se ti sin, vladar obema svetoma!

Kr. (poklonivši se.) Vsprejmem brahmansko besedo; bodi mi ugoden znak.

Oba pušč. Gospod, šla sva nabirat lesa; puščavniški kraj, ki ga tukaj vidiš ob vodi Malinî, je last najinega učitelja, pobožnega Kanve.² Sakuntalâ je temu kraju tako rekši vrhovna boginja. Če nimaš drugega opravila, vstopi, da te prijazno vsprejmó.

Če bodeš videl čela samotniška,
Zapreke vse molitvam odpravljene,
Tako spoznaš, kaj zmore tvoja roka,
Ki jo ožulila ti je tetiva.

Kr. Je blizu hišni gospodar?

Oba pušč. Naročil je hčerki Sakuntali, da vsprejema goste, sam pa se je napotil v

¹ Puru = lastno ime slavnega plemena.

² Kanva = lastno ime starega ršija, rši = modrijan, pesnik.

sveto kopališče Somatīrtha, da bi odvrnil nevarnost, pretečo hčerki.

Kr. Če je takó, jo hočem videti; kako visoko cenim velikega modrijana, naj ona uvidi in potem njemu naznani.

Oba pušč. Opraviva to. (Puščavnik je odstopil z učencem.)

Kr. Voznik, poženi konje, hočem se očistiti, pohodivši puščavnišče.

Vos. Kakor zapoveduje gospod. (Z mimiko izraža hitro vožnjo.)

Kr. (ogledavši se.) Takoj se izpozna, da je ta kraj lastnina samotarjeva, dasi ni označena v tem smislu.

Vos. Kako to?

Kr. Ne vidiš tega?

Glej zrno riževo pod drevjem tukaj,
Ki padlo mladim je iz ust papigam,
A tu in tam zapaža se kamenje,
Na katerem se ingudīn¹ lomi sadež.

Zaupanje imajo antilope:
Ne goni strah jih od navadne poti.
Označeni so potje do studenca
Po curkih padših od obleke mokre.
Čisté se korenike tu po vodah,
Ki goni veter jih iz vodotokov.
In dim, ki se vali od žrtvenikov,
Mladikam nežnim boje uničuje.
Še v logu, kjer so pokosili darbho,
Se šetajo srnjački lepi mirno
Iznebili so vsake se bojazni,
Pa se brezskrbno veselé prirode.

¹ Ingudi = „Terminalia Catappa“ je drevo, ki donaša vkusne orehe; iz njih se pride-luje olje.

Vosn. Vse je tako!

Kr. (Idoč malo dalje.) Ne smeva motiti tu v puščavniškem logu; ustavi torej voz, da stopim z njega.

Vosn. Kakor zapoveduješ, gospod. Nategnili sem povoje; stopi doli.

Kr. (stopi doli in se ogleduje.) V ponižni opravi je treba vstopiti v puščavniški log; ti voznik, vzami med tem lok in nakit. Dokler se bom mudil pri prebivalcih v gozdih in dokler se ne vrnem, hladi ti hrbte konjem.

Vosn. Kakor zapoveduješ. (Odšel je.)

Kr. (hodi okolo in se ogleduje.) To je puščavniški log; vstopim. (Vstopivši se je kretal primerno naslednjim besedam.)

V puščavniškem tem logu spijo strasti.

Trepeče¹ roka mi; kaj to pomenja?

Kar ima se zgoditi na tem svetu,

Se vtihotapi in pa raste krepko.

(Za kulisami.)

Pojdite sem, prijateljice predrage!

Kr. (poslušáje.) Tu na desni strani od nasada se sliši, kakor da bi govoril nekdo. Dobro, pojdem malo dalje. (Hodi okolo in se ozira.) Glej, tu so hčerke puščavnikov; tu sem prihajajo, da v posodah, primernih njihovi moči, prinašajo vodo mlademu drevju; kako prijetno je to, jih gledati!

Če se le-teh puščavnikov dekleta

Po svoji odlikujejo lepoti,

¹ Če možu vstrepeče desna roka, pomenja to po indijskih nazorih, da v kratkem dobi ljubimko; ženskim naznanja srečo v ljubezni leva roka.

Da ne nahajaš v haremu jednakih,
Nadvladajo cvetlice še kraljevske.

(Opaža jih.)

(Nastopila je Sakuntalâ z dvema prijateljicama.)

Hočem iti v senco, da jih pričakam.

(Postoji in jih opaža.)

Prva prij. Draga prijateljica Sakuntalâ, dozdeva se mi, da je očetu Kanvi bolj pogodu gozdno drevje, nego Sakuntalâ. Ti si kakor jasminovo cvetje, in vender ti je ukazal, da napolniš rove okoli dreves.

Sak. Tega ne storim samo po njegovem ukazu, nego tudi po nagnenju do sestre. (Poliva drevje.)

Prij. Polivale sve letne cvetlice: polivajve pa tudi take, ki so vže odcvetele; s tem pokaževe, kako visoko cenive dolžnosti, ter da nisve samopašni.

Sak. Izvrstno je to, kar praviš, prijateljica. (Zopet obliva drevje.)

Kr. (za se.) Kaj, to je hčerka Kanvova? (Smeje se.) Častni Kanva ne ravna prav, da jo je oblekel v ljubje.

Kdor ta le život, diven brez okrasja,
V pokoro trdo uklepa brez povoda,
Tak Samije¹ — drevesa kala brstje
Z ostrostjo lista, ki ga nosi lotus

Skrijem se za drevo in hočem opažati,
kako se bo vedla Sakuntalâ.

¹ Sami je drevo, od katerega se jemljeta dva hloodčka, da se vneti sveti ogenj.

Sak. Anasujâ, pretesno mi je Prijamvadâ¹
zvezala obleko; razpusti mi jo malo.

Prij. Grajaj to, kar dela tvoja mladost,
vsled katere močno vskipé tvoje grudi.

Kr.

Resnico družica tu pripoveda.
Haljina njena, spletena iz lubja,
Ki jo ob ramah veže nežni potec,
Jej krije grudi in telo krasotno.
Jednaka je razviti lepi cvetki,
Ki jo očem zakriva list bohotni.
„Ne lepša oblačilo njene rasti.“
Takó o njej ne smemo govoriti,
Šaj lotosova cvetka je prelepa,
Če njej sarvalikâ² se pridružuje.
In mesec bleđi zroč na njo skoz megle.
Zvišuje še mamljivo ji podobo.
Dekletce to, odeto z ljubjem nežnim,
Izredna krasi sama že lepota.

Sak. (pogledavši proti kralju):

Da mangino drevesce — to si mislim —
Naznanja nekaj mi po vejah svojih.

Prij. Trenutek še počakaj tam.

Sak. Zakaj?

Prij. Če stojiš pri drevesu, se mi doz-
deva, kakor da bi se mu pridružila ovijalica.

Sak. Zato te imenujejo „Prijamvadâ“.

Kr. Resnico je govorila Prijamvadâ,
kajti:

Sakuntaline ustne — glej — po barvi
Razcvitajočim popkom so jednake,
Ročice njene drobne pa mladikam.
Lepota se razvija, kakor cvetka.

¹ Prijamvadâ = Prijetno govoreča.

² Sarvalikâ, Blyxa octandra, vodna cvetlica.

Anas. Blizu stoji navamalika,¹ ki si jo imenovala „Lunin svit“; ta pa si je moža izvolila Sahakara.²

Sak. (veselo pristopivši) Kako je vendar lepa zveza teh cvetlic, prijateljica, posipana z novim cvetjem stoji v mladostnem žaru, on pa, ki daje rast in sad, je ustvarjen za uživanje. (Obstala je opazujoč.)

Prij. (smeje se) Veš li, Anasujâ, zakaj Sakuntalâ tako radostno ogleduje „Lunin svit“?

Anas. Ne pogodim tega.

Prij. Ona si misli: „Kakor je „Lunin svit“ dobil drevo za moža, tako bi tudi jaz rada dobila pravega moža.

Sak. To ti sebi želiš v svojem srcu. (Nagnila je nalivalnico).

Anas. Sakuntalâ, pozabila si madhavinino lijano, katero je tvoj oče vzgojil se svojimi rokami, kakor tebe.

Sak. Pozabila bi bila samo sebe, da storim to. (Približuje se z ovijalnicoj in jo ogleduje z veselje.) Čudo, čudo; povem ti nekaj prijetnega.

Prij. In kaj je to, prijateljica?

Sak. Mâdhavîjina lijana žene povsod nove mladike o nenavadnem času. (Obe ste stopile bliže.) Jeli to res?

Sak. Gotovo; le pogledite same.

¹ Navamalikâ, ovijalica, Schlingpflanze, Jasminum Sambac, arabski jazmin.

² Jako prijetno vonjajoča vrsta cvetlice „mango“.

Prij. (Podrobno pogledavši.) Tudi tebi povem nekaj prijetnega: skoraj se izvrši tvoja poroka.

Sak. To je tvoja želja.

Prij. Ne šalim se. Slišala sem od našega očeta, da ti bo to donášalo srečo.

Anas. Za to tudi Sakuntalâ tako marljivo zaliva mâdhavijino lijano.

Sak. Ovijalica mi je moja sestra; to je vendar vzrok dovolj, da ji prilivam. (Ji priliva.)

Kr. Se li mati tega dekleta prišteva. drugi kasti, nego li oče?

Brezdvoma bo vojaku lahko žena,
Ker jaz že v srcu nosim njeno sliko.
V slučajih dvomnih vselej poštenjaček
Ravna po tem se, kar mu pravi srce.
Zato pa naj premisli se na drobno,
Kdo je to dekle milega obraza.

Sak. (bojé se):

V obraz bučelica mi sili drobna,
Ki je iz novamalike vzletela.

(Dela tako, kakor bi jo vznemirjala bučela.)

Kr. (poželjivo):

In kamor koli le šumi bučela,
Tja deklica oči obrača svoje,
Oči obrača in se poučuje,
Kako zaljubljeno naj gleda deva.
Bučela, bojazljivo ji vznemirjaš
Oči, ozirajoče se zvedavo.
Ti rahlo jej brenčiš okolu glave,
Ter tajnosti odkrivaš jej presladke.
Dočim z ročicoj lepoj te odganja,
Na ustnicah ji med ti piješ sladki,
Jaz brez užitka sem, ki hčem resnico,
Dobrote vse pa srečna ti uživaš.

Sak. Varujte me vendar te usiljive bučele.

Obe. To ni najina stvar. Pokličí kralja Duhšanta, saj on štíti puščavniške loge.

Kr. Zdaj je primeren čas, da se pokažem. Ne bojte se. (Zastane sred govora.) Na tak način izvedó, da sem kralj. Dobro. Hočem se vesti kakor gost.

Sak. Še ne miruje predrzna usiljivka. Pojdem drugam. (Stopila je korak dalje in gledala na okolo.) Še semkaj mi sledi; brinite me vendar.

Ko Puruvec še vlada na tej zemlji
In ostro še kaznuje rod pregrešni.
Kdo bi vznemirjati se drznil tukaj
Puščavnikov pobožnih zorne hčerke?

(Dekleta so se ustrašila, zapazivši kralja.)

Anas. Nič strašnega se ni prigodilo; ustrašila se je samo naša prijateljica, ker jo je pičila bučelica.

Kr. (Sakuntalo opazujoč.) Se-li množi pokora? (Sakuntalâ sramežljivo pogleduje na tla.)

Anas. Uprav sedaj se množi, ko vsprejemamo gosta.

Prij. Dobro došel, prečastni! Sakuntalâ, idi v hladnico in prinesi sadja in kar je treba drugega za častni dar, ta voda pa bodi za noge.

Kr. S prijaznimi besedami si me vsprejela gostoljubno.

Anas. Gospod, sedi tu na klop iz saptaparne, ker je jako hladna in odpočij si.

Kr. Saj je tudi vaju utrudilo pobožno delo; sedite torej trenutek.

Anas. (k prijateljici) Sakuntalâ, dostojno je, da sve na uslugo gostu; sedive. (Vsi se dejo.)

Sak. (za sé.) Zapazivša tega ptujega človeka, mene prešinja čut, ki se ne sklada z življenjem tu v puščavniškem logu.

Kr. (opazujoč vse.) Kako lepo je vaše prijateljstvo, ko ste si jednake po letih in po lepoti!

Prij. (k Anasuji.) Anasujâ, kdo le utegne biti ta tujec? Resnoben je in redkih besedij, pa vender govori prijazno; tako uglajeno in lepo vedenje je navadno združeno z visokim dostojanstvom.

Anas. Prijateljica, tudi jaz sem radovedna. Naj mi le odgovori. (Glasno.) Gospod, tvoja prijazna beseda mi daje srčnosti, da vprašam: „Kateri rod kraljevskih modrijanov krasiš ti sè svojo osebo? Kateri kraj vzdihuje zdaj po tebi, ko si ga zapustil? Zakaj si se potrudil, ti nežni mož, priti v ta puščavniški log?“

Sak. Miruj, srce! Kar si čutilo, to je izrekla Anasujâ.

Kr. (za sé.) Naj povem resnico? Naj jim odkrijem svoj stan? (Premislivši.) Dobro, hočem govoriti. (Glasno.) Poslušaj, lepo dekle. Jaz sem znalec vedov, potomec kralja Puruva; kralj me je postavil za oskrbnika v svojem mestu; radoveden sem bil videti puščavniške loge tukaj in za to sem prišel.

Anas. Prebivalcem teh logov torej ne nedostaje zaščitnikov. (Sakuntalâ izraža radost.)

Obe (prijateljici, zapazivši, da sta kralj in Sakuntalâ radostno presenečena; tiho.) Sakuntalâ, da bi le oče doma bil!

Sak. Kaj bi bilo potem?

Obe. Gosta bi zadovoljil s tem, kar mu je najdražje, in kar mu sladi življenje.

Sak. (Navidezno jezna.) Idite; vidve imate v mislih kaj posebnega; nočem dalje poslušati vajinega govoričenja.

Kr. Tudi jaz vaju hočem vprašati o neki stvari; zakaj pa je odšla vajina prijateljica in kdo je?

Obe. To vprašanje si štejemo v čast; to je Kanvova hči, Sakuntalâ.

Kr. Tedaj vedno tukaj v pokori živi prečastni Kanva in to je njegova hčerka! Kako je možno to?

Anas. Poslušaj torej, Kraljevi modrijan; Visvamitra¹ mož velike oblasti —

Vr. Vem; dalje —

Anas. je prijatelj in oče; in Kanva pa se imenuje samo zato njen oče, ker jo je vzgojil, ko je bila zapuščena.

Kr. Ti praviš, da je bila zapuščena; to me zanima. To hočem slišati vsò od začetka.

¹ Visvamitra, kralj iz Kusovega plemena, hotel je po trdih pokorah pridobiti dostojanstvo brahmanskega modrijana; niti Menakâ, niti Rambhâ, obe lepe deklice, ga niste mogli odvrniti od trdnega sklepa.

Anas. Torej poslušaj. Težko pokoro je delal svoje dni ta modrijan. Zbali so se bogovi in so poslali apsaraso¹ k njemu, da bi ga motila v njegovi pokori, imenovala se je Menakâ.

Kr. Bogovi se torej boje pokore pobožnih! Dalje, dalje —

Anas. V lepem času leta, ko se je v naravi širila spomlad, je zapazil mamljivo njeno osebo — (to povedavši se sramuje Anaznjâ).

Kr. Kar je sledilo, si lahko mislim; mati njena je apsarasa.

Anas. Tako je.

Kr. Kako bi le človeška kri
Rodila krasno to telo?
Iz zemlje ne prihaja blisk,
Ko razprostira tu svoj žar.

(Sakuntalâ vrnivša gleda sramežljivo na tla.)

Kr. (za se.) Zares moje želje se začenjajo uresničevati.

Prij. (ogleduje smejé se Sakuntalo.) Še enkrat, mislim, želi govoriti gospod.

(Sakuntalâ zapreti s prstom prijateljici.)

Kr. Prav sodiš ti; znal bi rad tudi daljni razvitek njenega življenja.

Prij. Zakaj se obotavljaš? Brez okolišev se more zaukazovati deklicam v puščavniškem logu.

¹ Apsarase so krasne zračne žene; soproge so Gandharvov, nebeških godcev in se mogó izpreminjati v razne podobe in se delati nevidne.

Kr. Opravlja li pokoro, ki ne znade
Ljubezni do trenutka omožitve?
Li mora, dokler dan ne pride smrti,
S srnicami živeti v istem gozdu?

Prij. Dokler opravlja posel v tem logu,
mora se pokoriti tuji volji; pa vendar je
odločil oče, oddati jo v svojem času ženinu,
ki bi bil njej primeren.

Kr. Sreće, ostani trdno mi sedaj!
Odpravljeni so dvomu vsi povodi;
Kar sem imel za ogenj jaz kedaj,
Zakladi so sedaj to dotakljivi.

Sak. (na videz jezna.) Zdaj pojdem.

Anas. Zakaj pa?

Sak. Da povem častni Gautamîji, kar tu
blebečeš bedastega.

Anas. Prijateljica, ne spodobi se pre-
bivalcem v gozdih, da odhajajo, kadar koli
bi se hotelo komu in da zapuščajo prelju-
bega gosta, predno smo ga pogostile.

(Sakuntalâ ne odgovorivši ničesar je odšla.)

Kr. (za sé) Zakaj pa gre? (Vstal je,
kakor da bi jo hotel zadrževati, pa se je pre-
magal.) Kako se vender pri ljubečih mišljenje
ujema s kretanjem telesnim!

Namerjal za puščavnico sem iti,
A moja vzgoja me je zavrnila;
Premaknil nisem se, a itak mislim,
Odtod da šel sem in se vrnil zopet.

Prij. (k Sakuntali leté.) Ne smeš oditi.

Sak. (vrnivši se izražuje jezo.) Zakaj ne?

Prij. Dve drevesci imaš obliti; opravi
to, potem pa odidi. (Prisilila jo je, da se je
vrnila.)

Kr. Vidim, da je utrujena prijateljica,
ker je zalivala drevesom.

Užulila si je roké, vzdigáje
Poln čeber vode za cvetlice lepe.
Glej, jedva sope, dvigujó se grudi,
Obraz pa jej zaliva pot obilen,
Ušesa jej krasé siriša — cvetke.
Lase je svoje lepe razpustila,
Katere si z rokoj lovi prenežnoj. —
Zato ti rad odpuščam, dekle zalo!

(Kralj jej je dal svoj prstan; prijateljici
ga vsprejmete in čitate ime in pogledujete
druga drugo.)

Kr. Nehajte mene imeti drugim, nego
kar sem v istini, prstan je izraz kraljeve
milosti.

Prij. Za to tudi ne smeš pripustiti, da
ti pade s prsta. Tvoje besede jo naj oprostite
pregrehe.

Anas. Ta usmiljeni gospod, ali prav-
zaprav, ta mogočni vladar te je osvobodil;
kam pojdeš zdaj?

Sak. (Sama za se.) Zdaj bi vže šla, ko
bi le mogla.

Prij. Zakaj pa ne greš?

Sak. Sem li odvisna od tebe? Pojdem,
kadar se mi zljubi.

Kr. (za sé, Sakuntalo opažáje.) Ali ona
občuti to za me, kar jaz za njo? Prijetna
nada me prešinja, kajti:

Ni sicer pogovarjala se z mano,
Posluša slastno pa besede moje;
Ne gleda sicer mi v obraz naravnost,
Pa vendar tudi ne na druge strani.

(*Za kulisami.*) Hajd, hajd vi puščavniki, pripravite in branite živali, ki so blizu puščavniškega loga; kajti blizu je kralj Duhšanta, ki se bavi z lovom.

Prah delajo nam konjska zdaj kopita,
Ki zatemnuje solnčno tu svetlobo,
Ki kakor megla iz kobilic krije
Drevesa, kjer vise iz ljubja hale.

Kr. (za sé.) Oj, oj, vojaki, ki me iščejo, vznemirjajo te puščavniške loge!

Za kulisami: Hajd, puščavniki, semkaj prihaja oroslan ter straši starce, ženske in otroke.

Zagnal se je ter strl si zob ob drevo,
Ki branilo mu je deročo strujo,
Zaplel v razrute se je ovijalke,
Ki so ovile se krog nog njegovih.
Zbežale so še antilope skočne
V ta gozd, bojé zverij se krvoločnih.

(Zaslišavši to so vstali vsi prestrašeni.)

Kr. (za se.) Kako sem se le pregrešil nad temi puščavniki! Ustaviti se hočem storjeni krivici.

Obe prij. Oroslan naju je prestrašil; dovoli, da odideve.

Anas. (Sakuntali.) Prečastna, Gautamî bo v strah; pridi hitro, da pojdeve k njej.

Sak. (dela, kakor bi ne mogla z mesta) Odreveneli so mi udje; niti ganiti se ne morem.

Kr. Brez strahu, brez strahu, idite deklice; jaz hočem skrbeti za to, da ne bo trpel škode puščavniški log.

Obe prij. Izpoznale smo te. Oprosti gospod, da smo se trudile le malo, tebe častno vsprejeti; zato se tudi obotavljamo povabiti te, da nas zopet obišeš.

Kr. Ne govorite tako, čast se mi izkazuje s tem, da vaju vidim in gledam.

Sak. Anasujâ, zbodla sem se v nogo ob mladiki trave „kusa“ in obleka se mi je zapletla v kuruvakovo grmovje; počakaj vendar, da se odvijem. (Na kralja ozrši se je Sakuntalâ odšla s prijateljicama.)

Kr. (vzdihujé.) Vse so odšle. Dobro; jaz pojdem tudi. Ker sem videl Sakuntalo, me nič ne vleče v mesto nazaj. Spremljevalce vmestim daleč od tega puščavniškega loga. Ne morem svojega duha odvrniti od tega, da ne bi mislil na Sakuntalo.

Teló hiti naprej vselej,
In duh pa le zastaja mi;
Vihrá zastava ti nazaj,
Če hitro neseš jo naprej.

(Vsi so odšli.)

(Zvršetek prvega dejanja.)

Drugo dejanje.

Vidušaka¹ je nastopil.

Vid. (vzdihnivši) Oh žal, izgubljen sem, ker sem zaupni mož temu kralju, ki misli vedno le na lov. „Tod teka merjasec, onod antilopa“, tako kriči in potem letimo opoldne skoz gozde, kjer zdaj v poletnem času drevesa dajejo le pičlo senco. Pijemo pa samo trpko vodo gorskih rek, ki je gnusnega okusa radi smradljivega listja, ki okuža vodo. Jemo pa tudi le o nedoločenem času meso, celo toplo meso; to je naša jed. Konji pa delajo tak nemir, da še po noči ne morem spati; v jutru pa me vzbujajo lovci ptičev; ti rokovnjači kričé tako, da mi raztrgavajo ušesa, ko vabijo v gozd. Pa vendar to še ni vrhunec vseh mojih tog in težav! K rani pa se je pridružil še nasad. Dokler smo bili zaostali mi, je neko zver zasledoval v puščavniškem logu in meni na škodo je zapazil hčer nekega puščavnika z imenom Sakuntalâ. In zdaj, ko jo je zapazil, še niti ne govori o tem, da bi se vrnil v mesto. Vso noč nisem zatisnil očij, premislivši vse to. Kako si naj pomagam? (Hodi in pogle-

¹ Vidušaka = zabavljaven; dvorski norec, ki dostikrat nastopa v dramatskih igrâh in misli samo na jelo, pilo in zabavo. Lastno ime dvorskega norca v igri Sakuntalâ je Madhavja.

duje okolo.) Glej, semkaj prihaja, v srcu se spominjaje svoje ljube, ozaljšan z vencem iz gozdnih cvetic. Jaz pa se hočem delati takim, komur so udje odreveneli vsled prevelikega truda. Tako me vtegne pustiti na miru. (Stoji naslonjen na palico.)

(Nastopil je kralj.)

Kr. (za sé):

Zares ljubezni zlahka ne privabiš,
Nadeja pa prešinja srce moje;
Smeri popolne ni dosegla ljubav,
Oba pa vendar z radostjo prešinja.

(Smeje se.) Moti se snubač, ki po nagnenju lastnega srca sodi to, kar misli in hoče, draga, kajti:

Prijazno gledali ste nje očesci,
Ko je drugod gledáje šla odtodi,
Da kaže divnost svojega telesa.
Grdo ozrla se v družico svojo,
Ki je odhod prerani jej branila.
To vse bi se godilo radi mene?

Vid. (stojé kakor poprej.) Ne morem stegniti rok, gospod, samo z besedo ti želim da zmagaš.

Kr. (ogledavši ga se smeje.) Kako so ti odreveneli udje?

Vid. In to še vprašaš? Ti sam si mi ranil oči in zdaj še vprašaš, od kod solze!

Kr. Ne razumen te, govori jasno.

Vid. Če se rogozje skrivi v reki, se li zgodi to po lastni moči, ali po teku vode?

Kr. To je povzročila voda.

Vid. Moj položaj zakrivil si ti.

Kr. Kako to?

Vid. Premisli, je-li tebe dostojno, da opuščas kraljevske dolžnosti, in take kraje, kjer se ne izpodtika noga, in da živiš, kakor gozdni človek? Kaj naj porečem k temu, da bi jaz brahmanec noč in dan naj tekal za divjačino? Čutim, da so mi zrahljane kosti vseh členov in da ne morem več vpo-trebljevati svojih udov. Reci mi torej pri-voščiti samo jeden dan odmora in počitka.

Kr. (za sé.) Tako govori ta! Tudi mene ne veseli več lov, če se spominjam Kanvove hčericice.

Nikakor meriti ne bodem mogel
Z napetim lokom zdaj na srne skočne;
Kjer biva dekle z lepimi očesci,
Ki urnih srnic so očem jednake.

Vid. (ogledavši kralja.) Oh, gospod na-merjava gotovo kaj drugega, in jaz pa sem plakal za gozd.

Kr. (smehljáje se.) S čim drugim se naj pečam? Kar je govoril prijatelj, se ne sme prezirati.

Vid. Živel vekovečni! (Hoče vstati.)

Kr. Stoj in poslušaj! Ni še končan moj govor.

Vid. Zapoveduj, gospod!

Kr. Ko si se odpočil, bodi mi na pomoč na nekem drugem delu, kjer ni nobenega truda.

Vid. Naj si morda privoščim slaščic?

Kr. To ti vže povem.

Vid. Napenjam ušesa.

Kr. Kdo, kdo, prihaja? (Vstopil je vratar.)

Vrat. Ukazuješ, gospod?

Kr. Rajvataka, pokliči vojskovodjo.

Vrat. Kakor ukazuješ. (Šel je ven in prišel nazaj z vojskovodjo). Hodi, hodi; tukaj stoji gospod in posluša tvoje besede. Stopi bliže!

Vojsk. (opazuje kralja.) Kako je to? Inače je bil lov na škodo in zdaj se je mojemu gospodu obrnil na korist!

Hudó se trudi, ne miruje z lokom,
Prenaša solnčne žarke rad, ne da bi
Premočile ga drobne potne kaplje,
In kakor silni lev nastopa v logih
Močno sopéc; kaj čvrsto je telo mu
Zarad kreposti, dasi je suhotno.

(Stopivši bliže.) Zmaguj gospod, zmaguj vladar! Ta gozd ima mnogo divjačine; videli smo iz njega prihajati mnogo srn. Kaj še imaš ukazati?

Kr. Mâdhavja je močno grajal lov; zato sem izgubil vse veselje do njega.

Vojsk. (za se.) Prijatelj Mâdhavja, ostani trd na svojem mnenju, med tem bom jaz govoril tako, kakor ugaja njemu. (Glasno.) Gospod, ta norec blebeče, saj si ti sam dokaz v to, kako koristi lov:

Odteka sok, telo se pa ojača,
Težave da prenaša prav lahkotno.
Celo živali kažejo z vedenjem,
Kakó jih spreletava bojazljivost;
Kako ponosen je pa strelec takrat,
Če mu zadene pravi cil puščica.
Po krivem lov se imenuje zloba,
Vzradošča li nas druga reč jednako?

Vid. (jezno.) Hajd odtod nemirnež, hajd.
Zdaj sodi gospod, kako je prav. Ti sin sužnje
tekaj od gozda v gozd, gotovo te pograbi
še stari medved, komur se sline cedé po
volkih in po srnah.

Kr. Vidiš, Bhadrasena, tukaj sem blizu
puščavniškega stanovanja; radi tega ne pri-
trujem tvojim besedam.

Naj se le turi vtapljajo v studencu,
Z rogovi mahajo po vodi kalni,
Naj le počivajo srnjaki v senci,
Naj brez strahu si lomijo trsovje
Naj le merjasci valjajo se v lužah,
Puščica mirno naj leži na loku.

Vojsk. Kakor ti ugaja, gospod.

Kr. Pokličí torej nazaj lokonosce;
ukaži, da ne bodo vznemirjali puščavniškega
loga in da se odstranijo.

Ti logi, kjer se ceni mir duševni,
Negujejo tajnostni ogenj v sebi,
Ki rad razvname se v opasen ogenj;
Tako se vname sŕjakânta – kamen.¹
Kadar se ogenj drug mu približuje,
Takrat se smeš ga tudi dotakniti,

Vojsk. Kakor ukazuješ gospod.

Vid. Poberi se, izkušnjavec, poberi.
(Vojskovodja je odšel.)

Kr. (opazujé spremstvo.) Odložite lovsko
obleko; ti Rajvataka, gledí, da izvršíš svojo
službo.

Raj. Kakor ukazuješ, kralj. (Odšel je.)

¹ Sŕjakânta – „ljubljenec solnca“ je ime
močno se bliščega žlahtnega kamna.

Vid. Sedi na to kamnato klop, ki jo
obsenčuje drevo; jaz po domače ležem tu.

Kr. Hodi dalje.

Vid. Hodi za menoj. (Oba sta šla nekaj
dalje in sedla.)

Kr. Ti še niso koristile tvoje oči, ker
še nisi opazil najlepše rečij, ki se more
videti?

Vid. Ne stojiš li ti pred mojima očesoma?

Kr. Istina je, vsak se samemu sebi zdi
najlepši; jaz pa imam v mislih Sakuntalo,
kras tega puščavniškega loga.

Vid. (za sé.) Nočem pospeševati tega
nagnjenja. (Glasno.) Kaj bi gledal hčerko
puščavnikov, če je ne smem snubiti?

Kr. Ne gleda ljud prijazno v mesečino?
Ogleda ljubeznivo se na vzgoraj.
Ne da s trepalnicami mignil bi;
Duhšantov duh s pregreho se ne bavi.

Vid. Prijatelj, povej mi kaj podrobnej-
šega?

Kr. Od krasne porojeno apsarase
Pohčeril je dekletce to puščavnik.
Jednaka navamalike je cvetu,
Ki je odpal in priletel na arko.¹

Vid. (smeje se.) Kakor kak človek, ki
se naveliča datelnov, pa si želi pelinoveca;
ti imaš premalo v čislih krasne žene v ha-
remu in srce ti gori za Sakuntalo!

Kr. Ti je še videl nisi in govoriš tako!

Vid. Gotovo mora biti to kaj izrednega,
ker navdušuje celo tebe.

¹ Arka, grm, *Calotropis gigantea*.

Kr. Veliki stvarnik jo je bil obrazil,
Vse svoje stvarce dobro premotrivši,
Skupivši vso krasoto na tem svetu.
Iz nje odseva boginje lepota,
Ki v njej se porodila je iz nova;
Tako bi sodil, če jo opazujem.

Vid. Gotovo se njej morajo umakniti
vse krasotice.

Kr. Še to imam v mislih:

Ta cvetka . . . ni dehtela še nikomur,
Mladike te vlomila ni še roka,
Nikogar ni še krasil bil ta biser
Medu presladkega ni pil še nihče!
In ves ta polni sad dejanj pobožnih,
Ki ga predstavlja ta vrhunec bitij;
Komu bi bil udan uzor ta ženski?

Vid. Potem jo le hitro vzemi za ženo,
da ti je ne odmakne kak možicelj, ki si glavo
maže z ingudijevem oljem.

Kr. Ona tukaj ni samosvoja in njenega
očeta ni doma.

Vid. Kako se je ona vedla prema tebi?

Kr. Prijatelj, hčerke puščavnikov so
skromne in bojazljive; ljubezni pa vendar ni
mogla zakrivati popolnoma, kajti:

Če sem pogledal jo, je povabila
Oči oskromno in pa s smehom milim
Povoda pravega še ni izrekla.
Odgoja njena sama je branila,
Da ljubavi mi ni odkrila jasno,
In zatajila tudi ne popolno.

Vid. Misliš li, da bi ti naj takoj skočila
v naročje, ko te je zagledala?

Kr. Ko je odšla s prijateljicami, mi je
pokazala ljubezen:

„To trnje ranilo je mojo nogo.“
Tako je rekla, vitka kakor jelka,
In je obstala, ter si oblačilo
Odvila, ki se v trnje je zapletlo.

Vid. Obdarovala te je s popotnicoj;
zato si tako želiš v puščavniški log.

Kr. Izmisli si pretveze, da zopet pri-
deva sem-le.

Vid. Zakaj pretveze? Nisi li kralj?

Kr. Zakaj praviš to?

Vid. Puščavniki naj mi šestino riža
plačajo za davek.

Kr. Bedak, puščavniki plačujejo dru-
gačen davek; ta davek se ceni više, in v
nemar se puščajo celi kupi biserov. Poslušaj,
kaj pravi pesnik:

Poteka vedno kraljem vsem ta davek,
Ki ga dobivajo od raznih slojev;
Puščavniki le davajo šestino;
Ta vekomaj imade vrednost svojo.

Za kulisami: Na cilju smo.

Kr. (poslušavši.) Glas je globok in
resnoben; to morajo biti puščavniki.

(Nastopil je vratar.)

Vrat. Bodi zmagovalec gospod, zma-
govalec! Pri vratih stojita dva puščavniška
dečka.

Kr. Naj vstopita nemudoma.

Vrat. Kakor ukazuješ. (Odšel je in pri-
vedel dva mlada puščavnika.) Sem stopita,
sem.

Prvi pušč. (Kralja opazujé.) Dasi se
sveti, kakor svetilnica, imam vender zaupanje

do njega; to se tudi pričakuje od kralja, ki je po svojem bistvu jednak modrijanu, kajti:

Izvolil si je bivališče lepo,
Ki žiteljem¹ njegovim je v blaginjo.
Ščité svoj ljud nabira si zasluge,
Tako i mi, vsak dan se pokoreči.²
On sam se premaguje v svojih strastih;
Ime svetnik razteza se do neba,
Nebeški pevci širijo mu slavo
Naslov pridevši častni mu: „Kraljevski.“

Drugi pušč. Je to Duhšanta, Indrov sodrug?

Prvi pušč. Tako je, on je.

Ni čudo, da v oblasti ima črno
Zemljó, ki jo obteka to vodovje;
Njegova reka pa je močna kakor
To bruno, ki zapira mestna vrata.
Bogovi silni, Dajtijem³ sovragi
Nadejajo se v bojih svojih zmage,
Ker so v Duhšantovi pomoč jim loki,
Pa urnobesni bliski boga Indre.

Oba (bliže stopivši). Zmaguj, kralj!

Kr. (stopivši sè sedeža.) Pozdravljam oba.

Pušč. dečka. Bogovi naj ti dadé srečo!
(Ponujata mu sadja.)

Kr. (sprejemši je s poklonom.) Rad bi vedel, po kaj sta prišla.

Pušč. Puščavniki so izvedeli, da si blizu in prosijo . . .

Kr. Česa prosijo?

¹ Žitelj = prebivalec.

² Smisel tega stiha je: Tako si tudi puščavniška dečka nabirata zasluge, ko se pokorita.

³ Dajtiji so bitja, sovražna bogovom.

Pušč. Častni hišni gospodar je odpotoval in nočni duhovi motijo puščavnike; blagovolite torej s svojim voznikom nekaj nočij ščititi puščavniške loge.

Kr. To si štejem v čast.

Vid. (za sé.) Celo po tvoji želji te primemo tukaj za vrat.

Kr. Voznik Rajvataka naj sem privede voz in donese lok s puščicami.

Raj. Kakor zapoveduješ, gospod.

Pušč. dečka.

Zahtevalo je tvoje dostojanstvo,
Da prednikov se izkazuješ vrednim!
Saj Purujev rod bil je častni ščitnik
Ljudem, ki vedno v bedi so živeli.

Kr. Idita, hitro pridem za vama.

Pušč. dečka. Zmaguj! (Odšla sta.)

Kr. Prijatelj Mâdhavja, želiš li videti Sakuntalo?

Vid. Poprej se je to lahko zgodilo brez nevarnosti; zdaj pa je to nevarno radi rakšasov.¹

Kr. Ne boj se; saj ostaneš blizu mene.

Vid. Torej sem tvoj trabant, ki teče poleg tvojega voza; ni li res? (Vstopil je vratar.)

Vrat. Pripravljen je voz, ki odvede gospoda na zmago. Javljam tudi, da je iz mesta prišel Karabhaka, kraljičin odposlanec.

Kr. Ga je poslala mati? (Spoštljivo.)

Vrat. Tako je.

¹ Rakšasi so hudobni duhovi moškega in ženskega spola.

Kr. Naj torej vstopi. (Vratar je šel ven in je prišel nazaj s Karabhakom.)

Vrat. Gospod, tu je Karabhaka! Stopi bliže, Karabhaka.

Kar. Zmaguj, zmaguj, gospod! Kraljica ti naznanja ...

Kr. Kaj ukazuje?

Kar. „Čez štiri dni bo post v ta namen, da dobro uspeje sin; vekovečni mi mora priti vsakakor v pohode in me počastiti“.

Kr. Tu je treba truditi se za puščavnike, na drugi strani pa slušati materin nalog. Ničesar ne smem prezirati. Kaj mi je storiti?

Vid. Stori tako, kakor Trisanku;¹ stopi v sredo.

Kr. V zadregah sem.

Dolžnosti kličejo me dvojnovrstne,
Zato se misli mi razdvajajo še;
Takisto reka se deli na dvoje,
Kadar jej tok razbija skala silna.

(Premišljujé.) Moja mati te je vsprejela kakor sina, prijatelj. Vrni se, izpolni tam dolžnosti otroške in povej, da se tukaj trudim puščavnikom na prid.²

Vid. Pa ne misli, da se bojim rakšasov.

Kr. (smeje se.) Ti veliki brahmanec, kdo bi mogel misliti kaj takega o tebi?

¹ Trisanku je ime starega kralja iz Ajódhje, ki je zahteval od svečenika Vasištha in njegovih sinov, da ga živega vzemó v nebesa. Prokleli so ga in izpremenili v čandala, človeka najnižje in zaničevane kaste ljudij. Visvamitra ga je hotel spraviti v nebesa, a odbili so ga bogovi; zato je Trisanku na nebu obvisel kakor zvezda.

² To govori kralj Vidušaku.

Vid. Hočem torej potovati, kakor mlad kraljevič.

Kr. Vse spremstvo hočem poslati s teboj, odstraniti moramo vsak nemir.

Vid. E, e, e, tako bom pravi pravcati prestolonaslednik.

Kr. (za sé.) To je pravi brbljavec, ki bi me lahko ovadil mojim ženskim. (prijemši ga za roko; glasno). Iz samega spoštovanja do modrijanov pojdem v gozd; za ono deklico puščavnikovo mi ni:

Premisli, kaj sem jaz. kraljevski zarod
In pa deklé, ki s srnami je vzrastlo!
Kar sem dejal, to je le pusta šala;
V resnici so mi tuje take želje.

Vid. Gotovo, gotovo!

(Vsi so odšli.)

(Zvršetek drugega dejanja.)

Tretje dejanje.

Predigra.

(Nastopil je brahmanski učenec, ki je nabiral travo kuso.)¹

Učen. (premišljujé.) Kralj Duhšanta je vendar mogočen vladar; samo prišel je in vže se izvršujejo naše daritve brez vseh zaprek:

Kaj pravim vam? Še loka ni mu treba:
Iz daleka s tetivo on mogočno,
Ki rabi njemu le v grozilne glase,
Prežene vse, kar nam je bilo v škodo.

Svečnikom prinašam te le bilke, da bi jih raztrosili po žrtveniškem prostoru. (Hodi okolo in govori osebi izven odra stoječi): „Prijamvadâ, komu neseš mazilo iz usire in lotosovo listje s korenjem vred. (Poslušaje.) Kaj praviš? Vsled prevelike vročine se Sakuntalâ ne počuti ugodno. Prinašaš li mazilo v ta namen, da se ji ohladi telo? Potem pa se le poživi, kajti ona mu je življenska moč. Prinesem tudi blagoslovljene vode v okrepčanje in jo izročim Gautamiji.

(Zvršetek predigre.)

(Nastopil je kralj v zaljubljenem stanju.)

Kr. (zamišljen vzdihuje.) Dobro vem, da ta deklica ni sama svoja, in vendar se moje

¹ Kusa = *Andropogon muricatus* ali prav za prav dobro duhteča korenika te rastline.

srce ne odvräča od nje, kakor tudi voda ne teče od spodaj na vzgor. Ti sveti log ljubezni, ki se vendar bojuješ le s cveticami, zakaj si tako trd? (Premislivši.) Zdaj razumem to, kajti:

Žari se v tebi Sive jeza kakor
Ta ogenj, ki ga v morje del je Aurva¹
Sedaj ni več te, nego kup pepela,
Pa vendar še srce vznemirjaš moje.

Množice zaljubljenecv varaš ti in mesec,
ki bi se mu vendar smelo zaupati.

Namestu puščic nosiš ti cvetlice,
In lune žarki tudi niso topli.
To pa ne tiče se osebe moje;
Saj luna z žarki mrzlimi pošilja
Nam ogenj in cvetlice utrjuje,
Da so jednake bliskom boga Indre.
Dasi me vedno muči bog ljubezni,
Pozdravljam vendar ga z veseljem srčnim,
Če me trpinči radi te device,
Katero dičijo oči čarobne. —

Ali se me usmiliš, če te ozmerjam tako?

Zastonj sem stokrat te ojačil, na te
Mislé, tetivo do ušes napel si,
Izvolil mene si za čil puščicam,
Da sem gotova žrtva njenim strelom!

Poslovil sem se vže od puščavnikov
oslobodivši jih zaprek. Kje se naj okrepčam
utrujen? (Vzdihujé.) Nimam druge tolažbe,
nego pogled krasnega dekleta (ozrši se
navzgor). To lepo dobo navadno preživi s
prijateljicami na obrežji reke Mâlinî, kjer iz

¹ Aurva je bil modrijan, čigar rod so preganjali; zato je ogenj njegove jeze skoraj uničil svet; in le vsled prošnje njegovega očeta je poslal ta ogenj v morje, kjer ima še svoj sedež.

ovijalje nastajajo lepe hladnice; tje hočem iti. (Hodi okolo in si ogleduje kraj.) Nedavno je šla šibka deklica tod-le med drevjem tje, tako sodim:

Zaprla niso se rastlinska stebala,
S katerih je cvetlice si nabrala;
In kjer si je urezala mladike,
Tam se še kaplja prikazuje soka.

(Vede se, kakor da bi se ga bil dotaknil kdo.) Ta kraj je jako prijeten, ker pihlja ugoden veter:

Telesa mojega vse člene šibke,
Ki jih oslabila je ljubav vroča,
Okrepča veter od Mألini reke
Ker vlažnost nam prinaša in vonjavo.

V hladnici iz rogozja mora biti Sakuntalá, kajti:

Ob vhodu se še vidi v belem pesku
Korakov sled, ki zadej je globlješji.
Neznaten spredaj; to pa mi naznanja,
Da teška je ta draga nam mladenka.

Skoz to grmičje hočem pogledati, kaj se godi tukaj. (To storivši se veseli.) To je mojim očem velik užitek; med cveticami na kamenitem sedežu počiva Sakuntalá sredi svojih prijateljc; hočem poslušati njihove pristrčne razgovore. (Nastopila je Sakuntalá, z dvema prijateljicama.)

Prijateljici (pahljaje). Sakuntalá, ali tudi tebe hladi lotusovo listje?

Sak. (utrujena). Kaj? Ali mi pahljate veter? (Obe se ogledujeta začudjeno.)

Kr. Prav bolešno je videti dekle. Prihaja li to od vročine, ali je to v resnici tako, kakor mi pravi srce? (Premišljujé.)

Deklé si grudi je mazililo
Z usíro¹ in v zapestnici imade
Iz lotusa le jedno samo bilko.
Bolešno je deklé, a vendar lepo.
Jednako bol mladini pouzročuje
Ljubezen mila pa vročina zlobna.
Dekleta niso nikdar tak čarobna,
Če jim vročina povzročuje boli.

Prij. (prijateljici). Ko je Sakuntalâ zapazila kraljevskega modrijana, medli in koprni. Anasujâ, jaz sodim, da njena bolehnost izvira le od tod.

Anas. Tudi jaz mislim tako. Hočem jo vprašati. Sakuntalâ, moram te vprašati o neki stvari. Mrzlica te vendar tare prehudo.

Kr. Obilne njene so roke, jednake
Obročem iz cvetlic rastline lotus.
Te očrnele roke pa kažó mi,
Da je nastopila vročina silna.

Sak. (na pol se vzdignivši s postelje). Povej, prijateljica, kaj mi imaš izjaviti.

Anas. Za gotovo ne vemo, kaj se je zgodilo v tvojem srcu. Kakor se v bajnih knjigah opisujejo zaljubljeni, taka se nam ti dozdevaš. Povej torej, od kod prihaja tvoja bol. Saj se bolezen ne da niti izlečiti, če njej ne poznamo vzroka.

Kr. Tudi Anasujâ govori tako, kakor jaz.

¹ Dobro vonjajoča korenika rastline *Andropogon muricatus*.

Sak. Moje trpljenje je preveliko, zato vam ga tudi ne morem na enkrat odkriti.

Prij. Kar pravi Anasujâ, je celo primerno. Zakaj nam zakrivaš svojo bol? Vsak dan se bolj shujšaš in od tvoje lepote ostala je samo senca.

Kr. Neprimerno ni, kar pravi Prijamvadâ:

Kako je lice jej upadlo, glejte!
Izginola je gibčnost jej telesna;
Pod grudmi pa je šibka kakor jelka.
Ramena jej visé in vsa je blede.
Žalobno in prijetno te zadeva
Pogled dekleta tega milotožni.
Jednaka latâmâdhavî¹ je cvetki,
Katero osušuje topli veter.

Sak. Komu drugemu, nego vama pripovedujem to? Pa razžalostim vaju s tem.

Obe. Uprav za to silive: Kdor si deli težave, jih laže nosi.

Kr. Prijateljica v bedi in veselji
Je vprašala po vzroku njene boli.
Gotovo srce tej odkrije svoje.
Obrnila se je in dostikrat
Pogledala s premilim me očesom,
Pa vendar plaši zdaj se odgovora.

Sak. Odkar sem ugledala tega kraljevskega modrijana, ki štiti naš puščavniški log — (povesi sramežljivo svoje oči in obmolkne).

Obe. Dalje, dalje, prijateljica!

Sak. Od takrat mi je srce zakoprnelo in prišla sem v ta položaj.

¹ Gartnera racemosa.

Obe. Srečo in blaginjo ti želive obé.
Izbrala si pravega si moža, saj se velika
reka tudi izliva v morje.

Kr. (vesel). Slišal sem, kar sem hotel;
kaj vže pravi pesnik?

Ljubezni bog mi boli je povzročil,
Ljubezni bog na novo me uživil;
Tako čas megel okrepuje ljudstvo,
Ko vroče solnce je zašlo k zahodu.

Sak. Če ve odobrujete to, potrudite se,
da se me usmili kraljevski modrijan, ináče
umerjem.

Kr. Te besede odpravijo vse dvome.

Prij. (prijateljici). Ljubezen se ji je
globoko zasadila v srce; odlašati ni.

Anas. Kaj nama je storiti, da se izpolné
njene želje, ne da bi kdo zapazil to?

Prij. Poskusive to; težav ne bo nobenih.

Anas. Kako to?

Prij. Neprestano bedenje v teh dneh je
do cela oslabilo tudi kraljevskega modrijana,
kateri je po milih pogledih izrazil svoje na-
gnjenje do naše Sakuntale.

Kr. Tako se mi zgodilo je v resnici.
Solzé, ki sem jih uže potočil mnogo,
Po noči radi trpkih ran skelečih,
So vničile krasoto mi zapestnic,
Ter zlezele so od členkov moje roke,
Jaz sem potiskal jih na prejšnje mesto.

Prij. (premislivši). Zdaj mu moraš na-
pisati ljubavni list, da ga skrijem v kakem
cvetličnem šopku in mu ga pošljem kakor
častni dar.

Anas. Prijateljica, ugaja mi ta nežni način. Kaj pa poreče Sakuntalâ?

Sak. Ob ukazih se ne razmišlja več.

Prij. Pa izmisli si torej pesmico, prav umno zloženo in sestavljeno tako, da boš sama slikala stanje svoje.

Sak. Storim to, pa vender mi trepeče srce, ker se boji, da bi me ne zavrgele.

Kr. Stoji tu mož, ki se želi združiti
S teboj, boječo. — Jaz bi te preziral?
Snubač doseže srečo ali zdrsne;
Če išče sreča te, ji ne uideš.
Čigar preziranja ti zdaj se plašiš,
Ki se ga bati ni, ta je pred tabo!
Še gorko tvoje si želim ljubezni,
Glej, biser išče se, ne išče sam.

Obe prijateljici. Zakaj zaničuješ svojo lastno vrednost? Kdo bi se branil z mesečnikom luninega svita, ki preganja vročino?

Sak. (smejé se). Sem vže na delu.

Kr. (premišljujé).

Resnično gledam na te, dekle drago,
Z očmi, ki vabiti ne znajo ljubko.
Obrvi svoje vzdiga zdaj na kvišku,
Ko oko zлага pesmice, ljubezni polne.
Žareče njeno lice pa mi kaže,
Da zame se je vnelo nje srcé.

Sak. Zložila sem pesem; kar pa je potrebno za pisanje, tega ni tukaj.

Prij. Načrtaj jo na ta-le lotusov list, ki je tako nežen, kakor papigine prsi, s svojimi nohti na gladke platnice, ki so med žilicami.

Sak. Poslušaj, jeli so se mi lepo sponesli ti-le stihî ali ne.

Obe. Pazljivo poslušave.

Sak. (poje):

Ne vem, kaj ti srce prešinja,
To vem, ljubezen golobinja
Mi v prsih noč in dan gori.
Po tebi srce koperni.

Kr. (naglo vstopivši):

Ti deklica si vitka kakor jelka,
Ljubezen vname te in mene vžiga,
Pred dnem ne gine bleda luna kakor
Ta lotus, ki po noči se odpira.

Obe prijateljici (z veseljem pristopivši, ko ste ga zapazili). Dobro došel, ki brez obotavljanja izpolnjuje najine želje. (Sakuntalâ hoče vstati.)

Kr. Deklé, ki na cvetličju tu počivaš
In ki te lotus diči oveneli.
In ki si muke tolike prebila
Ne trudi se, da bila bi uljudna.

Sak. (bojazljivo). Srcé, ki je tako vneto zanj, ti srce še zdaj ne moreš govoriti?

Anas. Veliki kralj, sedi na ta kamen.

Sak. (se pomakne bliže).

Kr. (sedši). Prijamvadâ, tvojo prijateljico tare huda mrzlica.

Prij. (smejé se). Zdaj se gotovo zboljša, ker je zdravilo blizu. Da se ljubita, to se vidi, gospod. Napotuje me pa ljubezen do prijateljice, da povem še jedenkrat, kar se je govorilo vže dostikrat.

Kr. Nikari ne zamudite tega; to rodi kes, če se ne pove, kar je treba izreči.

Prij. Poslušaj torej, gospod.

Kr. Poslušam.

Prij. Kralj je dolžen, puščavnike rešiti bolesti.

Kr. Katera dolžnost bi bila večja?

Prij. Sveti bog ljubezni je v njej vžgal nagnjenje do tebe in njej povzročil srčno bol: nakloni njej svojo milost in reši jej življenje.

Kr. Nagnjenje je vzajemno: to je za me velika čast.

Sak. (smeje se). Kaj se trudite, tukaj zadrževati kraljevskega modrijana, ki koperni po svojih ženah?

Kr. Deklé, ki te ljubeče nosim v srcu
— To srce ni udano drugi devi —
Če ne umeješ ti ljubezni moje,
Drugod pa ranil bo me bog ljubezni.

Anas. Mogotci kraljevski imajo mnogo žen; tako se govori: potem pa skrbi o to, da je ne bodo pomilovali njeni sorodniki.

Kr. Na mojem dvoru žen je mnogo lepih;
Moj rod podpirata pa ta dva stebra:
Zemljà, ki morje jo obdaja širno,
In pa Sakuntalà, ki je uzor vsem.

Obe. Zdaj sve umorjeni. (Sakuntalà izraža veselje).

Prij. (Anasuji). Glej, kako se Sakuntalà vzbuja v novo življenje, kakor samica papiga, če je opahljava poletni večer.

Sak. Poslušajte, predrage! Kralja morate prositi oproščenja; ko sve tako zaupno kramljale med seboj; kazile smo dolžno spoštovanje do njega.

Obe (smeje se). Kdor je rekel to, ta naj prosi oproščenja, pregrešil se ni nihče drugi.

Sak. Veliki kralj, oprosti premilostno, kar se je govorilo v tvoji navzočnosti. Kaj se ne govori vse, če se misli, da je kdo sam.

Kr. (smeje se).

Vse rad prebijem, če me tudi žališ;
Samo dovoli, da prisedem k tebi
Na sedež poln cvetic, da si odženem
Utrujenost, ki muči moje ude.

Prij. To ji bode gotovo ugajalo!

Sak. (nekako jezna). Le molči, ti hudobnica!

Anas. (ozrši se na ven). Ti draga Prijamvadâ, srnjaček naših puščavnikov se bojazljivo ozira okolo; brez dvombe išče matere svoje, ki jo je izgubil; hočem je iskati.

Prij. Ta srnjaček je divji paglavec, ti ga ne moreš ukrotiti; zatorej ti hočem pomagati. (Obe ste odšle.)

Sak. Ne dovoljujem tega, da bi odšle zdaj; sama nočem ostati tu brez obrambe.

Obe (smeje se). Kako moreš trditi, da si brez obrambe; ni li kralj zemlje tu? (Odšli ste.)

Sak. Ste odšli dragi prijateljici?

Kr. (ogledavši se na vse strani).

Zakaj bojiš se vendar, ti predraga?
Prijateljici tukaj zdaj zastopam.
Ni li vladar te zemlje tvoj zaščitnik?
Smem li pahljačo lepo ti prinesiti
Iz listja lotusa in te hladiti?
Nezgod te v kraju tem-le varovati?

Sak. Udvorljivosti ti braniti ne smem, ker tebi ide čast in slava. (Odpravlja se.)

Kr. (zadržuje jo).

Slabost ti uvažuj in tu ostani.

Zakaj zapuščaš zavičaj cvetlični,

In hodiš v gorko solnce brez obrambe?

Naporom udje tvoji so preslabi.

Sak. Pusti me, pusti, saj se jedva premagujem; moj zavičaj ste mi prijateljici moji. Kaj mi je storiti, ko ste odšli?

Kr. Oh nezgoda, osramočen sem.

Sak. Ne menim velikega kralja; ozmerjam samo usodo.

Kr. Zakaj bo ozmerjala ugodno usodo?

Sak. Imam pravico, ozmerjati jo sedaj, vrline opažam na drugem in srce se mi vnema, pa nimam oblasti nad seboj samo.

Kr. (za se).

Dasi dekleta si žele ljubezni,

Zavirajo mladenčem iste čute,

Da jim srce odkriti ni več možno.

Tako jih muči kruti bog ljubezni.

In priliko jim daje razodeti

Bolest srca, a one pa brané se.

(Sakuntalâ je odšla.)

Kr. Kaj? Ni sem li ji mogel odkriti ljubezni svoje? (Šel je k njej in ji ni pustil oditi.)

Sak. Sin Purujevega pokolenja, ne pregreši se zoper dostojnost! Glej, tu in tam hodijo puščavniki.

Kr. Kaj se bojiš svojih učiteljev? Kanva pozna svoje dolžnosti; zarad tebe se ne bo žalostil; to zatrjuje pesnik, ki poje:

Deklet puščavniških je že premnogo
Gundharvov¹ naših ta obred omožil;
In pravi se, da so jim otcí radi
Način ženitve take potrdili.

(Ogleduje se na razne kraja.) Kako sem
prišel pod milo nebo? (Zapustil je Sakuntalo
in se vrnil po istem potu.)

Sak. (se vrača utrujena.) Purujev sin,
izpolnila ti nisem željâ, znana sem ti samo
po razgovoru, pa na vedno me ne smeš
pozabiti, gospod.

Kr. Čeprav si daleč šlo, ti dekle krasno,
Drži se srce moje tebe kakor
Drži drevesa se večerna senca.
Ki razprostira se na vzhodne strani.

Sak. (malo stopivši naprej; sama za se).
Ko sem slišala to, mi moja noga ni mogla
dalje. Tukaj le se hočem skriti in opazati,
kako se bo dalje razvijala njegova ljubezen.

Kr. Zakaj si odšla tako brezobzirno,
predraga in me pustila samega tukaj, ki vê
samo to, da ti je udan.

Zakaj v prekrasnem tvojem je telesu,
Ki vse presega po lepoti svoji,
Srcé ti zledenelo toli silno?
Srcé jednako je sšriša² bilki.

Sak. To slišavši ni mi več oditi.

Kr. Ko draga ni več tukaj, kaj mi je
še opraviti? (Pogledavši naprej.) Ne morem
dalje.

¹ Zakon po obredu Gandharvov se sklepa, če
se brez dovoljenja starišev in brez svečeniških
obredov vzameta dva samo vsled mejusobne lju-
bezni; taka ženitev ima zakonito moč.

² Accacia Sirissa.

Zapestnik njen iz lotusove cvetke,
Dehteči še po bujnih njenih nedrih,
Je padel jej iz roke; vzamem ga.
Prešinila mi je srcé ljubeče.

(Spoštljivo ga je pobral.)

Sak. (pogledavši na roko svojo). Zares od vele roke slabe deklice je padel lotusov zapestnik. Poprej pa nisem zapazila tega.

Kr. (Pritisnivši zapestnico na srce):

Kakó ugajo mojemo to srcu!
Nakit prelepi, o predraga moja,
— Ta zdaj počiva, zapustivši roko —
V ljubezni moji ta me osrečuje.

Sak. Dalje se ne morem premagati; to bodi pretveza, da se mu zopet pokažem. (Bliža se mu.)

Kr. (zapazivši jo vesel):

Glej, vladarica mojega življenja
Prihaja k meni, ko sem ravno zvršil
Otožen spev, da mi izkaže milost.
Jednak sem čataku,¹ ki mu je žeja
Vže posušila grlo; nova megla
Pošilja v usta mi krepilne kaplje.

Sak. (pred kralja stopivši.) Gospod, moja zapestnica me je privedla sem. Zapazila sem sred poti, da sem jo zgubila; srce mi je pa reklo, da si ga morda vzel ti. Daj mi ga nazaj in ne ovadi me puščavnikom.

Kr. Pod jednim pogojem ti ga dam nazaj.

Sak. Pod katerim?

¹ Ptíč čataka živi po mnenju preprostega Inda samo ob deževnici; primeri Valjavčevo pesem: „Ptica vodo-pivka“.

Kr. Da ti ga denem sam na roko.

Sak. (za sé). Temu ne morem uiti.
(Bliža se mu.)

Kr. Hodiva k kameniti klopi. (Oba sta šla h klopi in sedla.)

Kr. (prijemši jo za roko):

Navdaja s srečoj me bližina njena!
Jeli usoda mi poslala nektar,
Da z nova cvete tu drevo ljubezni,
Ki je užgal ga Siva v jezi sveti?

Sak. (prijetno presenečena). Ne obotavljaljaj se, gospod!

Kr. Zdaj imam zaupanje, ker me je nagovorila tako prijazno. Vozel tukaj slabo drži; če ti ugaja, ga utrdim, krasotica.

Sak. (smejé se). Kakor ti drago.

Kr. (na videz počasi ji utrdivši vozela).

Le glej predraga moja, luna nova
Je zapustila prejšnje svoje mesto.
Da lepša tukaj bi svetila sama.
Izpremenila se je v bilko nežno.
Ter se sedaj oklepa tvoje roke,
Da okrasila bi jo rahločutno.

Sak. Ne vidim ga; zatemnil mi je oči
cvetlični prah lotusa, ki ga maje veter.

Kr. (smejé se.) Če ti ugaja, ti prah odpiham od očij.

Sak. Potem bi se mene usmilil in izkazal veliko ljubav, pa jaz ti ne zaupam še.

Kr. Ne misli tako; novi služabnik stori samo to, kar se mu ukaže.

Sak. Prevelika skrbnost mi vzbuja nezaupanje.

Kr. (za sé). Nočem opustiti te lepe prilike, da bi ji ne služil. (Ji malo povzdigne glavo, ona se na videz obotavlja, pa končno je dovolila.)

Kr. Ne boj se od mene nedostojnosti. (Sakuntalâ ga gleda nekoliko zastrašena. Kralj jej je nežno z dvema prstoma privzdignil glávo in rekel):

Cvetoče ustne lepega dekleta,
Ki tu trepeče v nežnosti nedolžni,
Mi jasno daje svoje dovoljenje:
„S poljubom sladkim, dragi, se osreči.“

Sak. Počasno vrši, dragi gospod, svojo oblubo.

Kr. Lotusova cvetka ob ušesu tvojem me je zmotila in smatral sem jo za tvojo oko. (Ji diha v oči.)

Sak. Dosti je tako; okó je, kakor je bilo; pa sram me je, da ne morem usluge storiti predragemu gospodu, ki je bil toli prijazen.

Kr. Kaj mogel draga bi zahtevati še?
Saj srkal tvojih sem vonjavo usten.
Bučelica je drobna zadovoljna,
Da slastno pije lotusa vonjavo.

Sak. In če bi ne bila zadovoljna, kaj bi storil?

Kr. To, to (bliža se njenim ustnam, da jih poljubi).

Za kulisami. O samica, čakravaka,¹ poslovi se od dragega gospoda; bliža se noč.

¹ Čakravaka = „Anas Casarca“, „Brahmanente“; samec in samica sta po dnevu vedno vkupaj; ko pa nastopi noč, se morata vsled zakletja ločiti in začneta jadikovati drug po drugem.

Sak. (poslušáje se ustraši . Dragi gospod, sem prihaja častitljiva Gautamî poizvedovat, kako se mi godi; stopi za grm.

Kr. Stopim.

(Gautamî je nastopila s posodoj v rokah.)

Gaut. Ta voda te ozdravi; (pogledavši Sakuntalo), ti nisi zdrava in si vendar sama tu, obdana samo po zaščitnih božanstvih.

Sak. Prijamvadâ in Anasujâ ste šle uprav zdaj k Malinî.

Gaut. (Poškropi Sakuntalo z zdravilno vodo.) Živi dolgo in bodi zdrava, hčerka moja. Se je li zmanjšala mrzlica?

Sak. Čutim se nekoliko bolje.

Gaut. Nagnil se je vže dan; hodive v hladnico.

Sak. (vstavši s trdom). O srce, ki se ti je poprej lahko in ugodno izpolnila želja, ti si pustilo minoti čas, uživaj zdaj sad svojega dejanja. (Storivši jedno stopinjo naprej se je vrnila.) O ti hladnica iz ovijalic, poslavljam se za zdaj in pa nadejam se prihodnega užitka. (Obe ste odšle.)

Kr. (vrnivši se na poprejšnje mesto vzdihuje):

Kako zadeva človek ob zapreke,
Če rad izvršil bi reči prijetne
Cvetočga obraza čigar ustne
S prstmi zakrivala pa je preskrbno,
Si lice, ki je mično v tej zadregi;
Ko je odrekla želje mi presrčne
Oči je obrnila v stran od mene,
Obraza tega pa poljubil nisem!

Kam naj pojdem zdaj? Nekaj časa
ostanem še v tej hladnici, v kateri je pre-
bivala predraga.

Na trdem kamnu je ležišče njeno,
Ki dičijo prelepe ga cvetlice.
Glej, tam pa list leži ljubezni polni,
Ki s svojimi ga črtala je nohti.
Zapestnica jej pala je z roke,
Na tem pasó se mi oči željive.
In ovijalica mi ni pustiti,
Srcé bi vedno mi ostalo tukaj.

(Premišljujé.)

Nezgoda! Bil zelo sem neokreten,
Da pametno porabil nisem časa!
Če zopet pride blizu blaga deva,
Ne zamudim te prilike ugodne.

Za kulisami:

Oh kralj, poslušaj nas, oh kralj, poslušaj!
Ko se počela je večerna žrtev,
So rakšasi obletali oltarje,
V podobah raznih so se prikazali.
Vsi so rudeči, ko večerne megle.
Zboji se vsak, ki jih je le ugledal.

Kr. Ne bojte se, puščavniki, ne bojte
se, jaz sem prišel, jaz. (Odšel je.)

(Zvršetek tretjega dejanja.)

Četrto dejanje.

Predigra.

(Nastopile ste njeni dve prijateljici, nabirajoči cvetlice.)

Anas. Draga prijateljica, če je Sakuntalâ tudi dospela do popolne sreče, ker je po gandharvski možitvi dobila dostojnega moža, se vendar ne more pomiriti moje srce.

Prij. Kako da ne?

Anas. Ko je bila danes dovršena daritev, so puščavniki odpustili kraljevskega modrijana. Bo se li on, dospevši v kraljevsko prestolnico in občujé z ženami svojega dvora, spominjal naše prijateljice ali ne?

Prij. Radi tega se ne boj, kajti nasprotniki kreposti niso tako odlične osebe. Pa tudi to je treba premisliti: naš oče se je vrnil od svetega kopališča; ne vem, kaj stori slišavši, kaj se je pripetilo.

Anas. Če me vprašaš o mojem mnenju, ti povem, da odobri vse.

Prij. Kako to?

Anas. Kako bi moglo biti drugače? Njegova prva skrb je bila dozdej, hčerki dobiti primerne ženina. Če usoda sama izvrši ta načrt, bo zadovoljen oče.

Prij. Prav imaš. (Ogleduje cvetlični jerbašček.) Te cvetlice zadoščajo žrtvi.

Anas. Čast je treba izkazati tudi za-
ščitnim božanstvom naše prijateljice Sakun-
tale; nabirajve torej še več cvetlic.

Prij. Ti daješ dobre svete. (Obe nabi-
rate cvetlice.)

Za kulis. He, he, tukaj sem.

Anas. (prisluškuje). Dozdeva se mi, da
se oglašá gost.

Prij. Saj je v hladnici Sakuntalâ, (pre-
mišljujé) današnjega dne pa ni doma s srcem;
bodi zatorej dovolj cvetlic.

Zopet sa kulisami:

Zakaj me tukaj zaničuješ, gosta?
Z močjó vse duše misliš ti na moža
Ljubljenege in mene tu ne vidiš?
Opomnjen on se ne spominja tebe.
Kdor zmeden je, ta pač ne ve nikoli,
Kaj je govoril prej, ko bil je trezen!
(Obe ste zastrašeni, zaslišavši to.)

Prij. Oh žal, kaj se je pripetilo? Za-
mišljena je bila prijateljica in pregrešila se
je nad osebo, kateri gre čast.

Anas. (pogledavši naprej.) In to ni ka-
teri bodi, Prijamvadâ. To je veliki modrijan
Durvasa, ki se hitro ujezi; v velikih skokih
se vrača. Bi li mogel goreti kdo drugi nego
bog ognja? Idi, poklekni predenj in prosi
ga, naj se vrne; med tem hočem pripraviti
vodo, da ga počastim.

Anas. Dobro. (Odšla je.)

Prij. (Storivši nekaj stopinj naprej dela,
kakor da bi se bila izpodrknila.) Izpod-

drknila sem se od samega znotranjega nemira; da mi je padel jerbašček iz rok. (Zbira cvetlice; Anasujâ se vrača.)

Anas. Kdo je preprosil tega moža, v katerem je poosebljena jeza? A vendar je pokazal nekoliko usmiljenja.

Prij. To je velika reč; pripoveduj, draga!

Anas. Ni se hotel vrniti; za to sem pokleknila predenj in rekla: „Ti svetnik, premisli, kako te je poprej častila hčerka; za to ji moraš oprostiti, če ni poštevala vse tvoje veličine.“

Prij. Dalje, dalje.

Anas. Odgovoril je: „Predrugačiti se ne sme moja beseda; prokletstvo pa izgine pri pogledu nakita, ki je namenjen v znak izpoznanja.“ Po teh besedah je izginil.

Prij. Zdaj si morave oddahniti. Ko je odšel kraljevski modrijan, ji je sam na roko nataknil prstan s svojim imenom in rekel: „To je spominski znak; kadar ga bode potrebovala.“ Tako ji je na razpolaganje.

Anas. Hodi; zanjo opravive žrtvo.

Prij. (ozrši se na drugo stran). Glavo naslanja na levo roko in jednaka je sliki; misli nanj in zabi samo sebe; kako bi mogla zapaziti plemenitega gosta?

Anas. Prijamvadâ, današnjih dogodkov nihče ne sme izvedeti razven naju; prijaetljica je nežna; treba je postopati primerno.

Prij. Kdo bi navamaliko polival z vročo vodo? (Obe ste odšle.)

(Zvršetek predigre.)

(Nastopil je učenec Kanvov, ki se je uprav vzbudil in vstal.)

Učen. Čestiti Kanva, vrnivši se iz Prabhaše, mi je ukazal poizvedati, kateri čas je. Zato sem prišel gledat pod milo nebo, kdaj bode svitalo. (Hodi okolo in opazuje.) Glej, dani se!

Na strani tej gospod¹ zelišč se dviga
K slemenu gore v daljnem tam zahodu,
Na drugi strani pa se javlja solnce,
In njemu pot pripravlja mlada zora.
Če se objemljete obe svitlobi,
Svitloba polna osrečuje zemljo.

Tudi pravi pesnik:

Če pa gineva luna, mi želečih
Oči več ne razveseljuje lotus.
Krasota je njegova le spominska.
Prebivaj v tujem kraju ti ljubimec,
Oh, koliko trpi deklé predrago,
Ker more ljubiti ga le v spominu.

Dalje pravi pesnik:

On, ki je stopil na najvišjo goro,
Ki nosi znano nam ime Sumeru²

¹ Gospod zelišč = mesec.

² „Sumeru“ je ime bojeslovnega brega, ki ga obkrožujejo zvezde.

Ki stopal je kakor zmagalec teme¹
Skozi Višnuja vladarstvo vse osrednje.
To mesec je in zdaj izgine z žarki
Oslabljenimi, kar jih še premore,
Z obnebnega prostora sem navzdoli.
Tako godi se velikašem zemlje,
Prednò zadene jih usoda zadnja,
Da tudi padejo v grobove nične.

(Anasujâ je pritekla.)

Anas. Dasi se malo brigam za posvetne reči, to pa vendar vem, da kralj ni lepo ravnal sè Sakuntalo.

Učen. Naznaniti hočem učitelju, da je prišel čas daritve. (Odšel je.)

Anas. Noč je minola; zato sem se naglo vzbudila. Kaj pa naj počnem? Celó za navadno jutranje delo se mi ne ganejo roke. Naj bo zdaj zadovoljen ljubezni bog, ko je naša prijateljica Sakuntalâ zaupala možu, ki mu nedostaje poštenja in zvestobe. Mislim pa vendar ne smemo, da se je na takšen način pregrešil kraljevski modrijan; tu se prikazuje prokletstvo Durvasovo. Kako bi kraljevski modrijan v tolikem času ne bil poslal niti črtice sem? (Premišljujé.) Moram mu poslati prstan, ki služi za znak izpoznanja. Koga pa moremo naprositi za to uslugo iz števila puščavnikov, ki ne občutijo niti

¹ Nekdaj je hotel neki orjak po težkih pokorah doseči veliko moč in celo bogove pahniti s prestola; zato se mu je bog Višnu bližal v podobi palčka in ga je prosil samo za toliko zemlje, da bi jo mogel prekoračiti s tremi koraki. Naenkrat se raztegne Višnu in je v treh korakih prestopil zemljo, ozračje in nebo.

lastnih niti ptujih bolečin? Prepričani smo, da je prijateljica prosta pregrehe in vendar — dasi smo ukrenili storiti to, — ne moremo izjaviti očetu, da se je Duhšanta oženil s Sakuntalo, ki z veseljem gleda v bodočnost. Take so razmere. Kaj nam je storiti?

(Nastopila je Prijamvadâ.)

Prij. Požuri se, požuri, ljuba Anasujâ; vrši se zdaj odhodnica Sakuntali na čast.

Anas. (čudé se). Kako to?

Prij. Šla sem prašat k njej, jeli je dobro spala.

Anas. Dalje, dalje!

Prij. Našla sem Kanva, ki jo je objel — ona pa je sramežljivo povесila oči — in pozdravil: „Hčerka, bodi srečna!“ Žrtva je pala v usta ognju in vendar je dim očem zaviral razgled. Obžalovati ni treba vednosti, ki preide na spretnega učenca. Tudi ni vzroka, obžalovati te; še danes te pošljem, dobro zavarovano, k tvojemu možu.“ Tako je govoril naš oče.

Anas. Kdo mu je pripovedoval ta dogodek?

Prij. Ko je prišel do svetega ognjišča, mu je vse to objavil breztelesen glas.

Anas. Kako to?

Prij. Poslušaj:

Sakuntalâ je nam v svetà rešitev,
Spočela od Duhšante zarod blagi:
Takó shranjuje ogenj v svoji sredi
Drevó samí; to ti povêm, duhovnik.

Anas. (objemši Prijamvado.) Ta novica mi zelo ugaja. Če pa premišlujem, da še danes odvedejo prijateljico, se tudi žalost družī veselju.

Prij. Žalost si vže preženeve kakor koli; nama je samo do tega, da bo revica srečna in zadovoljna.

Anas. V tej pletenici iz kokosa, ki visi na mangovi vejici, shranila sem za ta namem cvetlični prah od kesare;¹ shrani ga med tem v lotusovo listje; v mazilo pomešam potem zdravilno goročano² in bilke durvine, pa prst od svetih kopališč. (Prijamvadâ je storila to; Anasujâ je odšla.)

Za kulisami: Gautamī, Sarngarava in Saradvata naj spremljate Sakuntalo.

Prij. (Poslušâje.) Anasujâ, podvizaj se, podvizaj; vže se zbirajo pobožni puščavniki, ki imajo potovati v Hastinapuro.

Anas. Prijateljica, hodive, hajd! (Hodite okolo.)

Prij. Glej, Sakuntalâ je vže tukaj; kovala se je o solnčnem zahödu. Žene puščavnikov nosé pecivo in riž in jo pozdravljajo. Hodive k njej. (Šle ste.)

(Nastopile ste Sakuntalâ in Gautamī.)

Sak. Pozdravljam vas, pobožne matere!

¹ Ime raznih rastlin, ki se pa ne dajo poblīže določiti.

² „Goročana“ je rumeno barvilo, ki se nahaja v kravjem žolcu in ima neki zdravilno moč.

Gaut. Hčerka, sprejmi ime „Kraljica“; to ti kaže, kako visoko te časti soprog.

Žene puščavnikov: Preljuba, postani mati junaka. Porodi nam junaka. (Vse so odstopile razven Gautamîje.)

Obe prijatel. Prijateljica, ti je ugajala kopelj?

Sak. Dobro došli, prijateljici, sedite.

Obe prij. (sedši). Zravnaj se po konci, prijateljica, da te mazilive z blagoslovljenim mazilom.

Sak. Dasi sem navajena take prijaznosti od vajine strani, jo moram visoko ceniti uprav sedaj; v prihodnje me bržkone ne bode več zaljšale. (Joče se.)

Obe prij. Ni primerno jokati se ob času sreče. (Ko jima je Sakuntalâ obrisala solze, jo zaljšate.)

Prij. Lepotičje, ki ga daje puščavniški log, škoduje samo tvoji lepoti, ki ne potrebuje lepotičja.

(Puščavniški deček je nastopil z lepotičjem.)

Deč. Kneginja naj se zaljša s krasnim lepotičjem. (Vse se čudi, opazujé nakit.)

Gaut. Sin Harita, od kod imaš to? Govori?

Deč. Od velemožnega očeta Kanve.

Gaut. Ga je li ustvaril s svojim umom?

Har. Ne; le poslušaj. Prečastni Kanva je ukazal to-le: Radi Sakuntale prinesite cvetlic.

Na tem drevesu zrastle je obleka
Platnena, lunobleđa, srečonosna.
Pretakal se iz drugega drevesa
Je lakšin¹ sok, mazilo zdravo nogam.
Rastline druge zopet so nam dale
Nakit različen, boginje pogozdne
So kazale nam svoje bele roke,
Ki tekmovala so z mladičjem krasnim.

Prij. (opazujé Sakuntalo.) Dasi se je
bučela porodila v drevesnem duplu, si želi
srkati med iz lotusovega cvetja. (Sakuntalâ
se sramuje.)

Gaut. Ta dokaz milosti priča, da te v
domu tvojega soproga čaka kraljevska čast.

Har. O tem počesčenju dreves hočem
pripovedovati prečastitemu Kanvi, ki se je
šel kopat v reko Mâlinî. (Odšel je.)

Anas. Oh, medve sve tako malo pou-
čeni v lepoticju; kako te bove zaljšale?
(Premišlujé ter nakit opazujé.) Kakor poznave
medve slike, hočeve porabiti nakit na tvojem
telesu, prijateljica.

Sak. Vže dobro znam, kako ste spretni
(Prijateljici jo zaljšate; Kanva pride od ko-
pališča.)

Kanva.

Gorjé! Sakuntalâ nas dnes zapušča!
Bolest pretresa mi srce otožno,
Solzé zavirajo mi tok govora,
Okó bleđi, umira mi življenje.
Puščavnik sem samo, a povzročuje
Prebritka žalost ljubav mi posvetna.

¹ La kša je neka rastlina, pa tudi rudeča
barva in rudeča smola.

Kako še starši li trpe skrbljivi,
Če morajo ločiti se od hčerke.

(Hodi okolo.)

Obe prij. Sakuntalâ, zdaj nosiš ves
nakit; obleci še to dvojno pisano obleko.
(Sakuntalâ je vstala in se oblekla.)

Gaut. Dete, semkaj prihaja tvoj oče
objemat te; solze veselja mu zalivajo oči;
idi mu nasproti, kakor se spodobi.

(Sakuntalâ ga spoštljivo pozdravlja.)

Kan. Prav kakor Jajati časti Sarmišttho,
Tako i tebe naj soprog spoštuje.
Vladar mogočni bil je njun sin Puru,
A ti daj možu sina vsevladarja.

Gaut. Beseda ta je vže dar, ne samo
voščilo.

Kan. Hčerka, idi odtod na desno stran
novih žrtvenih ognjev. (Vsi gredo okoli.)

Glej, ti sveti ognji
Ob altarji svetem,
V katerem zdaj gorijo
Les in trava durva,
Ti naj pogubijo
Vse pregrehe tvoje;
Naj te posvetijo
Po vonjavcih svojih.

Zdaj se napoti, dete! (Ogledavši se okolo.)
Kje pa sta Sarngarava in Saradvatva?

Učenca. Svetnik, tukaj sva.

Kan. Sin Sarngarava, pokaži sestri pot.

Učenec. Semkaj hodi, sestra! (Vsi ho-
dijo okolo.)

Kan. Drevesa puščavniškega loga, na
katerih stanujejo božanstva gozdna, poslu-
šajte me:

Sakuntalâ, ki pila ni nigdar
Vodé, dokler vas namočila nije —
To dekle, ki nakita ljubi kras,
Iz ljubavi do vas ni vzelo brstja.
Sakuntalâ, ki dan praznuje vsak,
Ko prvokrat pokaže cvetje se,
Odhaja zdaj na dom soproga si.
Prijazno torej odpustite jo.

Sarng. (izražuje po znamenjih, da je
slišal glas kukavice):

Svetnik drevesa, glej, sorodniki
V tem gozdu, pritrjujejo sami,
Da tvoja hčerka zdaj zapušča gozd,
Ker je odmeval kukavičin glas!

Za kulisami:

Naj vodi pot jo skoz zelene gaje,
Kjer lepe cvetke širijo vonjavo;
Drevesna senca hladi jej gorkoto,
Ki jo pošiljajo ji solčni žarki.
Na pot se trosi ji le prah cvetlični,
Naj vetri ji pihljajo srečonosni.

(Vsi poslušajo čudé se.)

Gaut. Božanstva puščavniškega gozda
ti dovoljajo oditi; pokloni se torej lepo.

Sak. (Klanjáje se hodi okolo; k prijateljicam): Dasi vže zelo kopernim videti
dragega soproga, se vendar sedaj teško pre-
mičem naprej, ko mi je zapustiti ta kraj.

Prij. Ne samo ti prijateljica, obupavaš
ker moraš zapustiti ta puščavniški gozd,
opažaj le stanje puščavniškega gozda, kajti:

Iz ust vže srnici je vzletel košček
Zelišča darbhe; pavova samica
Nehala plesati je žalujoča.
Glej, ovijalice so ovenele
In blede listje padlo je na zemljo,
Odhod Sakuntale vse to povzročá.

Sak. Poslovala bi se rada od ovijalice madhavî.

Kan. Znano je tvoje prijateljstvo do nje; glej tu le stoji na desni strani.

Sak. (stopivši ven in jo objemši). Objami me, o sestra se svojimi vejami, ker odhajam. Oče, pazi nanje, kakor sem jih jaz doslej čuvala.

Kan. Krepost je tvoja dala ti soproga,
Primeren ti je, kakor sem to želel,
Ker mi odslej za te ni več skrbeti,
Dam za moža ji mango. — Zda pa hodi!

Sak. V tvojo roko ti jo zastavljam.

Obe prij. V čigave roke naju oddajaš?
(Jočete se.)

Kan. Anasujâ, Prijamvadâ, zakaj se jočete? Uprav vidve morate tolažiti Sakuntalo.
(Vsi hodijo okolo.)

Sak. Če ta breja gazela, ki vže težko hodi okolo hladnice, povrže mladiče, daj mi glas o tem; pa ne pozabi mi tega!

Kan. Ne pozabim tega, ne.

Sak. (Dela kakor bi ne mogla iti.) Kaj pa se je obesilo na robec mojega oblačila in mi sledi za petami? (Obrne se in gleda.)

Kan. Srnjak ta je rejenec tvoj, o dete!
Ki z oljem si mu mazala ti gobec,
Ko si ga s trnjem ranil je bodečim,
Ki dajala si mu posebno hrano,
In vzgojila ga v krepkega srnjaka;
On noče ločiti se več od tebe.

Sak. Zakaj slediš mi, sinček moj, ko zapuščam domačine? Po svojem rojstvu si

izgubil mater in potem sem jaz skrbela za te; odslej pa bo pazil na te moj oče; vrni se sinček. (Gre jokáje dalje.)

Kan. Ne joči se mi hčerka, bodi krepka,
In glej na vse zapreke svoje poti.
Odločno tok zajezi svojim solzam,
Ki iz očij okjokanih tekó ti.
Višave in nižave tega pota
Se ne vidé; le pazi, da ne padeš.

Sarng. Treba je upoštevati to, da do kake vode spremljamo tiste ljudi, ki jih ljubimo. Tu blizu je obrežje nekega jezera, daj nam povelje in potem se vrni.

Kan. Hodimo torej pod senco tega figovega drevesa. (Vsi storé tako.) Kako poročilo bi pač bilo primerno za častnega Duhšanta? (Premišljujé.)

Anas. Prijateljica, v našem logu ni živečega bitja, katerega bi ne razžalostil tvoj odhod.

Glej, čakravaka, ki ga kliče draga
Nudé mu list, se več jej ne odziva;
Izpušča travo, ki jo ima v kljunu,
In milo gleda tebe, ko odhajaš.

Kan. Naj Sakuntala hodi naprej, in ti Sarngarava, moj sin, govori v mojem imenu tako:

„Premisli le, da smo ljudje mi skromni,
Ti porojen si iz kraljevske hiše,
In brez sorodnikov je vzrastla ona,
Ki tebi vdana je v ljubezni gorki.
Za to izkaži njej časti jednake,
Ko druge jih uživajo soproge.
Kar več je, to odloči naj usoda.
S tem bode zadovoljno nje sorodstvo.“

Sarng. Sveti mož, slišal sem tvoj ukaz.

Kan. (opazujé Sakuntalo). Hčerka, tebe je treba zdaj poučiti, kajti tudi mi puščavniki poznamo svet.

Uč. Takó je, sveti mož; modrijan ni nepoučen v nobeni stroki.

Kan. Ko prideš v hišo svojega soproga,
Pokorna bodi njegovim besedam;
Prijazna bodi z drugimi ženami;
Nad možem ne huduj se nejevoljnim;
Prijazno ukazuj i poslom svojim,
Imej srcé ponižno, če si srečna.
Takó deklé postane častna žena.
Če boš pa sitna, bo nesreča v hiši.

Kaj pa misli Gautamî o tem?

Gaut. To je pravi nauk za žene (Sakuntali): Ne pozabi jih nikdar!

Kan. Zdaj pa hodi, otrok moj, objami mene in prijateljice.

Sak. Od tod se naj vračajo domu?

Kan. Omožim tudi one; zato ni primerno, da bi šle s teboj; Gautamî naj pojde s teboj.

Sak. Kako bom zdaj očetu iztrgana iz naročja, v ptujem kraju prenašala življenje svoje, kakor sandelovo drevesce, izruto ob Malaju?¹ (Joče se.)

Kan. Če v srečnem stanu boš pri svojem možu,
Če boš izpolnjevala mu dolžnosti,
Ki so primerne stanu, dostojanstvu,
Če kdaj podariš čistega mu sina,
Ne boš spominjala se več bolesti,
Ki si hodé od mene jih prebila.

¹ Gorovje „Malaja“ je domovina drevesca: „Sandel.“

Sak. (je pokleknila pred očeta). Častim te, oče moj!

Kan. Kar ti želim, to se ti zgodi!

Sak. (stopivši k prijateljicama). Objamite me obe vzajemno.

Prij. (storivši to). Če bi se le obotavljáje zopet izpoznal kraljevski modrijan, pokaži mu prstan z njegovim imenom.

Sak. Trepečem, slišavši vajine dvombe.

Obe prij. Ne boj se, ljubezen je vedno boječa.

Sarng. Solnce je vže nastopilo drugo polovico poti; požuri se.

Sak. (še enkrat objemši očeta). Kdaj bom neki zopet videla puščavniški log?

Kan. Ti hčerka, ko si bila ti družica
Zemlje¹, ki jo obkroža vedro nebo,
In ko si možu porodila sina.
Junaka brez primere v vsej deželi:
Tedaj pritečeš s svojim blagim možem,
Ko je vladarstvo bil prepustil sinu,
Da srcu svojemu v tem najdeš gozdu
Mirù, ki sami ga delé bogovi.

Gaut. Čas je, da odideš, hčerka; prosi svojega očeta, naj se vrne. Pa oña tega gotovo ne stori; za to te prosim: Gospod, vrni se.

Kan. Kazi se zapoved, ki jo naklada življenje v puščavniškem logu.

Sak. Če bodeš izvrševal zapoved, bodeš brez žalosti, mene pa je prevzela otožnost.

¹ Zemlja, ki jej zapoveduje kralj, se smatra za jedno njegovih soprog.

Kan. Zakaj me imaš za trdosrčnega?
(Vzdihujé.)

Kakó naj nehajo bolesti naše,
Če vidim, da ob vshodu naše kože
Pognalo riževó je zrno bilke,
Ki si nabrala ga? — Le hodi srečno.

(Odšli so Sakuntalâ, Gautamî, Sarngarava in Saradvata.)

Obe prij. (dolgo premišljujé). Med vrstami dreves nam je Sakuntalâ izginila izpred očíj.

Kan. Odšla je vajina družabnica; zaprite žalosti srce in hodite za menoj. (Vsi se odpravijo.)

Obe prij. Stopive v puščavniški log, dasi je prazen, ker ga je zapustila Sakuntalâ.

Kan. To je ljubezen. (Hodi okolo in premišljuje.)

Sakuntalo ko svojo sem omožil,
Se je umirilo srce mi moje;
Le tuje dobro starišem je hčerka;
Poslal sem danes njenemu jo možu;
Zato pa sem sedaj prav dobre volje,
Ker dragocenost tujo sem povrnil.

(Vsi so odšli.)

(Zvršetek četrtega dejanja.)

Peto dejanje.

(Nastopil je hišnik.)

Hišn. Kakó me tare ta nadležna starost!
Prej v znamenje sem nosil svoje službe
To palico v dvorani žen kraljevskih;
V oporo rabi zdaj mi v starih letih.

Kralju vstopivšemu v znotrajne prostore
imam naznaniti neodlašljivo opravilo. (Sto-
pivši nekoliko stopinj naprej.) No, kaj pa je
prav za prav? (Premišljujé.) Vže se spo-
minjam: Kanvovi učenci — puščavniki želé
govoriti s kraljem. Čudna reč to.

Spomin prerad se v starosti nam vzbuja,
In spet mineva hitro v črni temi;
Tako oživlja se brleča sveča,
Če vse moči pošlé so jej življenske.

(Okolo hodé zapazi kralja):

Tu je gospod! Ko vzgojil je v otroke
Podložnike, potem je šel v samoto;
On kakor lev je svojo četo vodil,
V vročini letni hodi v hladne kraje.

V resnici se bojim, kralju naznaniti
prihod Kanvovih učencev, ker je uprav zdaj
vstal od sodnega stola. Pa kje in kdaj bi
mogel počivati kralj?

Enkrat za vselej že vladar je solnčni
Upregel konje; tudi vztraja veter
Nam noč in dan brez vsakega prestanka.
Pa tudi kačji kralj si je naložil

Zemljó za breme. Stušaj: to dolžnosti
Možá so, kateri žije o šestini.¹

(Nastopili so kralj, Vidušaka in kraljevo spremstvo.)

Kr. (naznanjuje, da ga tare vladarsko dostojanstvo). Vsak je srečen, kdor je dosegel, česar si je želel; če je pa kralj dospel do smotra svojega, se mu pridružuje toga.

Hlepenju čast kraljevska le zadošča,
Dobljeno stražiti pa dela skrb nam.
Kraljevska čast je kakor težki solnčnik,
Ki ga držimo v svoji trudni roki.
Bolj nas utruja s svojo težoj, nego
Da bi podajal ljubo nam ugodnost.

Dva pevca za kulisami: „Zmaguj
gospod, zmaguj!“

Prvi:

Blaginja tvoja tebi ni na skrbi,
Podložnikov le svojih ti je mari.
Takó se kaže nam značaj tvoj vrli!
Drevó prenaša toplo na vršičku,
Prijetno senco daje pa zemljanom,
Če vročega si dne iščo krepčila.

Drugi:

Ti nosiš palico, kaznuješ ostro
Vse grešnike, vse spore poravnavaš;
Skrbiš, da štiti nas zavetje varno.
Ljudjé bogati naj pa le imajo
Sorodnikov dovolj; ti izpolnjuješ
Sorodnikov dolžnosti do podložnih.

Kr. (poslušáje). Pravdna stvar bila me je silno utrudila, ta pesem pa me je oživila na novo.

¹ To je knez, ki jemlje šesti del dohodkov od svojih podložnikov.

Vid. Tako mine utrujenost tudi bika, če mu poveš, da je kralj črede.

Kr. (smeje se). Sediva vendar. (Sedla sta; spremstvo je ostalo na svojem mestu; za kulisami se sliši brenkanje na liro.)

Vid. (poslušaj). He, prijatelj, moj, poslušaj, kaj se vse ne godi v godbenici: slišijo se akordi v lepem soglasju; opažam, da muzicira gospica Hansavatî.

Kr. Bodi vendar tiho, da bom mogel slišati kaj.

Hišn. (opazuj kralja). Kralj misli drugače; pričakujem ugodnega trenutka. (Postoji v daljavi.)

Za kulisami se poje:

Bučelica mala,
Si pridna, ne zaia;
Medu pozelela
Si kvišku vzletela
Si lotus ljubila,
Prehitro zginila.

Kr. Pesem je polna strastij.

Vid. Razumeš-li tudi pravi pomen te pesmi?

Kr. (smeje se). Ljubil sem nekdam kraljico Hansavatî, pa sem jo pozabil in to mi očita. Prijatelj Mâdhavja, povej ji v mojem imenu, da se je zopet spominjam.

Vid. Kakor ukazuješ. (Vstavši.) Poslušaj, prijatelj. Ti ukazuješ po ptujih rokah grabiti medveda za šinjak. Jaz se ne morem rešiti kakor puščavnik, ki je podlegel strastim.

Kr. Le idi, pa jo lepo pomiri.

Vid. Kako si pomorem zdaj?

Kr. Zaslišavši to pesem sem postal otožen, dasi se mi ni treba ločiti od ljubljenih oseb.

Da resen človek veseljak postane,
Viděč krasoto in slišěč soglasje
Prihaja le odtod, ker se spominja
Nevedoma ljubezni starih časov,
Ki vkoreninila se mu je v srce
In se izruvatı ne daje nikdar.

(Naznanja zmočenost, ker mu je odrekel spomin.)

Hišn. (stopivši h kralju.) Zmaguj, gospod zmaguj! Iz neke goščave ob vznožju gore Himālaja so prišli puščavniki in prinesli nalog od Kanve; pridružile so se jim tudi žene. Reci določiti, kar misliš.

Kr. (čudé se). Kaj? Puščavniki so in nosijo povelje od Kanve in žene?

Hiš. Tako je.

Kr. Povej torej učitelju Somaratiju: „Vsprejmi gostoljubno te puščavnike, kakor to zahtevajo obredne knjige, in uvedi je sam.“ Jaz pa jih počakam na tem kraju, kjer bo primerno jih vsprejeti.

Hiš. Kakor ukazuješ, vladar. (Odšel je.)

Kr. (vstavši). Vetravati, pokaži mi pot k svetemu ognjišču.

Vrat. Tod le hodi, kralj. (Hodi okolo.) Tu je sveto ognjišče, gospod, uprav zdaj očiščeno, in za to tako snažno; celo blizu

je krava, od katere dobivamo žrtevno maslo.
Gospod, le pristopi.

Kr. (Pantomimično stopivši nekoliko višje se naslanja na ramena spremljevalcev.)
Vetravati, v kateri namen je častni Kanva poslal svete može k meni?

Mordà zabranjalo je kaj pokoro,
Ki so v puščavi jo može vršili?
Mordá se je pregrešil kdo pregrozno
Na bitjih živih v tej puščavi sveti?
Mordá so zabranili moji grehi,
Da cvetje ni okrasilo prirode?
Moj duh, ki mučijo ga dvomi temni,
Ugiblje marsikaj, ne vè pomoči.

Vrat. Kako bi se to moglo zgoditi v puščavi mirni, ko se je tolikokrat oglasil lok v tvoji roki! Jaz mislim temveč, da so prišli modrijani iz veselja, ker si se pokazal tako radodarnega in da ti hoté izkazati čast in hvalo.

(Nastopila sta Kanvova učenca, Gautamí in Sakuntalá; pred njimi gresta hišni svečenik in hišnik.)

Hišn. Tu sem, častni može!

Sarng.

Saradvata, prijatelj, res ni dvojbe.
Da ta vladar presega vse vladarje:
Drži se trdno ukov vseh krepostij,
Nobena kasta se ne sili v grehe;
Pa vendar se mi vedno le dozdeva,
Da ogenj tu obkroža hišo vašo
Polnó ljudij, ker je moj duh navzočen
Samo v puščavi, ločen od zemljanov.

Saradv. Sarngarava, po pravici si se ogrel tako, odkar sva stopila v mesto. Tudi

jaz, ki imam popolno moč nad seboj, opažam ljudi, ki se preveč držé posvetnosti, kakor čuječ spečega, kakor čist nečistnika, kakor skopan¹ maziljencu, kakor sloboden zvezanega.

Hišn. sveč. Za to so vaši vrstniki slavni ljudjé.

Sak. (naznanja slab pomenek²). Moje desno oko mi trepeče . . .

Gaut. Naj se odvrne nesreča in bodi ti usoda mila, dete moje. (Hodijo okolo.)

Hišn. sveč. (kazáje na kralja). Slušajte, puščavniki! Branitelj kast in puščavniških logov je zapustil sodni stol in nas hoče vsprejeti. Pozdravite ga.

Sarng.

Lepó je to; mi pa smo ravnodušni.
Če sadje raste, se drevo ošinja;
Visé oblaki, če so vode polni;
Ljudjé, ki misel jim je plemenita,
So skromnega srca in vedno radi
Pomagajo sodrugom, ki so v reví.

Vrat. Obrazi modrijanov so prijazni in jasni; gotovo nam prinašajo dobre vesti.

Kr. (Sakuntalo opazujé):

S prikritim licem tu stoji dekletce!
Kdo neki je? Sicèr še ni dorasla,
Očém pa vendar ljubka je oseba,
Jednaka bilki v gozdu samotarjev.

Vrat. Da je lepe rasti, to se vidi takoj.

Kr. Dovolj je tega; ne spodobi se tako natanko opazovati ženo drugega.

¹ Skopan — der Gebadete.

² Pomenek — das Vorzeichen.

Sak. (položivši roke na prsi, za sé).
Srcé, kaj mi trepečeš? Spominjaj se zveste
ljubezni svojega moža in bodi trdno.

Hišn. duh. Slava kralju! Slavili smo
te puščavnike, kakor zahtevajo svete knjige.
Jeden ima nalog od učitelja, poslušaj ga.

Kr. (spoštljivo). Poslušam ga.

Učen. (roké povzdignivša). Zmaguj,
gospod, zmaguj!

Kr. (poklonivši se). Pozdravljam vse.

Učenca. Sreča in blaginja ti bodi v dar.

Kr. Se li pokora dela brez zapreke?

Učenca:

Kaj moglo motiti bi nam pokoro,
Dokler vladar jo brani tebi sličen.
Kako bi se pokazala temota?

Kr. (za sé). Torej po pravici nosim
kraljevsko ime. (Glasno.) Je zdrav sveti
Kanva?

Sarng. Blaginja popolnih ljudij je od-
visna od njih samih. Najpoprej poprašuje po
tvojem zdravju in ti poroča to-le.

Kr. Kaj pa?

Sarng. To po mojem mnenju ugaja
vama obema, da si po mejusobnem spora-
zumljenju mojo hčerko vzel za ženo, kajti:

Ti si prvak med prvimi vladarji,
Sakuntalâ krepost je nenavadna;
Jednakovredna dva je Brahma združil;
Za to ga vsi slavimo s polnim srcem.

Ljubezen do tebe se ne da več iztrebiti
iz njenega srca; vzami jo torej v svojo hišo
in hodita po vzajemni poti skozi življenje.

Gaut. Nekaj bi rada povedala, prečastni,
pa nimam prilike.

Kr. Častita žena, le govori.

Gaut.

Prezirala je ona učenika,
A ti se nisi menil za sorodstvo;
Ker sta oba volila vže vzajemno,
Kaj naj še pravim vsakemu posebej?

Sak. Kaj poreče na to moj soprog?

Kr. (strahù poslušáje). Kaj pomenja to?

Sak. (za sé.) Odgovor je ponosen in trd!

Sarng. „Kaj pomenja to?“ Prašaš
tako? To iztakneš, kako se godi na svetu.

Obira jezik i krepostno devo,
Ker sama biva med sorodstvom svojim.
Za to vselej želijo poštenjaki,
Da rad, nerad mož skupaj žije z ženoj.

Kr. Sem se bil poprej oženil s to devo?

Sak. (zastrašena za sé). Česar si se balo
srcé, to se izpolnjuje.

Sarng. Ali sme kralj pozabiti svoje
dolžnosti, če je dosegel to, česar si je želel?

Kr. Zakaj me pa dolžiš tega, česar
nisem zakrivil?

Sarng. Tako se spreminjajo navadno
ti, katere je upijanila moč.

Kr. Globoko si me razžalil.

Gaut. (Sakuntali). Ne sramuj se, hčerka.
Daj meni zagrinjalo; upam, da te upozna
soprog. (Storila je tako.)

Kr. (Sakuntalo opazujé sam za sé.)

Če premišljujem, sem se li oženil
S to devo, ali nisem se oženil,

Zdim sebi samemu se kakor bčela,
Ki rosnati jasmin že zrana vidi
Mislé: „Takoј ga vživati ne morem
Pa tudi zapustiti ga ni moči.“

Vrat. (za sé). Kako vendar gospod
gleda na svoje dolžnosti! Če bi komu pri-
vedla usoda tako biser-ženo, kdo bi bil mrzel
do nje?

Sarng. Zakaj tako mirno stojiš tu?

Kr. Puščavnik, preišljeval sem, pa se
ne morem spomniti, sem se li oženil s to
ženo ali ne. Kako jo morem vsprejeti? Moral
bi se imeti za prešestnika.

Sak. (za sé). Kako more on vendar
dvomiti? Uničilo se je moje upanje, ki je
bilo tako narastlo.

Sarng.

Ne zaničuj mi modrijana tega,
Ki je oprostil, da si varal hčerko,
Da zakon si obljubil, a pozabil
Obljube dane. Vsprejme te za zeta.

Sarad. Sarngarava, miruj sedaj. Kar
sva imela povedati, sva vže rekla. Ti si sli-
šala, Sakuntalâ, kar je povedal kralj. Od-
govori sedaj.

Sak. (za sé). Kaj pomaga zdaj, ko se
je tako izpremenila njegova ljubezen? Zakaj
bi ga opominjala? Očistiti se moram sama.
(Glasno.) Moj mož — (sama pretrgši svoj
govor). Dvomi se o moji pravici, tebe ime-
novati tako. Zato ti pravim: „Ti potomec
Purujev, tebi se spodobi odbijati me s takimi
besedami, dočim si mi v puščavniški hladnici

odkril ljubezen in obljubil zakon; jaz ne-
izkušena revica sem ti verovala.“

Kr. (mašé si ušesa):

Oskruniti mi hočeš rod moj častni,
In sramotiš me v pričo vsega sveta;
Takó valovje iz bregov deroče
Kali jezera, močno ruje drevje.

Sak. Če postopaš tako, ker se bojiš,
da bi jaz ne bila žena drugega moža, ti vse
dvome razvežem po nekem znaku.

Kr. Istina, najboljše sredstvo!

Sak. (Dotaknivši se mesta na prstu,
kjer se nosi prstan.) Bože moj, prstan sem
izgubila. (Zastrašena pogleda Gautamîjo.)

Gaut. Draga hčerka, zmuznil se ti je
gotovo s prsta, ko si v Sakrâvatâri¹ na
svetem kopaljšču Sače častila vodo.

Kr. Tu se vidi, kako si znajo pomagati
žene.

Sak. Tu je usoda pokazala svojo moč.
Povedati pa ti hočem nekaj drugega.

Kr. Zdaj pa moram poslušati.

Sak. Zgodilo se je enkrat, da si v
hladnici iz vetasovih vej držal vodo v po-
sodici iz lotusa.

Kr. Poslušam, govori dalje.

Sak. Priskakjal je mali srniček, ki sem
ga vzela za sina in ti si rekel poln usmil-
jenja: „Ta naj pije“ in si ga prijazno nago-

¹ Sakrâvatâra je hojenje Sakre ali Indre
z nebes; Sači je Indrova soproga.

varjal, on pa ni šel blizu pit vode, ker te še poznal ni. Ko sem pa jaz vzela posodico v roke, je imel zaupanje. Ti si rekel smeje se: „Vsakdo ima zaupanje do svojcev: tako delata vidva, prebivalca gozdna.“

Kr. Z lepimi besedami, ki se glasé ljubeznivo, in ki hrepené po lastnem dobičku, se privablajo razkošniki.

Gaut. Prečastni, nemoj govoriti tako. Kdor je vzrastel v puščavniškem logu, temu ne rabe zvijače in laži.

Kr. Ti starka iz puščave, le poslušaj;
Prirojena zvijača se vže vidi
Celo v živalstvu pri samicah lepih.
Glej, kukavice tudi svoje mlade
Dadé vže vzgajati po drugih ptičih.
Vloživši mlade svoje v tuje gnezdo.

Sak. (jezna). Nevrednež, po svojem lastnem srcu so liš druge. Kdo bi te posnemal, ki se zvijačno oblačiš v krepostno oblačilo, dasi si jednak studencu, ki je porasten s travoj.

Kr. Njena jeza se javlja brez vseh prilizljivih zvijač:

Na stran ne zre, oči so nji rdeče;
Trd govor je, besede brez vezila;
Od mraza tresejo se bimbe¹ — ustne,
Obrvi njene dvigajo se kvišku.

Ona vže zapazuje, da dvomim o njenih besedah, zarad tega se jezi.

¹ Rastlina „*Momordica monodolpha*“ z lepim rudečim cvetjem, kateremu se primerjajo rdeče ustne.

Ker trdnega srca sem jo pozabil,
Ker ne priznavam ljubavi do deve,
Ki mi na tihem je gorela v prsih,
So se oči od jeze ji zardele;
Obokane obrvi je skrivala
In strla lok, ki nosi ga bog Kâma.¹

(Glasno.) Znano je podložnikom življenje Duhšantovo in tega vendar ne zapazujejo, kar mu očitaš ti.

Sak. Postala sem žena, ki sledi lastnim nagonom, ker sem zaupáje na Puruv rod poklonila svoje srce možu, ki ima v ustih med, v srcu pa kamen. (Z robcem svojega oblačila si zakrije lice in se joče.)

Sarng. Tako govori nepremišljenost, če se ne brzda v pravem času.

Kar pa vezij se tajnih tiče, pravim:

„Glej, vsako djanje dobro si premisli“

Če pa nagnjenj ne znamo svojih bližnjih,

Tedaj sodrug spreminja se v sovraga.

Kr. No, kaj je to? Ker zaupate besedam te žene, mi delate krivico očitáje mi razne zločine.

Sarng. (nevoljno). Zdaj ste slišali govor in odgovor.

Kdor ni naučen zlobe izza mlada,

Besed njegovih ne uvaža nihče.

Kdor pa razume varati in to-le

Dostojnim smatra, ta je vam mogotec.

Kr. Ti poštenjače, hočem enkrat delati tako, kakor da sem v istini tak, kakor si misliš ti. Kaj se mi zgodi, če sem jo prevaril?

¹ K â m a = amor.

Sarng. Ti padeš.

Kr. Puruvci bi padli? To je neverjetno.

Sarng. Pa kaj dalje besedovati? Izvršila sva kraljev nalog. Vrniva se.

Sakuntalâ je žena ti,
In naj jo vzameš, odpodiš
Na vse strani je mož gospod,
Podvrže sebi družico.

(Odpravili so se.)

Sak. Ta poštenjak me je prevaril in tudi vi me zapuščate. (Ona je šla za njimi.)

Gaut. (ogledujê Sakuntalo). Ti predragi, Sakuntalâ se joče in gre za nami. Kaj naj bi delala revica pri hudobnem možu, ki jo odbija?

Sarng. (jezno se obrnivši). Ti si usiljivka: zakaj se drzneš ravnati po lastni volji?

(Sakuntalâ trepeče od strahu.)

Sarng.

Če je vladar izjavil tukaj pravo,
Nevrednica, kaj naj stori tvoj oče?
In če ti ne očita vest ničesar,
Te suženstvo pri njem ne bo težilo.

Ostani tu; mi pojdemo.

Kr. Puščavnik, kaj pa varaš ti to ženo?
Ponočni lotus se odpira temi,
Gorkota solnčna vzbuja dnevni lotus;
Možje pa, ki krotijo svoje strasti,
Zelo bojé se ptujih žen bližine.

Sarng. Prav lahko zabi človek, kar se je zgodilo poprej; kako pa more poštenjak odbijati ženo iz bojazni, da nebi oskrnil ali prelomil svojih dolžnosti?

Kr. Jaz prašam, kaj se ima zgoditi tukaj?

Sem bil jaz zmočen, ali pa le ta-le
Lažnivka grda! Kje je pač resnica?
Kakó zapuščati li smem soprogo,
Grešiti morda, kakor gnusni grešnik?

Dom. duh (premišljujé). Ko bi se zgodilo to?

Kr. Učitelj naj povê —

Dom. duh. Naj ostane v našem domu, dokler se ne razjasni stvar.

Kr. Zakaj to?

Dom. duh. Spretni vedeževalci so vže poprej prorokovali, da ti porodi sina, ki bo zapovedoval obema svetoma. Če ti porodi sina, ki bo imel znake svetovnega vladarstva, potem jo pozdravi in uvedi med žene na svojem dvoru; v drugem slučaju jo pošlji nazaj njenemu očetu.

Kr. To storim, kar ugaja učitelju.

Dom. duh (vstavši). Dete moje, pojdi z menoj.

Sak. Sveta zemlja, odpri se. (Jokáje se je odšla z domačim duhovnikom, z Gautomijo in drugimi puščavniki. Kralj, čigar spomin je bil otemnel po zakletvi, premišljuje o Sakuntali.)

Za kulisami: Oj čudo, čudo!

Kr. (poslušáje). Kaj se je zgodilo? (Domači duhovnik je vstopil.)

Dom. duh. (začuden). Zares se je zgodilo čudo.

Kr. Kaj pa?

Dom. duh.

Ko so se Kanvu vrnili učenci,
Tedaj sirota je plakala v bedi.

Kr. In kaj dalje?

Dom. duh.

V kopelji apsaras jo je pograbil
V podobi ženski svetli žar in — zginol.

(Vsi se čudijo.)

Kr. Učitelj, vže poprej smo oporekali
tej novici; zakaj bi zastonj tuhtali o tej reči;
naj miruje.

Dom. duh. Zmaguj, gospod, zmaguj!
(Odide.)

Kr. Vetravati, zmočen sem; odvedi me
domu, da si odpočinem.

Vratarica: Tukaj naj gre gospod!

Kr. Sicer se ne spominjam, da sem jaz kdaj
Puščavnikovo hčerko vzel za ženo;
Pa vendar dekle sili v srce moje,
V potrto srce, ginjeno globoko.

(Vsi so odšli.)

(Zvršetek petega dejanja.)

Šesto dejanje.

Predigra.

(Nastopili so redarstveni načelnik, dva redarja s človekom, kateremu so bile roke zvezane na hrbtu.)

Oba. red. (pretepši človeka). Govori, tat, kako si dobil ta kraljevi prstan z velikim žlahtnim kamenom, v katerem so vdolbene črke?

Ribič (bojé se). Bodita milostljiva, ljuba gospoda; jaz nisem človek, ki bi bil zmožen takega dejanja.

Prvi red. Tebi je pač kralj podaril ta prstan, ker si izvrsten brahmanec.

Rib. Poslušaj me le; jaz sem ribič in stanujem v Sakrâvatâru.

Drugi red. Tat, kdo te je vprašal po stanu in stanovanju?

Red. nač. Sûčaka, povej vse po redu; ne motite ga.

Oba red. Kakor zapoveduje milostljivi gospod; govori le, govori.

Rib. Svojo rodbino redim z mrežoj in odicoj.

Red. nač. (smejé se). To je častna obrt, to je res.

Rib. Ne govori tako. Ne sme se opustiti delo, kateremu je kdo priučen od mladih

nog, če tudi ni častno. Grozovito ravna mesar, pa utegne biti venderle mož dobrega srcá.

Red. nač. Dalje, dalje.

Rib. Nekega dne sem bil razkosal karpa; takrat sem v trebuhu zapazil prstan z velikim žlahtnim kamenom. Ko sem ga potem ponujal na prodaj, sta me zgrabila vidva. Tako sem dobil prstan; tepita ali ubijta me.

Red. nač. (voháje prstan), Džanuka, da je ta prstan tičal v ribjem trebuhu, o tem se ne more dvomiti. Preiskovati je zdaj treba, kdaj in kako je prišel tje; zarad tega hodimo v kraljev dvor.

Oba red. Hajd naprej, ti rokovnjač. (Hodijo okoli.)

Red. nač. Tu ob vratih ga čuvajta, dokler nte pridem od kralja nazaj.

Oba red. Vstopi, da ga kralj vsprejme.

Red. nač. Tako bodi. (Odšel je.)

Súč. Džanuka, gospoda dolgo ni.

Džan. Če se kdo hoče bližati kraljem, treba je počakati pravega časa.

Súč. Džanuka, prsti me srbé. (Kaže na ribiča.) Rad bi zadrnil tega rokovnjača.

Rib. Strogi gospod, ne postani morivec brez vzroka.

Džan. (gledáje). Naš gospod se je vrnil s kraljevim ukazom. (Ribiču). Ali zagledaš ti obraze svojcev zopet, ali pa postaneš krma orlov in šakalov.

(Nastopil je načelnik redarjev.)

Nač. red. Le hitro, le hitro — (ko je izgovoril to, mu je ribič segel v besedo).

Rib. Gorjé mi! Izgubljen sem! (Vidi se, da je zelo zastrašen.)

Nač. red. Rešite, rešite ribiča vozlov! Kako je dobil prstan, je popolnoma verjetno; to zatrjuje kralj sam.

Sâč. Kakor zapoveduje milostljivi kralj! V hišo smrti je vže bil vstopil in zdaj se vrača. (Reši ribiča vozlov.)

Rib. (načelniku red). Milostljivi gospod, za svoje življenje se zahvaljujem tebi. (Padel mu je pred noge.)

Red. nač. Vstani, vstani! Kralj te milostljivo obdaruje s tem darilom, ki je primerno vrednosti prstanovi; vzami je. (Dal je ribiču zapestnico.)

Rib. (z veseljem jo vzemši.) Zadovoljen in srečen sem.

Džan. Kralj mu je izkazal milost; v zameno ga od stebra in vzdignimo ga oroslano do vrata.

Sûč. Častni dar dokazuje, da je našemu kralju mnogo do prstana z dragocenim žlahtnim kamenom.

Rad. nač. Kralj se ne raduje toliko radi žlahtnega kamena, kolikor zarad —

Oba red. Zarad česa?

Red. nač. Mislim, da je ugledavši prstan se spomnil neke osebe, ki je draga njego-

vemu spominu, kajti takoj se ga je polastila neka otožnost, in ni njegova navada, da bi kaj ganilo njegove srce.

Suč. Potem si mu ti izkazal veliko uslugo.

Džan. Treba je reči odkritosrčno: Zgodilo se je to radi tega sovražnika rib. (Nevoljno gleda ribiča.)

Rib. Polovico imate za nagrado.

Džan. Zdaj si mi še za polovico ljubši; zdaj moramo z dobrim jelom in pilom utrditi prijateljstvo; hodimo torej v krčmo. (Vsi so odšli.)

(Konec predigre.)

(Misrakesi¹ pride skozi zrak.)

Misr. Čuvala sem ob kopališču apsaras, kakor moramo me to vršiti zaporedoma. Zdaj moram to gledati na lastne oči, kar dela kraljevi modrijan. Sakuntalâ, Menakina hči, je moja sorodnica. (Gledáje okolo.) Kako je neki to, da se danes ob tem prazniku na kraljevskem dvoru ne delajo priprave za praznik? Če se zamislim globoko, premorem to iztuhtati sama, spoštljivo hočem ravnati s prijateljico: pristopiti hočem k tem vrtnaricam in moja meglena čepica naj me stori

¹ Misrakesi je vila in igra jako dolgočasno ulogo.

nevidno. (Stopi z voza in se pridruži vrtnaricam. Nastopi služabnica in ogleduje mangovo bilko; njej sledi druga.)

Prva sluš.

Z zelenem storžem mangova ti bilka,
Ugodni znak ti naše svetkovine;
Ti bilka, ogledujem te iz nova!
Pomladi mile vzdih ti moj življênski.

Druga sluš. Ti Parabhrtikâ¹, kaj govoriš ti sama za se?

Prva sluš. Madhurikâ, mila mi prijateljica, če Parabhrtikâ zapazi mangovo bilko, je kakor brez uma.

Druga sluš. (veselo). Kako? Je prišel li medeni čas?

Prva sluš. Gotovo, tudi tebi je prišel čas veselja, petja in ljubezni, draga Madhurikâ.

Druga. Drži me, o prijateljica, na prste hočem stopiti, da boga ljubezni počastim s tem cvetom.

Prva. Hočem storito to, če dobim polovico plače.

Druga. Dobila bi jo, da tudi nisi govorila o tem, saj sve obe samo jedno telo. (Naslonila se je na prijateljico in trga mangovo cvetje.) Oj, oj, mangova bilka še ni razcvetela in vendar ljubko vonja, ker sem prelomila njegov kocenj (zloži roke):

¹ Parabhrtikâ je ime vrtnarice; tako pa se zove tudi samica indske kukavice; na drobno razloženo pomeni: „nosi (jajca) v tuje gnezdo“ = παραφέρειν.

O cvetka mangova, ki jo posvečam
Bogu ljubezni, Kâmu, ti mu bodi
Najboljša iz peterih puščic; naj te
Pošilja na device izvoljene.

(Nastopil je hišnik.)

Hišnik (jezno). Ti neumnica ti; gospod
je prepovedal spomladanski praznik in ti
vendar trgaš cvetje!

Obe (bojazljivo). Bodi milostljiv, pre-
častni, bodi; o prepovedi ne vêve ničesar.

Hišn. Niste nič slišale o tem? Še celo
pomladanska drevesa se ravnajo po povelju
boga in njegovih spremljevalcev:

Dasí se je pokazal mangov popek,
Je vendar prašek še zakrit cvetlični;
Utihnili so glasi kukavični,
Naj si vže minila je mrzla zima;
Ljubezni bog je hitro skrnil svoj ločec,
Ki ga na pol potegnil je iz tula.
Razcvitati je nehal kuruvaka,
In je na pol pokazal vže svoj listek.

Misr. Dvomiti ni, da mnogo premore
ta bog.

Prva. Pred nekaterimi dnevi je naju
Mitravasú, kraljev svak, poslal pred kralja,
da bi se nama naložilo tam, naj skrbimo o
nakitu; zato nisve izvêdele tega, kar se je
pripetilo tukaj.

Hišn. Zarad tega se to ne sme več
storiti.

Obe. Radovêdne sve; če smeve slišati
to. Povêj nama, prečastni, zakaj se je pre-
povedala spomladanska slavnost.

Misr. Kralji inache ljubijo slavnosti; zato mora prepoved imeti tehtne vzroke.

Hišn. Povêdati vendar smem to, kar vê vsak. (Glasno.) Ali ste izvêdele kaj, da je naš gospod zapustil Sakuntalo?

Obe. Svak nama je povêdal vse do tega, ko je gospod zapazil prstan.

Hišn. Torej vama imam povêdati le malo. Ko je kralj, zagledavši prstan, se spomnil, je rekel: „V resnici sem blagi Sakuntali na tihem oddal svoje srce, sem jo potem zapustil v zmoti“. Zdaj pa se kesa kralj:

Sovraži kralj zdaj, kar je ljubil preje,
Podložnikov več ne sprejmlje svojih,
Noči mu ne donašajo počitka,
Ker leže, vstane in pa leže zopet.
In če soprogam sladko beseduje,
Imena jim zamenja in se — stidi.

Misr. To kaj rada poslušam.

Hišn. Ker ta duševna bol muči kralja, radi tega se je odpovedal praznik.

Obe. Prav je tako, prav.

Za kulisami. Pridi, kralj!

Hišn. (poslušáje). Kralj prihaja sem. Iдите in opravite svoj posel. (Obe ste odšle.)

(Nastopil je kralj v obleki skesanega človeka. Vidušaka in vratarica.)

Hišn. O vzgledni možjé, kako je vendar prijeten kralj v vseh slučajih! Zelo tare kralja otožnost, a vendarle ga je prijetno videti.

Gospod ne meni o nakit se dragi,
Obroč iz zlata krasi levo roko,
Katero rahlo spredaj mu oklepa,
In vzdihni ustnicam so vzeli bojo;
Bedenje mu poprej je rudečilo
Oči, tenak je kakor dragi kamen,
Ki zbrušen je za lišp odbrani,
Dasí je droben in se prav ne vidi.

Misr. (kralja opazujé). Po pravici se
žalosti Sakuntalâ zanj, dasi jo je ozmerjal
in zapustil.

Kr. (premišljujé in počasi hodé):

Po črnooki srnici vzbujeno
Je trdno spalo mi srce britkostno;
A zdaj se davno je otreslo spanje,
Da ga trpinčila bi kes, plakanje.

Misr. To je bila tudi njena usoda!

Vid. Zopet ga je zgrabila mrzlica Sa-
kuntalâ! Oh, tega pač ne vém, jeli ga še
ozdravimo.

Hišn. (prišedši). Zmaguj kralj, zmaguj!
Pregledal sem prostore v logu. Če ti ugaja,
oglej te kraje radosti.

Kr. V mojem imenu povêj ministru
Pisunu: „Vsled predolgega bedenja ne morem
zasesti sodnega stola; kar si ukrenil v javnih
poslih, to pa napiši in pošlji mi jeden list.“

Vrat. Kakor ukazuješ. (Odide.)

Kr. Ti Parvatajana, ti pa idi na svoje
mesto.

Hišn. Lepo! (Odide.)

Vid. Muhe so odšle. Zdaj se pa veseli
v tem veseličnem gozdu, kjer je tim prijet-
niše, ko je minul mrzli čas leta.

Kr. (vzdihujé). „Priatelj, kjer so dire,¹
tam se udara nesreča;“ to je resničen izrek:

Otel sem jedva se temote črne,
Ki je zabranjala mi trdovratno,
Da nisem spomnil se predrage svoje.
Pa zopet je naložil bog ljubezni
Na lok puščico svojo polno strupa,
Da naj zadala bi mi kruto smrt.

Pečatni prstan pa me je opomnil
Predrage, da me kes prešinja zopet.
Brez vzroka sem zapustil jaz predrago;
Da me otožnost vsega preobvlada,
Da se ne morem veseliti več
Spomladi, ki se zopet nam naznanja

Vid. Prijatelj, bodi tiho, da s palico
vničim boga ljubezni. (S povzdigneno palico
hoče oklestiti mangovo brstje.)

Kr. (smejé se.) Dovolj je, da vidim, kar
premore brahmanec. Kam naj stopim, da se
bomo razveseljevali z ovijalicami, ki so nekaj
jednake Sakuntali?

Vid. Nisi li povedal služabnici, ki te je
srečala, umetnici, ki ume slikati, to-le: „Te
ure preživim v hladnici iz mâdhavîje.“² Pri-
nesi mi tja sliko Sakuntale, ki sem jo na-
slikal sam.

Kr. Samo to more utolažiti moje srcé;
pokaži mi torej hladnico iz mâdhavîje!

Vid. Tukaj je, tukaj, gospod. (Hodita
okolo; Misrakesí sledi.)

¹ ljukne.

² Ime raznih rastlin.

Vid. Ta hladnica iz mâdhavíje s kamnatim sedežem, kateri je okrašen z žlahtnim kamenjem, te tiho pozdravlja z besedami: „Dobro došel.“ Vstopiva in sediva. (Storita tako.)

Misr. Skrita za ovijalicami bom videla sliko prijateljice in ji potem razkrijem veliko ljubezen kraljevo. (Skrije se.)

Kr. (vzdihujé.) Prijatelj, vsega se spominjam zdaj. Opisal sem ti bil, kako sem prvokrat videl Sakuntalo. Ti nisi bil prisoten, ko sem jo odgnal. Morda si tudi ti pozabil ime „Sakuntalâ“, ki sem ti ga bil naznanil?

Misr. Iz tega se razvidi, da kralj svojih prijateljev ne sme pozabiti niti trenutek.

Vid. Ne, nisem jih pozabil. Ko si povedal vse, si rekel: „To sem si izmislil samo za šalo, nič ni res.“ Jaz bedak sem tudi razumel tako. Kaj naj govorim zdaj? Usoda je močna.

Misr. Res je tako.

Kr. (premišljujé.) Prijatelj, reši me.

Vid. No, kaj je to? Tako postopanje ni primerno. Korenjaki se ne smejo klanjati bolesti; celo burja ne more premestiti gor.

Kr. Če premišljujem, kako pobita je Sakuntalâ, ker sem jo zapustil, celo obupam:

Ukrenilo je dekle zapuščeno,
Da se pridruži svojcem in odide.
Obstala je, ko je učenec strogi
Ukaz izustil: „Dekle, tu ostani.“
Solzé zalile so oči ji krasne,
Ko se na me ozrla je proseče;

To skli me tako, kakor huda rana,
Ki vseka nam jo puščica strupena.

Misr. Tak stud pred lastnim činom,
kakor ga prevlada samega, tak stud hudo
trpinči.

Vid. Domišljujem si, da jo je odnesel
kak zračen letavec.

Kr. Gotovo; kdo drug bi se bil osmelil,
dotakniti se je, ker je tako verna ljubimcu?
Rekle so mi prijateljice, da je Menakâ njena
mati. Moje srce pa sluti, da jo je odvedla
Menakâ sama ali pa njene tovarišice.

Misr. Čuditi se je treba njegovi smrti,
ne njegovemu prebujenju.

Vid. Če je tako, pa bodi vesel; gotovo
se združita.

Kr. Kako to?

Vid. Niti oče, niti mati ne moreta pre-
našati, da bi hčerka bila dolgo ločena od
soproga.

Kr. Prijatelj, reci mi, sem li jaz sanjal,
Mi je li um zašel na krive poti?
Je li zaklad mi dobrih del preskromen,
Da ne vresničijo se želje moje?

Vid. Ne govori tako. Prstan dokazuje,
da se nenadoma združé ljudjé, če hoče to
usoda.

Kr. (opazujé prstan.) Obžalovanja je
vreden ta prstan, ker ji je padel z roke:

O prstan, tvojih dobrih del je malo,
I tako mojih; s prstov si mi zletel,
Katere nohti dičijo rudeči,
Poprej pa dičil ti si jih prekrasno!

Misr. Da je prišel v druge roke, bi bil vreden obžalovanja. Ti si tako daleč, prijateljica in sama se veselim, slišavši to.

Vid. Po katerem ukazu si ji ti nataknil prstan s svojim imenom?

Misr. Dozdeva se mi, da ga navaja moja radovednost, po tem prašati kralja.

Kr. Prijatelj, poslušaj. Ko sem se iz loga puščavnikov vračal domov, takrat je ona v solze vtopljena mene vprašala: „Dragi moj, se boš li kdaj mene spominjal?“

Vid. Dalje, dalje!

Kr. Takrat sem ji nataknil ta prstan in rekel:

„V imenu mojem čitaj dan za dnevom
Le jedno črko, draga mi sproga;
Ko pa še bodeš čitala te črke,
Iz ženskega prinese tebi dvorca
Vodnik od mene pisemce presladko,
In hitro te na dom dovede k meni.“

V zmoti svoji sem pozneje delal inace nego sem govoril.

Misr. Kako pa je prišel prstan v ribo?

Kr. Ko je tvoja prijateljica v Sačinem kopališču častila vodo, ji je prstan zdrknil s prsta.

Vid. Tako se je bržkone zgodilo.

Misr. Za to je dvomil kraljevski modrijan, bojé se, da ne bi zanemaril dolžnosti, jeli Sakuntali obljubil rokó in srcé ali ne. Tako gorka ljubezen ne pričakuje znaka ljubezni! Kaj pomenja to?

Kr. Ozmerjam prstan.

Vid. Isto hočem storiti sè svojo palico:
„Zakaj si tako zakrivljena?“

Kr. (dela, kakor da bi ne bil slišal ničesar):

Zakaj si prstan ti zapustil roko
Krasé prelepe njene nežne prste?
Zakaj si hrepenel po mrzli vodi?
Kar je neumno, to se ni nikoli
Naznanilo pošteno. No, zakaj li
Odbil sem dekle, ki me je ljubilo?

Misr. On pravi sam to, kar sem hotela povedati.

Vid. Ali me mora v resnici uničiti glad?

Kr. (ne oziráje se na te besede.) Peče me kes, ker sem brez vzroka zapustil predrago. Usmili se me in daj se zopet gledati. (Služabnica je nastopila sè sliko.)

Sluš. Tu je slika.

Kr. (opazujé sliko):

Oči, z obrvimi predražestno
Obokanimi na nasprotni strani
Obraz razsvitljajo čarobno milo
In ustne spodnje, ljubko obsevane
Po čaru omamljivega nasmeha
Družé rudečkastim se gornjim ustnam.
Obraz raztaplja v divni se milobi,
In nèm vzdihuje: „Ljubi me, moj dragi!“

Vid. (gledáje sliko.) Istina, lepa je slika!
Moje oči se skoraj izdrknejo na vzvišenih
in znižanih mestih. Zakaj tratite besede? Zdi se mi, da vidim živa bitja, bližajoča se mi;
slika me naganja po svoji milobi, naj bi jo nagovoril.

Misr. Kako spretno ume slikati kraljevski modrijan! Vêm, pred menoj stoji prijateljica!

Kr. Prijatelj, kar ni lepega na sliki,
V tem razlikuje se od pristne deve,
Srcé pa močno se raduje mi,
Da sem Sakuntali se bližal živi.

Misr. Tako se spodobi ljubezni, ki je očiščena po kesu.

Kr. (vzdihujé):

Ko mi je pred očmi živela zorno,
Oh žal, sem jo zapustil ves brézumen!
Pa zdaj častim izredno jo na sliki.
Šel mimo reke sem z obilo vodo
In nisem pil; zdaj kopernim presrčno
Ljubezni poln; — a vidim le puščavo.

Vid. Vidijo se tri slike; vse so čarobne;
katera je Sakuntalâ!

Misr. Revež ne razume lepote prijateljčine; na njegove bedaste oči ne napravi nobenega utisa!

Kr. Katera misliš, da je?

Vid. (opazujé sliko.) Mislim, da je ta, ki sloni ob asoku, čigar veje so pomočene; njeno lice obliva pot; iz njenih kodrov hoče pasti cvetlica, ker se je lasom zrahljala zaponâ; njene roke slone na vejah in jih tiščé navzdol; rahlo jo objema oblačilo; ta, ki si jo naslikal kakor nekaj utrujeno, utegne biti Sakuntalâ; drugi dve ste njeni prijateljici.

Kr. Dobro si pogodil; pridel sem tudi znamenje ljubezni:

Obrobke sem podobi onesnažil,
Ker sem z rokój se potnoj¹ je dotaknil;
Solzica iz očij je padla britka
In barv povzročila je droben kupček.

Čaturika, na pol sem naslikal ta vedrilni
prostorček; idi, prinesi mi kist.

Čât. Častni Mâdhavja, drži deščico,
dokler se ne vrnem.

Kr. Jaz storim to sam (storil je to;
služabnica je odšla.)

Vid. Kaj je še treba naslikati?

Misr. Jaz mislim, da on naslika vsak
prostor, ki je ljub moji prijateljici.

Kr. Poslušaj le, prijatelj moj, poslušaj!
Naslikam tukaj še Mâliní — reko,
Labuda dva na njezinem obrežji,
Ob reki pa narišem še gorovje,
Himâlaja predgorje veleslavno.
Božanska tam se pasejo goveda.²
Na to še srni dve pri tem drevesu;
Iz lubja pa bo visela obleka
In srnica okó bo svoje levo
Ob rogu nežno drgala soprogu.

Vid. (za sé.) Slutim po njegovih besedah,
da svojo sliko napolni še s podobami dolgo-
bradatih puščavnikov, ki sključeno hodé
tlačijo travo.

Kr. Pozabil sem še drug Sakuntali pri-
ljubljen nakit.

Vid. Kateri pa?

¹ Pot je v indijski erotiti znamenje ljubezni.

² Bos gruniens s košatim repom, ki se
prišteva znakom kraljevskega dostojanstva.

Misr. To bo gotovo kaj takega, kar je primerno dekletu v puščavniškem logu.

Kr. Naslikal nisem še Siriša — cvetke,
Ki visela je ob ušesih njenih.
In sipala na lice njej svoj prašek.
Na prsi njej še tudi nisem vstvaril
Iz lotusovja tanke vlekenice,¹
Jednake žarkom luninim v jeseni.

Vid. Zakaj pa stoji tukaj tako zastrašena in zakaj si obraz zakriva s prsti, ki so rudeči, kakor vodne lilije? (Pobliže gledáje.) Oh ta predrzna in usiljena bučela, roparica cvetličnega soka, poželi lotusa, njenega obraza.

Kr. Naj se prežene predrzen sovražnik.

Vid. Samo ti, gospod, imaš pravico, kaznovati predrzneže.

Kr. Hé, ti ljubi gost ovijalic, zakaj se trudiš in letaš okolo?

Ženica tvoja tam sedi v cvetličju,
In dasi žejna čaka še na tebe.
V zvestobi ti je vdana nevenljivi;
Brez tebe noče srkatí slaščice.

Misr. Kako uljudno pripoveduje!

Vid. To pleme se upira prepovedim.

Kr. (jezen). Se hočeš meni pokorovati?
Poslušaj torej:

Če zbodeš ustne bimbine predragi,
Prelestne ustne liki mlade bilke,
Ki sem jih jaz poljubljal sam le rahlo,
Zaprem te v dulek lotusove cvetke.

¹ Fasern.

Vid. Kako bi se ne bala tako ostre kazni? (Smeje se za se.) Zblaznel je in tako tudi jaz, ker občujem z njim.

Kr. Kaj? Odpravljam jo in vendar sedi tudi.

Misr. Tudi modrijana zmoti strast.

Vid. (glasno.) Premisli vendar, to je slika.

Kr. Kaj? Slika?

Misr. Tudi jaz sem pozabila to; še le zdaj izpregledam vso stvar. Kaj pa še le on, ki vse stvari ogleduje po svoje.

Kr. Prijatelj, sovražnika si se skazal.

Mislé, da ona tu sloji pred mano
Zelo sem radoval se njo gledáje,
Ti pa na novo vzbujaš mi spomine.
Ter zopet mi vsopdabljaš drago mojo.

(Preлива solze.)

Misr. Kakor tukaj dela usoda, temu niti para ni v prošlosti, ni v prihodnosti.

Kr. Oh, neprestano moram tu trpeti:
Zabranja mi se, da se ž njo bi družil!
Oči zalivajo mi bitke solze,
Ko videti ni moči mi predrage!

Misr. Tako se pokoravaš za to, ker si užalil Sakuntalo zapustivši jo pred prijateljico. (Nastopi Čaturikâ.)

Čât. Škatljico s čopki sem vzela in prispela sem, o gospod.

Sluš. Kraljica Vasumatí, spremljevana po Pingaliko, vzela mi jo je s silo, rekši: Sama jo poneseš gospodu.

Vid. Kako si se pa oslobodila?

Sluš. Rob vladaričenega oblačila se je zapletel na nekem trnu; zaukazala je svojej služabnici, odplesti rob; med tem sem se skrila.

Za kulisami: Prihajaj, vladarica!

Vid. (poslušáje). Tigrovka v ženskem dvoru dere sem in hoče požreti umetnico, kakor divja zver nedolžno srno in je vže blizu!

Kr. Prijatelj, blizu je kraljica, ponosna vsled mojega spoštovanja: brani to sliko pred njo.

Vid. Zakaj pa ne praviš: „In tudi tebe?“ (Vzel je sliko in vstal.) In če si svoboden ženskega dvorca, pokličí me iz grada Meglenika; to sliko pa skrijem tam, kjer je razven golobov ne bo videl nihče. (Odšel je hitro.)

Misr. Njegovo srce je udano drugi, pa vendarle časti še Vasumatíjo; prijateljstvo njegovo je stalno. (Vratarica je prinesla list.)

Vrat. Zmaguj, gospod, zmaguj!

Kr. Ni si li med potom videla kraljice Vasumatíje?

Vrat. Tako je. Ugledavši ta list se je vrnila.

Kr. Ona ve, kako je urejen moj čas in me noče motiti.

Vrat. Minister naznanja: „Radi obilnih pravn mogel sem razpravljati samo eno stvar. Kralj si naj ogleda to.“

Kr. Pokaži mi list. (Vratarica je storila to).

Kr. (bere): „Poslušaj, kraljevo veličanstvo! Pomorski trgovec Dhanavriddhi je ponesrečil v morski nevihti. Brez otrok je in ima premoženja več milijonov, ki pripada zdaj kraljevi zakladnici. Zdaj sodi.“

Kr. Nesrečen je, kdor nima otrok. Ve-travati kakor premožen mož, imel je gotovo mnogo žen. Zatoroj je treba preiskavati, ni li morda katera izmed njih noseča.

Vrat. Uprav zdaj se govori, da hči nekega trgovca v Saketi,¹ soproga umršega Dhanavrddhija opravlja obrede, ki se vrše, kadar so žene noseče.

Kr. Novorojeno dete ima pravico do očetovega premoženja. Povej to ministru.

Vrat. Kakor ukazuješ vladar. (Odšla je.)

Kr. Vrni se še enkrat.

Vrat. (vračáje se.) Tukaj sem, gospod.

Kr. Zakaj pa delate mi to razliko,
Naj li kdo deco ima ali nima?
„Sorodniki naj so zgubili tudi
Sorodnika, če le ni bil hudobnež.
Ta bo „Duhšanta“, to mi razglasite
Med narodom, da vsak zazna novico.

Vrat. To se mora razglasiti. (Odšla je in zopet prišla.) Množina pozdravlja kralja, kakor dež, ki pride o pravem času.

Kr. (dolgo vzdihujé.) Premoženje je brez koristi, če ni zaroda, ker pripade dru-

¹ Saketa zdaj mesto Oudhe.

gim pri smrti tistih, ki bi imeli nadaljevati rod. Takó se bo godilo tudi slavnemu Puruvemu plemenu, ko umrjem jaz.

Vrat. Ne bližaj se nam, nesreča!

Kr. Joj meni, ki sem prezrl ponujeno srečo!

Misr. Ni dvomiti, da prijateljico nosi v srcu, ker tako ozmerja samega sebe.

Kr. Iskreno sem ji razodel ljubezen,
A vendar v zmoti zopet jo zapustil,
Ko bila bi soproga mi postavna,
Bi ona v rod mi blagoslov prinesla
In kakor zemlja, v pravi čas zorana
Hvaležna nam prinaša sad stoteren.

Misr. V prihodnje bo zopet pri tebi.

Sluš. (tiho vratarici). Podvojeno kesanje muči našega gospoda, odkar je minister poslal ta list. Idi v grad Meglenik po častnega Mâdhavja, naj razvedri kralja.

Vrat. Ti govoriš pametno. (Odšla je.)

Kr. Kaj? Bati se? Vi predniki Duhšante!
Kdo bo kedaj za njim za naše pleme
Opravljal žrtve po zakonih starih?
Tako mislé zdaj pijete vi solze,
Ki točim jih, jaz oče brez zaroda.
Ti zakon brez otrók, ti tožni zakon!

Misr. Nahaja se luč tu; ker je pa zakrita kraljevemu modrijanu, zapazi on samo temoto.

Sluš. Vladar, dovolj si se pokoril! Ti si vladar v mladostnih letih; porodé se še ti vredni sinovi od druge žene, da boš mogel opravljati dolžnost preočakom. (Za sé.) Kralj ne posluša mojih besed; primerni lek ozdravi bolezen.

Kr. (žalosten):

Ta Purujev rodbina staroslavna
Bogata v rodu zdaj z menoj umira;
Sarasvatiji¹ reki je jednaka,
Vsahnivši v kraju, koder ni Arijcev.

(Padel je v nezavest.)

Služ. (prestrašena.) Zavêdi se, vladar,
zavêdi!

Misr. Ga li naj razveselim sedaj? —
Ne. Slišala sem od matere bogov, ki je bila
prišla k Sakuntali: Bogovi hrepené po
žrtvenem deležu in oni povzročé, da te vladar
skorej pozdravi zakonito ženo; zato se mi
ne zdi prikladno, tukaj se muditi dalje. Radi
tega hočem potolažiti drago prijateljico Sa-
kuntalo s tem, kar se je pripetilo tukaj.
(Odstopila je vzletevši v zrak.)

Za kulisami: Joj zločin, zločin!

Kr. (zavedši se poslušá.) Dozdeva se
mi, da Mãdhavja kriči v zadregah.

Služ. Gospod, da bi le Pingalikâ in
njene tovarišice tega reveža ne zasačile s
sliko!

Kr. Čaturika, pojdi, pokaraj v mojem
imenu kraljico, ker ne brzda svojih služabnic.

Služ. Kakor ukazuješ kralj. (Odide.)

¹ Sarasvatí je ime male svete reke, ki z
reko Dršadvatijo obmejuje ozemlje Brahmavarta in
vsiha v pesku; pod zemljo pa teče dalje, in se
združi z Gango in Jamuno. Sarasvatí pa je tudi
soproga Brahmanova, boginja govorništva ter za-
ščitnica umetnostij in vednostij. — Glej konec gle-
dališčne igre.

Za kulisami: Joj zločin, zločin!

Kr. V resnici je to brahmanec; strah je njemu glas popolnoma preinačil! Kdo, kdo pomore tu? (Nastopi hišnik.)

Hišn. Vladar, ukazuj!

Kr. Pogledj vendar, zakaj kriči brahmanec.

Hišn. Takoj poizvêm. (Odide in se vrne zatrašen.)

Kr. Pârvatâjana, se ni li pripetila velika nesreča?

Hišn. Gotovo.

Kr. Od kod mi to prihaja trepetanje?
Od starosti mi same vže bolehaš?
Pa zdaj te vendar je preveč prijelo:
Vihar pretresa šibka ta drevesa.

Hišn. Veliki kralj naj brani svojega prijatelja!

Kr. Česa te naj branim?

Hišn. Velike nezgode.

Kr. Razloži mi to jasno.

Hišn. Od grada Meglenika, odkoder je razgled na vse strani —

Kr. Kaj se je zgodilo tam?

Hišn. No, bitje, ki je bilo brez telesa,
Prijatelja brahmanca je odneslo
Od vrh gradù tja, kamor naši pavi
Zahajajo želeči si počitka.

Kr. (hitro vstavši.) Gospodujejo li demoni tudi v moji hiši? Kraljevska čast do naša mnogo sitnosti.

Še tega človek videte ne more,
Kar vsak dan izvršuje brez razuma;
Kdo pa razsoditi bi mogel to-le,
Po kateri poti hodi vsak podložnik?

Za kulisami: Na pomoč, na pomoč!

Kr. (poslušáje in omahujé hodi okolo.)
Prijatelj, ni se bati, ni se bati!

Za kulisami: Kako je možno biti brez
strahu? Neko strašilo mi hoče zlomiti vrat,
kakor da bi bil sladkorjev kocelj.

Kr. (gledáje okolo.) Moj lok, moj lok!

*Javanaka*¹ (nastopivši z lokom). Gospod,
tu je puščica in lok, tu je ščit! (Kralj je
vzel puščico in lok.)

Za kulisami:

Vstrelim te, koperné po novi krvi,
Ko tu trepečeš, kakor revna srna.
Zdaj bodi na pomoč nam, ti Duhšanta,
Ki braniš reveže sè lokom svojim!

Kr. (jezen.) On preti meni, ta predrznež!
Ti podli trupložerec, skoraj nehaš dihati.
(Napevši lok.) Parvatájana, pokaži mi pot
do stopnic.

Hišn. Tukaj le. (Vsi stopajo hitro kvišku.)

Kr. (gledáje na vse strani.) Tu ni ni-
kogar.

Za kulisami: Varuj me, varuj. Jaz tebe
vidim, gospod; ali me ne vidiš ti? Obupati
moram, kakor miš, ki jo davi maček.

Kr. Kaj, ti se pač ponašaš z meglenoj
čepicoj in misliš morda, da te ne vidi moja

¹ J a v a n a k a = Grkinja iz Jonije; mnogo grških
deklet je hodilo v Indijo služiti.

puščica? Le stoj; ni treba se nadejati, da si varen v zvezi s prijatelji. Na lok položim puščico,

Ki vniči te, ker goden si v pogibelj,
In častnega varuje svečenika.
Flamingo¹ pije tudi mleko samo,
A v mleku pametno prezira vodo.

(Nastopila sta Mâtali in Vidušaka.)

Mat. O vekovečni, tebi je bog Indra,
Asure² v boj prepustil, da jih vbiješ;
Ljudjé prijazni pazijo pozorno:
Prijateljev ne streljajo do smrti.

(Kralj bojzljivo nazaj potegne puščico.)

Kr. Kaj? Mâtali je to? Dobro došel,
kraljev voznik!

Vid. Ta bi mene bil skoraj ubil, kakor
živino in vendar ga prijazno pozdravljaš!

Mat. (smejé se.) Vekovečni, poslušaj,
zakaj me je k tebi poslal bog Indra.

Kr. Radoveden sem.

Mat. Biva množica Danavov, imenovana
Durdžaja,³ in vzhaja od Kâlanemija.⁴

Kr. To mi je vže poprej povedal Na-
rada.⁵

¹ O ptiču Flamingu si mislijo Indi, da zna iz mešanice (obstoječe iz mleka in vode) razločiti mleko.

² Asura, bogovom sovražno bitje.

³ Durdžaja = težko premagljiv.

⁴ Kâlanemi, ime Asura, katerega je pre-
magal Kršna.

⁵ Ime božjega modrijana, kateri kakor sel
bogov večkrat prihaja med ljudi.

Mat. Prijatelj tvoj, bog Indra, jih ne zmaga;
Da vničiš v bogu jih, si ti odločen.
Temote nočne ne premaga solnce,
Premaga pa je hrabro bleda luna.

Zatorej vzami lok, stopi na voz Indrov in
hajd v zmago.

Kr. Zelo me je Indra osrečil sè svojim
počesčenjem. Zakaj si tako ravnal z Mâd-
havjem?

Mat. Povêm ti tudi to. Dozdeva se mi,
da te je zelo potlačila neka dozdevna bol.
Na to sem te bil zelo razkačil sè svojim
postopanjem:

Če les zrahlja se, koj vsplamti nam ogenj,
In kača se napihne, če jo dražiš:
Takó pač vsaka stvar moč kaže svojo,
Če v ljubem miru moti se in draži

Kr. Ne smemo se ustavljati temu, kar
zapoveduje gospod bogov. Idi in povêj v
mojem imenu ministru Pisunu, kaj se je
pripetilo tukaj:

Le tvoj razum naj brani zdaj podložne,
Napeti lok je vže pri drugem delu.

Vid. Zgôdi se, kar ukazuješ. (Odšel je.)

Mat. Vekovečni, stopi na voz. (Kralj
je storil to; vsi so odšli.)

(Zvršetek šestega dejanja.)

Sedmo dejanje.

(Po zraku sta se prepeljala Mâtali in kralj.)

Kr. Izvršil sem sicer nalog Indrov, pa vender mislim, da me je počastil nad mero.

Mat. Vekovečni, bodi prepričan, da so nezadovoljni na obeh straneh:

Kar si v blaginjo storil mu, to smatraš
Malenkostnim, ker ti je le do časti;
A ta-le čast se mu dozdeva majhna
Za čin junaški, ki si ga dovršil.

Kr. Ne misli tega, Mâtali; ko me je odpustil, me je počastil tako, da je presegalo vse moje nade.

Tedaj, ko v pričo bogov na prestol
Sem sedel ž njim, se je Duhšanta milo
Ozrl na sina, zročega na otca;
Ovil mi glavo z mandarovim¹ vencem,
Ki dičila ga je vonjava slastna,
Na prsih mu je krasen visel venec.

Mat. In katerih častij ti ne žasluzuješ,
Ki bi ti skazal jih gospod veselja?
Oba njegovo rešila sta nebo
Danavov, vragov zlobnih, škodoželjnih
Po tvojih puščicah zdaj in popreje,
Po krempljih Višnuja,² ki je nastopil
Nam kakor človek, kakor lev razdražen.

¹ „Mandara“ je jedno izmed petero dreves v Indrovih nebesih.

² Višnu, v indijski trojici drugi bog, ohranjuje svet, in je po indijskem mišljenju prišel večkrat z nebes na svet. Ko se je pojavil četrtočkrat, je prišel

Kar storil sem, sem storil v slavo Indre,
Da izvrše podložni slavna dela,
Voditeljev to kaže le razum.
Bi mogel Aruna¹ li pokončati
Temoto vso, da vozu ga na čelo
Postavilo ni naše ljubo solnce?

To se ujema z vsem tvojim bitjem (storivši nekoliko korakov naprej). Vekovečni, od tod glej svit svoje slave, ki sega do vrha nebes:

Z ostanki tistih barv, ki ž njimi lepe
Krasé si mlada lica deklice nebeške,
Načrtajo bogovi tvoja dela
Na čudotvornega drevesa liste,
Besede izmislivši si primerne,
Da skladajo z napevom se primernim.

Kr. Mâtali, ko sem se včeraj vozil
navzgor gorko želeč, v boju spoprijeti se z
Asuri, nisem gledal na kraj; povêj mi, na
katerem potu vetrov se nahajamo?

Mat. Na potu, ki očistil ga je drugi
Korak Višnuvov, „Pravaha“ nazvan,
— Brez puha je in brezi temnih megel —
On goni Gango,² vodi zvezdam žarke,
On vodi zvezde, v tiru se vrteče,
Da svetijo zemljanom v tihi noči.

Kr. Odtod prihaja, da se moja duša
veseli z vsemi zvunajnimi čuti (ogledavši

v obliki polčloveka in polleva in je hotel vničiti bogovom sovražnega demona Hiranjakasipuva. Taka pretvarjanja so Indi imenovali *ava fâra* = Herabkunft.

¹ Aruna je voznik solnčnega boga in posoblja jutranjo zoro.

² Gangâ preteka nebo, zemljo in podzemeljski svet; za to se tudi imenuje „Trojna reka.“

kolovozni tir). Slutim, da sva prišla v okrajino megel.

Mat. Iz česa sklepaš to?

Kr. Da voziva se zdaj po vlažnih meglah,
To kaže voz tvoj z mokrimi kolesi
In konji, ki obsevajo jih bleski,
Pa čataki¹ še iz duplin zemeljskih.

Mat. Še nekaj poslušaj: skorej dospješ v svoje kraljestvo.

Kr. (doli pogledavši.) Čuden je videti človeški svēt, ker se tako naglo voziva nizdolu.

Vrhovi bregov bližajo se naglo;
Njim se naklanja naša ljuba zemlja;
V goščavah debela zapazujeva vže,
In reke široko raztegujejo se.
Ki so poprej izginile vže bile;
Dviguje vže se zemlja k nogam mojim;
Mordà jo je kdo vrgel semkaj kvišku.

Mat. Vekovečni, ti vidiš prav. (Spóštljivo se ogleduje.) Zemlja je vendar le lepa!

Kr. Kako se imenuje breg, ki se na vzhodni in zahodni strani spušča v morje in od katerega teče čisto „zlato, kakor od večerne megle?

Mat. Ta gora Kimpurušev² se imenuje Hemakuta in je za puščavnike najvišje mesto popolnosti:

Ustvaril jo je Brahmov sin, Mariča,
— Učil je on bogove in demone —
Pridružila se mu je žena draga;
Oba se pokorita na tej gori.

¹ So ptice, ki živé samo o deževnici.

² Kimpuruši so bitja, spremljajoča Kubera, boga bogastva; sestavljena so ta bitja iz človeškega in živaljskega telesa.

Kr. (spoštljivo.) Ne smem iti mimo, ne da bi ga ne videl. Predno se popeljem dalje, hočem ga počastiti.

Mat. To je lep ukrep, Vekovečni. (Vodi voz nizdolu.) Prepeljala sva se zdaj doli.

Kr. Nobeden glas se od koles ne sliši.

Tvoj voz nikjer ob nič se ne zadeva;
Prišedši dol se zemlje ni dotaknil.

Mat. Takó se pred tvojim vozom odlikuje voz Indre.

Kr. Kje ima Mariča svoje pokorišče?

Mat. (z rokoj pokazavši):

Svetnik stoji tam kakor soha trda;
Na solnčne strani je obraz obrnen,
V mravljišče je telo na pol se skrilo,
In vrv iz kačje kože ga ovija.
Ob vratu močno ga obroč obteža,
Iz posušenih je lijan napravljen;
Ob ramah nosi gosto pleteniče
Kjer vgnezdili so se različni ptiči.

Kr. (gledáje tje). Čast velikemu pokorniku!¹

Mat. (vajeti nategnivši.) Dospela sva v pokorišče Mariče, kjer Aditi skrbi za drevje mandara.

Kr. To je kraj miru, ki presega še nebesa. Dozdeva se mi, da sem vstopil v jezero nektara.

Mat. (ustavši voz.) Stopi raz voz, kralj.

¹ Indijski puščavnik vstraja nepremično sedé ali ležé, ne oziraje se na to, kaj raste ali lazi po njem.

Kr. (zapustivši voz.) Kaj nameravaš storiti tukaj?

Mat. Voz je ustavljen; stopiva doli. (Storivši to.) Ogledaj si pokorišče popolnih puščavnikov, o gospod!

Kr. Oboje s čudom ogledujem tukaj,
Menihe same, pa njih bivališča.
Moči življenske dajajo jim vetri,
In sveti gozdi so jim bivališča.
Umivajo z vodovjem si telesa,
Ki ga cvetlični prašek je rumenil.
Tu premišlujejo v kristalnih hišah,
Posté v navzočnosti se dev nebeških;
Kar drug z molitvijo si privojskuje,
To oni vže imajo pokoré se.

Mat. Mogočniki želé si vznesenih rečij.
(Okolo hodé govori k osebi izven pozorišča.)
Vrddhasâkalja, kaj dela zdaj sveti Mariča?
(Poslušáje.) Kaj praviš? Dakšajanî ga je vprašala, kakšne dolžnosti ima soproga, ki je udana svojemu možu in zdaj jo poučuje. Potem moramo počakati primerne prilike, da se njim približamo. (Kralja pogledavši.) Sedi v senco drevesa asoka, da te med tem naznanim očetu Indri.

Kr. Kakor se ti zdi primerno. (Mâtali je odšel.)

Ne upam več, da izvršé se želje.
Zakaj pa, roka, se zastonj mi treséš?
Če si brezumno kdaj preziral srečo,
Te nikdar več prijazno ne pogleda.

Za kulisami: Ne delaj nobenih neumnosti! Vedno se pač kaže tvoje svojstvo!

Kr. (pošlušáje). Tu ni mesta silovitosti. Kdo je to, ki se mu prepoveduje tako?

(Ogledavši se, odkod prihaja glas, zrê okolo.)
Aha, to je deček, za katerim stopate dve
puščavnici.

Glej dečka, kako vlači tam leviča,
Ki matki se upira, njo sesáje!
Na pol razmršil mu je grivo mlado,
Z rokoj ga bije in brezumno draži!

(Nastopil je deček, kakor opisano in
dve puščavnici.)

Deček. Ti levič, odpri gobec, odpri, da
ti seštejem zobe.

Prva pušč. Ti porednež ti, zakaj dražiš
živali, ki se ne razločujejo od naših otrôk?
V svoji nadutosti se tako rekši bojuješ z
levom. Modrijani so te po vsej pravici ime-
novali „vladarja sveta“.

Kr. Zakaj hrepeni moje srcé takó močno
po tem dečku, kakor da bi bil moj lastni
zakoniti sin? (Premišljujé.) Zato, ker nimam
otrôk, je moje srce tako mehko.

Druga pušč. Levica te zgrabi, če ne
izpustiš leviča.

Deč. (ugrizne se s spodnje ustnice.)
Kakó se bojim!

Kr. (začudjen):

Ta deček se mi zdi junaško drzen:
Jednak žrjavici je brez kuriva!

Prva pušč. Izpusti leviča, dam ti drugo
igračo.

Deček. Kje? Daj mi jo. (Iztegne roko.)

Kr. (zapazivši roko.)

Od kod prihaja, da to dete nosi
Vladarska znamenja na svoji roki,

In hlastno sega po igrači lepi?
Zarasteni po mrežici so prsti,
In roka je jednaka cvetki lotus,
Na kateri se ne razdružuje listje,
Če se razvija cvetka v ranem jutru,
Ko solncu se odpira zlata cesta.

Druga pušč. Svarata, z lepimi besedami ne opraviš ničesar; idi in prinesi iz moje hladnice lepo pobarvanega lončenega pava; pav je last Mankanake, sina puščavnikovega.

Prva pušč. Dobro; hitro storim to.
(Odšla je.)

Deček. Med tem pa bom igral s tem.

Druga pušč. (ogleduje se se smeje.)
Pusti ga.

Kr. Ta porednež me zanima.

Kakó je srečen, kdor v naročji nosi.
Otroka, ki hlepi po otcu svojem
Ter ga poljublja, z udi pa ga maže,
Smeji se dete, pa ne znade vzroka,
Ter mladih svojih zob razkriva cvetje;
Govorilo bi rado, pa ne more.

Druga pušč. (preté s prstom.) Ali nočeš paziti na moje besede? (Na stran gledáje.) Kdo je tam od naših puščavniških otrôk? (Zapazivši kralja.) Ti s prijaznim obrazom, ki obeta srečo, reši leviča; gledi, draži, draži ga to dete, kateremu težko kaj izpulimo iz rok, če so zgrabile kaj.

Kr. Hočem to (pristopivši se smeje).

Puščavnika ti modrega potomec,
Zakaj ti kakor mlada kača drevo
Oskrunjaš sandelnovo in pri tem še
Protiviš se vsem našim običajem?

Ne veš li, da se veseli tvoj oče,
Če narod prosti išče tu zavetja?

Pušč. To dete ni sin puščavnika.

Kr. To kaže tudi njegovo vedenje, ki je prikladno njegovemu obrazu. Sodé po mestu ali kraju, kjer se nahajamo, sem sodil krivo. (Zvršuje to, za kar je bil naprošen in se je dotaknil dečka.)

Samo se dotaknivši dečka tega
Radujem se — ne znam mu pa očeta!
Še bolj bi razveselil on očeta,
Ker je življenje dal mu na tem svetu!

Pušč. (to vidé.) Čudo, čudo!

Pušč. Ta deček je tebi jednak, akopram si ti ptujec; temu se čudim; tudi se ti ne upira, dasi je inache trdoglaven in svojevoljen.

Kr. (dečka poljubujé.) In če ta deček ni sin puščavnika, povéj, kateremu rodu pripada.

Pušč. H Puruvemu.

Kr. (za sé). Kako? K istemu, kakor jaz? Iz tega sledi, da mi je podoben, in da rad sluša. Rodbinska prisega Puruva slove:

Ki v stan želé si bela bivališča,
Da bi postavili se v bran za zemljo,
Ti bivajo samotno v temnih gozdih,
Puščavnikom jednako tam živijo.

Kako prihajajo ljudje po lastnem nagibu sem?

Pušč. Kakor praviš; mati ga je porodila pri učitelju bogov, ker je sorodnica apsarasam.

Kr. (za sé). To je drugi vzrok, da se nađejam. (Glasno.) Kako se imenuje kraljevski modriĵan in soprog materi tega otroka?

Pušĉ. Kdo bi izgovoril ime tega, ki od sebe odbija zakonito soprogo?

Kr. Tudi ta izrek kaŹe na me. In kdo bi prašal po materi tega dedeta? (Premišljujé.) Peĉati se s ptujoj Źenoi je nedostojno.

(Prva pušĉavnica je nastopila z lonĉenim pavom.)

Prva pušĉ. Deĉek, glej tu le lepega ptiĉa.

Deĉ. (okolo gledáje). Kje je moja mati?

Prva pušĉ. Enaki glas besed ga je premotil, ljubljenca svoje matere.

Druga pušĉ. Rekla sem ti: „Poglej lepega pava.“

Kr. (za sé). Kaj? Sakuntalâ je ime njegovi materi? Jednaka imena se nahajajo večkrat. Da bi se dober zaĉetek le ne zvršil slabo, kakor prevarljive slike!

Deĉ. Draga sestra, le pav mi ugaja. (Vzel je igraĉo.)

Prva pušĉ. (zastrašena). Amuleta ne vidim na njegovi roki.

Kr. Bodi brez skrbi; ko je ruval leviĉa, mu je padel z roke. (Hoĉe ga vzdigniti.)

Obe. Pusti ga, pusti. (Gledáje tja.) Pobral ga je vendar. (Obé z zaĉudenjem poloŹite roki na prsi in se pogledujete.)

Kr. Zakaj ste mi branile vzeti ga?

Prva pušč. Prevzvišeni, poslušaj. Božja zdravilna cvetlica imenovana „aparâdžita“¹ je to; sveti Mârîča jo je daroval novorojencu, ko je bil posvečen. Nobeden drug nego oče, mati ali deček sam se je ne dotakne, če pade na zemljo.

Kr. In če se je dotaknejo?

Prva pušč. Potem se izpremeni v kačo in pikne.

Kr. Ste li vže kdaj videle izpremembo?

Obe. Vže večkrat.

Kr. Zakaj bi ne izrazil svojega veselja, ko se izpolnjujejo moje želje? (Objel je dečka.)

Druga pušč. Suvrata, hodi, pripovedujmo dogodek Sakuntali, ki zdaj izvršuje pokoro. (Odšle ste.)

Deč. Izpusti me, hočem iti k materi.

Kr. Mater pozdraviš z menoj vred.

Deč. Duhšanta je moj oče, ne ti.

Kr. (smejé se.) Uprav to upiranje me prepričuje.

(Sakuntalâ je nastopila, imejoč lasi zvezane² v jedno kito.)

Sak. (premišljujé.) Slišala sem, da se sinovo zaščitno cvetje ni izpremenilo, ko je

¹ Aparâdžita = nepremagljiv.

² Indijske žene nosijo v odsotnosti svojega moža lase zvezane v jedno kito, ki jo razveže mož, vrnivši se.

bila prilika za to, ne upam pa še na pobiljšanje svoje usode; vendar bi to bilo možno po besedah Misrakesinih. (Hodi okolo.)

Kr. (Sakuntalo zapazivši vesel in žalosten.) To je, to je Sakuntalâ:

Oblečena je v sivo oblačilo,
Obraz jej tógo obledél naznanja,
Lasje so spleteni le v jedno kito;
Takó žaluje njena blaga duša,
Ker sem jo trdosrčnež bil zapustil!
V srcé boli me nje usoda kruta!

Sak. (zapazivši kralja po kesu obledelega premišljuje). Ta ni moj soprog. Kdo je neki ta mož, ki je objel mojega z amuletom obdičenega sina in ga oskrnil s temi?

Deček (prišedši k materi). Mati, ta ptujec me imenuje sina!

Kr. Trdosrčno sem ravnal s teboj a zdaj se vse srečno izvrši; želim, da bi me izpoznala zopet.

Sak. Zdaj se vesêli, srce* moje, zdaj! Usoda me je preganjala poprej, ker mi je bila zavidna, a zdaj ima zopet usmiljenje z menoj. To je moj mož.

Kr. O žena, zdaj te gledam v vsej krasoti,
Spomin se je iznebil teme črne!
Tako Rohini¹ se združuje z luno,
Ki gnala je od sebe mrak temotni.

Sak. Zmaguj, gospod, zmaguj! (Obmolknje.)

Kr. Zabranjajo, predraga, zdaj ti solze
Besedo: „Zmaga;“ vendar pa sem zmagal,

¹ Rohini je ozvezdje; Indi so si mislili več mesečnih postaj (Mondstationen) in jedna izmed teh je bila Rohini.

Obraz tvoj vidim in rudeče ustne,
Katerih barvala ti nisi sama.

Deček. Kdo je to, mati?

Sak. Prašaj svojo usodo. (Joče se.)

Kr. Iz srca zgine naj ti žalost britka,
Ker sem sramotno, žena, te zapustil.
Prekanila me zmota je neznana,
V veliki sreči varajo možje se,
Če jih obsenči kdaj globoka tema.
S temena meče slepec lepi venec
Mené, da ga obviija grda kača.
Takó se moti rad najboljši človek!

(Poklekne.)

Sak. Vstani, gospod, vstani! Kar sem storila zopernega najini sreči, to je takrat uničilo mojo srečo, ker si ti postal tako neprijazen, dasi si blagega in milega značaja. (Kralj je vstal.) Kako si se spomnil svoje revne soproge?

Kr. Ko se odstrani puščica žalosti, ti razložim vse.

Ko zdaj solzice ti otiram britke
Očem pekočim in pa črnožarnim,
— V zmotnjavi nisem se oziral nanje —
Sem se oprostil kesa, draga moja.

Sak. (oproščena solz zapazi prstan.)
Tukaj je prstan, sprog moj.

Kr. Tako je. Ker sem ga dobil na čudovit način, se mi je povrnil spomin.

Sak. Povzročil je to prstan, ki ga nisem mogla najti o potrebni priliki, da bi te prepričala.

Kr. Vsprejmi torej cvetlico v znamenje, da je prišel veselja čas.

Sak. Nimam zaupanja v prstan; nosi ga le ti, soprog.

(Nastopil je Mâtali.)

Mat. Ko si se zopet združil z zakonitoy soprogoy in ko gledaš v obraz svojemu otroku, se smeš šteti srečnim, Vekovečni!

Kr. Ker je prijatelj tako spretno uredil vse, se izpolnjujejo moje želje, Mâtali. Ali Indra nič ni vedel o tem?

Mat. Kaj bi bilo skrito najvzvišenejšemu? Hodi, želi te videti sveti Mârîča.

Kr. Predraga, vzami sina v naročje in hodiva pozdravljat svetnika.

Sak. Sram me je sè soprogom vred pokloniti se takemu možu, kateremu sem dolžna čast.

Kr. To je navada takrat, kadar smo srečni. Hodi torej. (Hodita okolo.)

(Nastopila sta Mârîča sedé na stolu in Aditi.)

Mar. (zagledavši kralja):

Ti hčerka Dakše, tukaj zreš pred seboj
Duhšanto, vojskovodjo, vladimira¹
Po loku svojem pa je preobrazil
V nakit strel Indri, ki mu vse podlega.

Aditi. Vže zvunajna prikazen razodeva njegovo moč in slavo.

Mat. Ti knez zemlje, starši bogov te gledajo z očmi, ki razodevajo veselje o svojem sinu. Stopi bliže.

¹ Vladimir = vladar sveta.

Obema Dakša¹ in pa Mariča sta
Roditelja in sta oddaljena
Samo stopinjo jedno le od Brahme,
Ki je začetnik solnca in pa Indri,
Sveta gospoda in bogov glavarja,
V roditelja si ju je bil izvolil
Bog Višnu, — ki presega Brahma boga —
In ta je bitjem vsem izvor prečastni.

Mat. Kakor praviš ti.

Kr. (poklonivši se). Vama se klanja
Indrov sluga Duhšanta.

Mar. Dete, ščiti dolgo časa zemljo.

Aditi. Bodi nepremagljiv! (Sakuntalâ
je padla njima pred kolena z otrokom vred.)

Mar. Jednak je bogu Indri mož tvoj blagi,
Džajantu sinu je enak tvoj zarod.
Jedino to želimo tebi, častna:

„Ti bodi srečna, kakor je Paulomî.“²

Aditi. Naj te časti tvoj mož! Vajin sin
naj dolgo živi in vama rod počasti. Sédite.

Mar. (kazáje na vsakega posebej.)

Sakuntalâ, naj cvete ti blaginja,
Ta dobri zarod tukaj cveti tebi,
V obilni meri bodi vam to troje:

„Zvestoba, premoženje in pa zakon.“

Kr. Svetnik, najpoprej izpolni želje,
potem še le jo boste videli; potem bo brez
primere vaša milost.

Najprej nastane cvetje, sad po cvetju;
Najprej meglé, potem še le deževje,
Ker prvo vzrok je, drugo pa nasledek.
Pred tvojo milostjo pa biva sreča.

¹ Dakša, oče Aditije, in Mariči, oče Mâriča sta
bila sina Brahmanova.

² Paulomî = Indrova žena.

Mat. Takô kažó svojo milost očetje vesôljnega sveta!

Kr. Sè vašo služabnico sem se bil oženil po obredu Gandharvov. Ko so mi jo pozneje privedli njeni sorodniki, sem jo odbil, ker je ugasnil moj spomin in tako sem se pregrešil nad častnim Kanvom. Pozneje sem se spomnil, da sem se oženil z njegovo hčerko, ko sem zagledal prstan. To se mi zdi, kakor čudež.

Če slon mogočen hodi kdaj pred tabo,
In če ne véš, je li to slon resnično,
Le zasleduj ga, da se sam prepričaš;
Tako sem tudi jaz spoznal resnico.

Mar. Ne muči se več z dvomi, da-li si bil pregrešil; samo zmotil si se; poslušaj.

Kr. Radoveden sem.

Mar. Ko je Menakâ šla v kopališče apsaras in ko je z žalostno Sakuntalo šla k Aditiji, ker si jo zapustil, takrat sem po globokem premišljevanju pregledal vso stvar: soproj je zapustil revico, ker je Durvasa izrekel zakletje; prstan je uničil zakletje.

Kr. (izdihnivši; za sé): Tedaj sem osvojen prokletstva!

Sak. (za sé). O sreča! Moj soproj me ni zapustil po svoji volji! On se torej prav za prav ne spominja mene, on me ni pozabil nikdar. Bila sem raztresena; zaradi tega nisem slišala prokletstva, saj so mi prav strogo ukazale prijateljice, da naj pokažem prstan.

Mar. Dete, zdaj si slišala, kako se je godilo vse; zaradi tega ne smeš zameriti soproju:

Prokletstvo le ti je bilo na škodo;
V pozabnosti te je soprog zapustil.
Ti vladaš zdaj, ker je minola zмота,
Zrcalo temno ti ne kaže jasno.

Kr. Svetnik, ti govoriš resnico.

Mar. In si se tudi ti veselil sina,
Ki ga Sakuntalâ je tebi dala?
Jaz sem posvetil ga in še opravil
Na njem obrede naše staroslavne.

Kr. On je tudi trdna podlaga mojemu
zarodu.

Mar. Poslušaj le: Junak po svojem rojstvu
Bo krepko vladal po vesoljnem svetu.
Na mirni ladji vozil se po morju
Sedmerootočno¹ branil bo zemljico.
Junak, ki vrstnika on nima tukaj,
Imenovan bo vsemogočen vodja,
Kroté živali s siloj zmagovitoj;
Nazival bo se Bharata pozneje,
Ker bo vzdrževal zemljo in nebesa.
To pravim ti: zapomni vse si dobro.

Kr. Si ga posvetil ti? Nadejam se vsega
dobrega.

Aditi. Da so se izpolnile njene želje,
to naj izvê tudi njen oče Kanva. Blizu je
tudi Menakâ, ki pri meni opravlja službo.

Sak. Česar si želim sama, to je izrekla
prečastna.

Mar. Prečastni Kanva je to dosegel po
globoki pokori. (Premišljujé.) Naj pa sliši ta
od nas prijetni glas, ker je soprog prijazno
pozdravil hčerko in sina. — Hé, kdo je
tukaj? (Nastopil je učenec.)

¹ Sedmerootočna se imenuje zemlja radi tega,
ker so mislili Indi, da je sestavljena iz sedem otokov.

Učen. Tukaj sem.

Mar. Galava, idi takoj skoz zrak pred prečastnega Kanvo in povêj mu v mojem imenu: „Sakuntalo, ki je porodila sina, je prijazno vsprejel Duhšanta; zopet se mu je vrnil spomin, ko se je končalo Durvasovo zakletje.“

Učen. Kakor ukazuješ, gospod!

Mar. (kralju). Stopi z ženo in s sinom v voz prijatelja Indre in odpelji se v svoje glavno mesto.

Mar. Kraljestva tvojega vsem prebivalcem
Deževja, Indra, dajaj ti obilo,
Gromovniku ti pa žrtvuj bogato;
Dobrotnika naj svetoma obema
Živita še stoletja in stoletja,
Podpirajoča v službi se v vzajemnej.

Kr. Pa zmožnosti se hočem truditi za občno blagostanje.

Mar. O prečastni, v čem ti še morem služiti?

Kr. Vladar naj trudi se za občno srečo,
Sarasvatjo časté naj modri moži;
In Siva daj, da se po moji smrti
V pokoj ugodni preseli mi duša.

(Vsi so odšli.)

(Zvršetek sedmega dejanja.)

Imena gg. naročnikov:

G. Bunc, nadučitelj v Dolini pri Trstu 2 izv. — G. prof. dr. Dolar, Celje 2 izv. — G. Frzin Leop. bogoslovec Ljubljana. — G. Glaser Ant., nadučitelj pri Velenju. — G. Glaser Pavel, c. kr. poštni ofic. Gradec. — Ga. Glaser Kat., posestnica, Ruše. — G. Glaser Viktor, posest., Ruše. — G. Gollob, vodja Rudolfinca, Dunaj. — G. Grašič Pet., višji poštni kontr. Gradec. — Velec. g. Grušovnik, dekan, Hoče. — G. Fr. Hauptmann, prof. v Gradcu. — G. Fr. Hirti, žup. in duh. svet. v Slivnici pri Mariboru 5 izv. — Čast. g. Hohnjec, prof. v Mariboru. — G. dr. Ilešič, prof. v Ljubljani. — G. J. Ivančič, prof. v Gorici. — G. Janžekovič, žup. v Svičini. — Katoliška buk. v Ljubljani 20 izv. — Čast. g. Kavčič prof. Maribor. — G. dr. Klasinc, advok. v Gradcu 2 izv. — G. Klodič vit. Sabladoski, dvorni svetnik v Trstu. — G. V. Kolšek, c. kr. notar v Šoštanjju. — G. Komljanec, prof. v Ptujju. — Čast. g. Kosec Jos., žup. v Kamnjah v Gorici. — G. Koren J., vodja na Proseku 4 izv. — Čast. g. dr. Korošec, drž. posl. Maribor. — G. Kramar Janez, c. kr. fin. v Zavrhljah pri Trstu. — Veleč. g. dr. Kržišnik, dekan v Trnovem 3 izv. — G. dr. Krek, odv. na najvišji sodišču, Dunaj. — G. dr. Kukovec Flor., Maribor. — Čast. g. Leben, kaplan, Hoče 2 izv. — Veleč. g. Lendovšek Miha, žup. in duh. svetnik, Makole 5 izv. — Čast. g. Ljubša Mat., kuraj v Gradcu. — Čast. g. Lovrec, kaplan, Hoče. — Č. g. prof. dr. Medved, Maribor. — G. Mejoyšek Rad., učitelj v Hočah pri Mariboru 2 izv. — Čast. g. Meško Dav., župnik in duh. svetnik v Kapelah 5 izv. — G. Novak Karol, posestnik, Hoče. — G. Orešec Fr., vodja, Gorica. — G. Pletersnik U., v Ljubljani 2 izv. — G. Plohl Fr., šolski svetnik, Gorica. — G. Fr. Podkrajšek,

tajnik Slov. Matice v Ljubljani. — G. Pravst J., kaplan v Vremah pri Divači. — G. Pukl Rad., veleposestnik v Maria Enzersdorf pri Dunaju 2 izv. — G. Rabuza, prof. Trst. — G. Rohrmann, c. kr. notar Cerknica. — G. Rojnik Št., c. kr. ofic. Gradec 10 izv. — Čast. g. Fr. Podboj, žup. Toplice. — G. dr. Prijatelj, uradnik v c. kr. dvorni knjižnici na Dunaju. — G. Rebek A., c. kr. namest. svetnik, Sežana. — G. Rebol Fr., cand. phil. na Dunaju (VII, 3 Lerchf. Strasse 115.) — Gdč. Rihar Mici, Mengeš 2 izv. — G. dr. Rudolf, odvetnik, Konjice 2 izv. — G. dr. Rybař, odvetnik, drž. posl. Trst. — Čast. g. Sajovic Ivan, Kostanjevica 3 izv. — G. Serajnik, nadučitelj, Konjice. — G. dr. Serbec Vlad., v Mariboru. — G. dr. Fr. Simonič v Radgoni. — G. dr. Sket v Celovcu. — G. Slapřak Jul., naduč. Vodice na Gorenjskem. — „Slovenija“ akad. društvo, Dunaj. — G. dr. Strelec, notar v Radgoni. — G. Spindler Fr., rač. revid., Maribor. — Gdč. Stupca Tončka, učiteljica Maribor. — G. Svetina Ant., notar, Pliberk 2 izv. — G. Šabec, pravnik, Dunaj. — G. Šantl Ant., prof. Gorica. — G. dr. Štrekelj Karel c. kr. vseuč. prof. Gradec. — G. dr. Šlebinger, prof. Novo mesto 20 izv. — G. Šuman, c. kr. dvorni svetnik, Ljubljana. — G. Schwentner L., knjig. Ljubljana 10 izv. — G. Tajnik Mil., učitelj, Velenje. — „Triglav“ akad. društvo, Gradec. — G. Trnovec, c. kr. dvorni svetnik, Dunaj. — G. dr. Turner, posestnik Maribor. — G. Truppe, bogoslovec, Celovec 10 izv. — G. Vedernjak, c. kr. sod. svetnik Ljubljana. — G. Vidic, naduč. St. Pavel pri Preboldu 2 izv. — G. dr. Vodušek, odv. Trst. — G. Vrabič, kmet na Lepi njivi, Mozirje. — Čast. g. Vrhovnik Ivan, žup. Ljubljana. — G. Vouk, Gradec. — G. Warty Julij, župnik in duhovni svetnik, Bazovica. — Čast. g. Wolf Janez, žup. Kamnica pri Mariboru. — Čast. g. Zabret Val., kaplan, St. Vid nad Ljubljano. — „Zarja“ akad. društvo, Gradec. Zarjani: Breznik Ant., philos.; Česnik Ivo, jur.; Gorjanec Mart., cand. phil.; Kotnik Fr., cand. phil.; Kerh Fr., jur.; Logar Fr., jur.; Milač Fr., jur.; Mahnerič Mart., jur.; Polak

Vencelj, jur.; Puntar Jos., cand. phil.; Rožič Val., cand. phil. 2 izv. — Čast. g. Zidanšek, ravnatelj, Maribor. — Čast. g. Zmazek Fr., žup. in duh. svet. Sv. Benedikt, Štajersko 2 izv. — G. Zupan Jos., Češnjica pri Bohinju. — Veleč. g. Tomo Zupan, monsignor. — G. Žirovnik, nadučitelj Št. Vid nad Ljubljano 2 izv. — G. Cizelj, c. kr. učitelj, Gradec 2 izv. — G. dr. Murko, c. kr. vseuč. prof., Gradec. — G. J. Hrašovec, okraj. sod., Gradec. — Čast. g. Benedikt, upok. žup., Gradec. — G. Viktor Krajnc, c. in kr. general, Gradec. — G. Klischke, cand. phil., Gradec. — Gosp. Karol Vučnik, šolski nadzornik, Gradec. — G. Martin Meško, župnik pri Kapeli 5 izvodov.

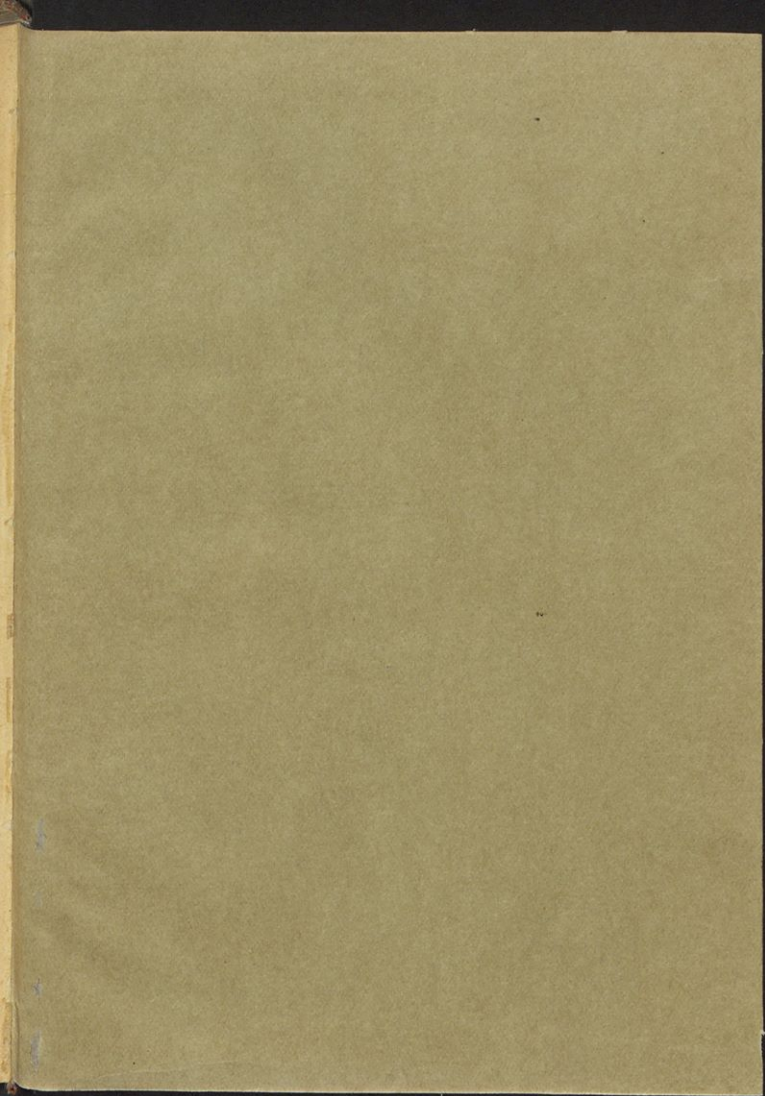
Ta knjiga se je natisnila v Mariboru, ker so mene, bivšega dijaka Mariborske gimnazije, spisi nepozabnega mi učitelja Davorina Trstenjaka, napotile k orientalskim študijam. Čisti donesek je torej namenjen dijaški kuhinji v Mariboru.

Opombe in popravki.

Dolgi samoglasniki so naznačeni s strešico ^ nad črko; če to ni povsod izvedeno dosledno, naj čitatelji to blagohotno oprostijo. — Na strani 2. po 18 vrstici je izpadla pesemca igralke, ki se glasi: Sirišne cvetke, ljubko vonjajoče. — Ki so poljubljale jih bčele nežne, — Naj služijo sedaj gospém uzornim V nakit prelestni, zbrane ob ušesih. — Str. 4, vrsta 19 in str. 5 vr. 9 puščica nam. pušica. — Str. 9, vrsta 14 lotusova nam. lotosova. — St. 10, v. 23 z veseljem nam. z veselje. Str. 11, v. 22 navamalikâ nam. nomalika. — Med vrsto 12 in 13 se uvrsti beseda: Kralj. — Str. 15, v. 11: Anasûjâ nam. Anaznja. — Str. 18, v. 12 in 14 slon nam. oroslan. — Str. 22, v. 34; str. 27, v. 24; str. 29, v. 27 dvornik nam. vratar, str. 6, v. 1 nam. hišnik. — Str. 23, vrsta 22: „za se“ se izbriše. — Stran 24: Spremstvo nam. Rajvataka. — Str. 28, v. 13 se vmesti: Drugi. — Str. 29, v. 8 se prestavite besedi „Voznik“ in „Rajvataka“. — Str. 31, v. 5: Namestu „sokralj“ sem namenoma rabil izraz: „Prestolonaslednik.“ — Str. 44, v. 10: mojemu nam. mojemo; ugaja nam. ugajo. — Str. 50, v. 1: Kar rečete, Anasûjâ in Prijamvadâ, sem izpustil, ker je to brez pomena. — Str. 52, v. 29: bajeslovnega nam. bojeslovnega. — Str. 55, v. 23 in drugod: žene puščavnice nam. žene puščavnikov. — Str. 58, v. 11 Sarmišto nam. Sarmišttho, v. 18: Saradvata nam. Saradvatva. — Str. 65, v. 1 dvornik nam. hišnik. — str. 77, v. 11: „odšla je“ odpade. — Str. 78, v. 3 je nam. le. — Str. 80, v. 3: Sanskrtski imeni dveh redarjev ali biričev značite jedno „Izvohaj ga“, drugo „Lovi ga“. — Str. 80, v. 18: naj povê nam. povêj. — Str. 82, v. 23 na hrbet nam. do vrata. — Str. 84, v. 8: Madhukarikâ nam. Madhurikâ. —

Str. 86, v. 18: dvornicam nam. soprogam. — Str. 90, v. 13: mrtvilu nam. smrti. — Str. 96, v. 13 stoji nam. sloji. — Str. 98, v. 14: Dhanavrddhija nam. Dhanavrddhija. — Str. 116, v. 4 naj se uvrstijo besede: „Pade na kolena.“ — Str. 119, v. 5 njeni nam. njeri, v. 10 slon nam. lev.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000420744